

ANTON DE KOM UNIVERSITEIT VAN SURINAME

Faculteit der Juridische Wetenschappen

Masteropleiding Surinaams Recht

**DE NOODZAAK VAN DE INVOERING VAN DE
STICHTING PARTICULIER FONDS (SPF) EN EEN
UBO-REGISTER IN SURINAME: EEN JURIDISCHE
ANALYSE TER VOORKOMING VAN MISBRUIK VAN
DE GEWONE STICHTING**

Thesis ter verkrijging van de graad van Master of Laws (LLM)

Sewradj Naina

Studentennummer: 20230626

Begeleider: mr. Gerrold Adipoera

Paramaribo, augustus 2026

Inhoudsopgave

Voorwoord

Lijst van afkortingen

Inleiding	1
1. Het juridisch kader van de stichting in Suriname	10
1.1 Inleiding	10
1.2 Ontstaan en doel van de stichting	10
1.2.1 Wat is een stichting?	11
1.2.2 Geschiedenis van de stichting	12
1.2.3 Invoering van de stichting in Suriname	13
1.2.4 Doelstellingen van de stichting	15
1.3 Oprichting en registratie van de stichting	16
1.3.1 Procedure en vereisten voor het oprichten van een stichting	16
1.3.2 Registratie systeem van stichtingen in Suriname	17
1.3.3 Rol van de notaris bij het oprichten van een stichting	17
1.4 Interne organisatie van een stichting	18
1.4.1 Het bestuur van de stichting	18
1.4.2 Het toezicht op het bestuur van de stichting	19
1.4.3 Het recht van enquête	20
1.5 Beperkingen en knelpunten binnen het juridisch kader	21
1.6 Tussenconclusie	22
2. Juridische en maatschappelijke knelpunten door gebruik of misbruik van de stichting in Suriname	24
2.1 Inleiding	24
2.2 Maatschappelijke knelpunten: gebruik van stichtingen in de praktijk	24
2.2.1 Grondhuur- en vastgoedconstructies	25
2.2.2 Vermogensbeheer, estate planning en familievermogen	26

2.2.3	Vermogensafscherming en echtscheidingssituaties	27
2.2.4	Fiscale motieven en ontwijking van zegelrechten	27
2.3	Juridische knelpunten binnen het huidig stichtingenrecht	28
2.3.1	Wettelijke beperkingen binnen het huidig stichtingenrecht	28
2.3.2	De onroerendgoedstichting en het uitkeringsverbod	30
2.3.3	Aansprakelijkheid en misbruik van de stichting in de rechtspraak.....	31
2.3.4	De grens tussen gebruik en misbruik	33
2.4	Effecten van het ontbreken van een wettelijk verplicht UBO-register	33
2.4.1	Gevolgen van het ontbreken van een UBO-register in de praktijk.....	33
2.4.2	Internationale ontwikkelingen en het belang van transparantie.....	34
2.4.3	Randvoorwaarden voor een effectief UBO-register	35
2.5	Gevolgen van misbruik van de stichting voor de transparantie en rechtszekerheid	35
2.5.1	Gevolgen voor transparantie en rechtszekerheid	36
2.5.2	Gevolgen voor toezicht en handhaving.....	38
2.5.3	Gevolgen van het ontbreken van een duidelijke afbakening van stichtingen met een ideeel doel en stichtingen voor vermogensbeheer	39
2.6	Tussenconclusie	39
3.	De Stichting Particulier Fonds in Curaçao: juridische vormgeving en praktijk	41
3.1	Inleiding	41
3.2	De juridische inrichting en werking van de SPF in Curaçao	41
3.2.1	Ontstaan en doel van de SPF	41
3.2.2	De oprichting en registratie van de SPF	43
3.2.3	Registratie van de SPF in het handelsregister.....	44
3.2.4	Registratie in het UBO-register	44
3.2.5	Bestuur en interne organisatie van de SPF	45
3.2.6	Het bestuur van de SPF	46
3.2.7	De oprichters(rechten) bij een SPF	47

3.2.8	Raad van Advies bij de SPF	49
3.3	Praktische functies van de SPF	51
3.3.1	Vermogensbeheer en privacybescherming	51
3.3.2	Vermogensbescherming	53
3.4	Relevantie en toepasbaarheid van de SPF voor Suriname	53
3.5	Tussenconclusie	54
4	Mogelijkheden voor invoering van de SPF en een verplicht UBO-register in Suriname	56
4.1	Inleiding	56
4.2	De SPF als alternatief voor “misbruikte” stichting	56
4.2.1	Welke knelpunten kan de SPF oplossen?	56
4.2.2	Grenzen van de SPF als oplossing	58
4.3	Welke knelpunten worden opgelost door een UBO-register?	60
4.3.1	Bevordering van transparantie omtrent gegevens van belanghebbende	60
4.3.2	Bevordering van transparantie omtrent zeggenschap binnen de stichting	61
4.3.3	Effectiever cliëntenonderzoek	61
4.3.4	Terugdringen van witwasrisico’s, belastingontduiking en andere financieel-economische misdrijven	62
4.3.5	Versterking van de rechtszekerheid	62
4.4	Grenzen van het UBO-register	63
4.5	Aanpassing van de regelingen betreffende de stichtingen	64
4.5.1	Versterking van het toezicht op stichtingen	64
4.5.2	Verruiming van bestaande rechtsbeschermingsmechanismen	66
4.5.3	Schrappen van de mogelijkheid tot oprichting van stichtingen via de KKF	67
4.6	Wettelijke vormgeving van een geïntegreerd systeem	69
4.6.1	Samenhang tussen SPF, UBO-register en aanpassingen van de huidige wetgeving	69
4.7	Een voorstel voor implementatie van de SPF in het Surinaamse recht	71
4.7.1	Aanvullingen en wijzigingen van Boek 2 BW	71

4.7.2	Wettelijke invoering van een UBO-register	72
-------	---	----

4.8	Tussenconclusie	72
-----	-----------------------	----

Conclusie

Aanbevelingen

Bronvermelding

Bijlage 1: Vragenlijst notarissen Suriname

Bijlage 2: Vragenlijst notaris/kandidaat-notaris Curaçao

Bijlage 3: Vragenlijst vertegenwoordiger van het team verantwoordelijk voor het opstellen
van de concept wet UBO-register Suriname

Bijlage 4: Vragenlijst rechter Suriname

Bijlage 5: Codering van transcripten

Bijlage 6: Analysetabel

Voorwoord

Voor u ligt mijn thesis, geschreven ter verkrijging van de graad Master of Laws en als afronding van mijn masterstudie Surinaams Recht aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname. Het werk dat voor u ligt, is het resultaat van maanden van onderzoek, doorzettingsvermogen en momenten van zelfreflectie. Tijdens dit traject heb ik mij niet alleen inhoudelijk verdiept in het leerstuk van de stichting, maar ben ik ook gevormd als jurist en als mens.

Het schrijven van deze thesis kende hoogte- en dieptepunten. Er waren avonden van onzekerheid en dagen waarop ik twijfelde aan mijn eigen kunnen. Juist in die momenten werd ik omringd door mensen die in mij bleven geloven en zonder wie dit eindresultaat niet mogelijk zou zijn geweest.

Mijn diepste dank gaat uit naar mijn ouders. Jullie liefde, geduld en voortdurende steun zijn de fundamenten waarop ik sta. Alles dat ik hier bereikt heb, is mede dankzij jullie onuitputtelijke vertrouwen in mij. Ook mijn zusje wil ik met heel mijn hart bedanken. Je bent altijd een bron van rust en motivatie geweest. Jouw vertrouwen, hoe stil of subtiel soms ook, heeft mij kracht gegeven om door te zetten.

Daarnaast spreek ik mijn waardering uit voor het bestuur van de Surinaamse Notariële Beroepsorganisatie (SNB). De kansen, begeleiding en waardering die ik van jullie heb mogen ontvangen, hebben een belangrijke rol gespeeld in mijn professionele ontwikkeling. Jullie steun heeft mij oprecht gemotiveerd gedurende dit gehele traject.

Tot slot koester ik de hoop dat deze thesis een waardevolle bijdrage zal leveren aan de verdere ontwikkeling en verdieping van de kennis omtrent de stichting in Suriname. Moge dit werk inspireren tot een meer evenwichtige toepassing van de rechtsvorm, waarin vrijheid en verantwoordelijkheid elkaar in juiste proportie blijven ontmoeten.

Naina Sewradj

Paramaribo, augustus 2026

Lijst van afkortingen

ALL	Algemene Landsverordening Landsbelastingen van Curaçao
AML	Anti Money Laundering
BW	Burgerlijk Wetboek van Suriname
BWC	Burgerlijk Wetboek van Curaçao
CDR	Centrum voor Democratie en Rechtspleging
CFT	Combating the Financing of Terrorism
FATF	Financial Action Task Force
FIU	Financial Intelligence Unit
HR	Hoge Raad
HvJ	Hof van Justitie van Suriname
KKF	Kamer van Koophandel en Fabrieken van Suriname
KvK	Kamer van Koophandel en Nijverheid van Curaçao
LOS	Landsverordening op Stichtingen
MI-GLIS Systeem	Management Instituut voor Grondregistratie en Land Informatie
M.v.T.	Memorie van Toelichting
NRA 2.0. rapport	Second National Risk Assessment van Suriname
N.V.	Naamloze Vennootschap
OM	Openbaar Ministerie van Suriname
RvA	Raad van Advies
RvC	Raad van Commissarissen
S.B.	Staatsblad
SJB	Surinaams Juristenblad

SPF	Stichting Particulier Fonds
UBO	Ultimate Beneficial Owner oftewel uiteindelijke belanghebbende
WET MOT	Wet Melding Ongebruikelijke Transacties
WMTF	Wet ter voorkoming van Money Laundering en Terrorismedinanciering

Inleiding

In Suriname zijn er thans circa 60.000 stichtingen die ingeschreven staan bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken van Suriname (KKF).¹ Een stichting is een rechtspersoon die, met behulp van een daartoe bestemd vermogen, een in haar statuten omschreven doel nastreeft en die een uitkeringsverbod kent.² Het is een rechtsvorm zonder leden of aandeelhouders, die oorspronkelijk beoogde om een ideëel of sociaal doel te verwezenlijken.³ In de praktijk blijkt echter dat er stichtingen bestaan die worden gebruikt voor vermogenstructurering, dan wel het afschermen of overhevelen van vermogen, zonder dat daarmee een ideëel of sociaal doel wordt verwezenlijkt.⁴ Vermogensstructurering zoals het onderbrengen van onroerend goed in een stichting vindt zijn motief, onder andere, in de omstandigheid dat bij de overdracht daarvan geen zegelrecht verschuldigd is en evenmin kosten door het Management Instituut voor Grondregistratie en Land Informatie Systeem (MI-GLIS) worden geheven. Het voorgaande is gebaseerd op een redevoering van mr. Lynden Ferdinand, notaris in Suriname, uitgesproken op 14 oktober 2024 tijdens de conferentie “Duurzame Democratie”, georganiseerd door het Centrum voor Democratie en Rechtspleging (CDR). Ferdinand merkte in zijn toespraak op dat hij in zijn notariële praktijk regelmatig ervaart dat de stichting wordt aangewend voor belastingontduiking. Verder merkte Ferdinand op dat cliënten onroerend goed onderbrengen in een stichting en bij de overdracht enkel de kosten voor een bestuurswijziging bij de notaris betalen. Hierdoor loopt de staat Suriname een behoorlijke hoeveelheid aan inkomsten mis. Bij een dergelijke situatie is er sprake van belastingontduiking. Ook notaris Chin-A-Lin deelt deze mening en geeft aan dat belastingontduiking een duidelijk voorbeeld is van misbruik van de stichting.⁵

Volgens de rechtsliteratuur en jurisprudentie kan het gebruik van een stichting voor andere doeleinden dan wettelijk gelegitimeerd in artikel 2:50 Burgerlijk Wetboek van Suriname (BW) beschouwd worden als misbruik van deze rechtsvorm.⁶

¹ Interview KKF/heer Baboelal (zie bijlage 5).

² Artikel 2:50 BW.

³ Pitlo 2006, p. 661.

⁴ Schieman e.a. 2024, p. 22.

⁵ Interview notaris Chin-A-Lin (zie bijlage 5).

⁶ Schieman e.a. 2024, p. 32,
Kamerstukken 2 1953/54, 3463, nr. 3/p. 6,
HvJ 1 juni 2018, G.R. no. 15105, SRU-HvJ-2018-84.

Een ander voorbeeld van misbruik is het onderbrengen van een eigendoms- of grondhuurperceel in een stichting met het oog op commercialisering, dan wel verkoop aan derden. Bij de verkoop aan derden worden de opbrengsten vaak bij het privévermogen van de bestuurder(s) bijgeschreven, terwijl de opbrengsten in beginsel aan de stichting toebehoren. Bij voornoemde situatie is er sprake van misbruik, omdat het uitkeringsverbod overtreden wordt en een stichting geen duplicaat mag zijn van haar oprichter.⁷ Ook een voorbeeld is het geval waarbij een natuurlijk persoon zijn vermogen bewust afschermt van schuldeiser(s). Ter illustratie hiervan de situatie waarbij een echtgenoot, kort voor het beëindigen van de huwelijksgoederengemeenschap, zijn vermogen overhevelt naar een stichting. De rechter stelde vast dat sprake was van misbruik en dat er verhaald moest worden op het vermogen dat in de stichting was ondergebracht.⁸

De kwetsbaarheid voor misbruik van stichtingen in Suriname wordt expliciet onderkend in de Second National Risk Assessment van Suriname (NRA 2.0. rapport).⁹ In dit rapport wordt vastgesteld dat stichtingen, met name wanneer zij worden gebruikt in combinatie met vastgoedtransacties en grensoverschrijdende transacties, ook een verhoogd risico vormen op witwassen en aanverwante financiële misdrijven.¹⁰ Het rapport wijst erop dat stichtingen regelmatig worden ingezet als juridische tussenschakel, waarbij de uiteindelijk belanghebbende(n), oftewel de *Ultimate Beneficial Owners* (UBO's) niet direct zichtbaar zijn.¹¹ Het risico op misbruik van stichtingen wordt versterkt door het ontbreken van een wettelijk verplicht en centraal UBO-register, waardoor toezichthouders en poortwachters in sterke mate afhankelijk zijn van door cliënten aangeleverde informatie.¹² Het NRA 2.0. rapport signaleert voorts dat stichtingen in Suriname relatief vaak worden gebruikt door niet-ingezetenen bij juridische transacties.¹³ Stichtingen dienen ingeschreven te worden in het handelsregister bij de KKF.¹⁴ Echter wordt er in het NRA 2.0. rapport geconcludeerd dat de registraties niet adequaat en accuraat zijn.¹⁵ Hoewel het gebruik van stichtingen op zichzelf

⁷ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 32.

⁸ HvJ 15 okt 2021, *SJ* 2023/76, SRU-HvJ-2021-76.

⁹ NRA 2.0. rapport, p. 65.

¹⁰ NRA 2.0. rapport, p. 14 en 65.

¹¹ NRA 2.0. rapport, p. 14 en 83, Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 30.

¹² NRA 2.0. rapport, p. 14, 80 en 83.

¹³ NRA 2.0. rapport, p. 65.

¹⁴ Artikel 4 lid 1 Handelsregisterwet, S.B. 2024 no. 169.

¹⁵ NRA 2.0. rapport, p. 32.

niet onrechtmatig is, leidt de combinatie van beperkte transparantie en onvoldoende actuele registraties tot structurele kwetsbaarheden binnen het huidige wettelijke stelsel.¹⁶

De Surinaamse wetgeving regelt alleen de “gewone” stichting. In deze thesis wordt onder de “gewone” stichting verstaan de stichting zoals geregeld in artikel 2:50 e.v. BW. In Curaçao bestaat naast de stichting een aparte rechtsvorm: de Stichting Particulier Fonds (SPF).¹⁷ De SPF is expliciet bedoeld voor privévermogensbeheer- en bescherming en kent geen uitkeringsverbod.¹⁸ De SPF wordt in Curaçao gebruikt voor vermogensplanning¹⁹ en *asset protection*, oftewel vermogensbescherming.²⁰ Vermogensbescherming wordt gebruikt door bijvoorbeeld instellers²¹, wonend in een land met politieke onrust of met zorgen over mogelijke criminele activiteiten²², die ervoor kiezen een deel van hun vermogen onder te brengen in een SPF.²³

In Suriname ontbreekt zowel de SPF als een wettelijk verplicht UBO-register, waarin de uiteindelijk belanghebbenden van rechtspersonen worden geregistreerd. Hierdoor is het vrijwel onmogelijk om na te gaan wie daadwerkelijk zeggenschap heeft over een stichting en welke vermogensbestanddelen zij bezit.²⁴ Het gebrek aan transparantie maakt het voor personen mogelijk om via stichtingen economisch waardevol onroerend goed te verwerven, te beheren en daarover (commercieel) te beschikken, zonder publieke verantwoording.²⁵

Probleembeschrijving

In de Surinaamse praktijk blijkt dat de stichting in Suriname wordt gebruikt voor doeleinden die afwijken van de bedoeling van de wetgever, zoals het overtreden van het uitkeringsverbod, het onderbrengen of (commercieel) overdragen van onroerend goed om zegelrechten en MI-GLIS-kosten te vermijden en schuldeisersbenadeling. Het voorgaande is expliciet onderkend in het NRA 2.0. rapport. Tevens is door het ontbreken van een wettelijk verplicht UBO-register

¹⁶ NRA 2.0. rapport, p. 32 en 90.

¹⁷ Frielink 2023, p. 311.

¹⁸ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 33.

¹⁹ Het onderbrengen van het vermogen in een entiteit, die onderworpen is aan een gunstig belastingregime.

²⁰ Frielink 2023, p. 318.

²¹ De insteller verwijst naar de persoon van wie het vermogen van de SPF afkomstig is. De oprichter en de insteller van de SPF kunnen twee verschillende personen zijn.

²² Het is vrij eenvoudig om eenmaal in een SPF ondergebracht vermogen indirect over te hevelen door de oprichtersrechten over te dragen aan bijvoorbeeld een ambtenaar of politicus. Vanwege dit 'niemand die het ziet' -karakter van dergelijke transacties, is er in toenemende mate aandacht voor de uiteindelijk economisch belanghebbenden (de 'ultimate beneficiaries') van dit soort entiteiten.

²³ Frielink 2023, p. 319.

²⁴ Bissesur 2020, p. 75.

²⁵ Berkhout & Fernando 2022, p. 85.

het praktisch onmogelijk de uiteindelijk belanghebbenden en het vermogen van stichtingen na te trekken, waardoor transparantie ontbreekt en misbruik mogelijk wordt. Het voorgaande roept de vraag op of de invoering van een SPF, in combinatie met een verplicht UBO-register, kan bijdragen aan de beperking van misbruik van de stichting.

Indachtig het bovenstaande luidt de probleemstelling als volgt: ***“Welke juridische en maatschappelijke gronden bestaan er voor de invoering van de Stichting Particulier Fonds in Suriname en op welke wijze kan deze rechtsvorm - in combinatie met een wettelijk verplicht UBO-register - bijdragen aan het voorkomen van misbruik van de gewone stichting?”***

De probleemstelling is opgelost met behulp van de volgende deelvragen:

1. Wat is het juridisch kader ten aanzien van de oprichting, inrichting en het bestuur van de stichting in Suriname?
2. Welke maatschappelijke en juridische knelpunten ten aanzien van de gewone stichting doen zich in Suriname voor en in hoeverre worden deze bevorderd door tekortkomingen in de huidige wettelijke regeling, waaronder het ontbreken van een wettelijk verplicht UBO-register?
3. Hoe is de Stichting Particulier Fonds juridisch vormgegeven op Curaçao en welke functies en waarborgen vervult zij daar in de praktijk?
4. In hoeverre kan een combinatie van (i) invoering van de Stichting Particulier Fonds, (ii) een wettelijk verplicht UBO-register en (iii) aanpassing van de bestaande stichtingenregeling bijdragen aan het tegengaan van misbruik en hoe kan daaraan in de Surinaamse wetgeving vorm worden vormgegeven?

Doel

Het doel van dit onderzoek is om na te gaan welke juridische en maatschappelijke gronden er bestaan voor de invoering van een SPF in Suriname en op welke wijze deze rechtsvorm, in combinatie met een wettelijk verplicht UBO-register, kan bijdragen aan de voorkoming van misbruik van de stichting. Het onderzoeken van het voorgaande kan bijdragen aan het voorkomen van misbruik van de stichting en aan het versterken van rechtszekerheid en transparantie in Suriname.

Methode van onderzoek

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen is er gebruik gemaakt van een kwalitatieve onderzoeksmethode waarbij er drie complementaire benaderingen centraal staan: literatuuronderzoek, empirisch onderzoek en rechtsvergelijkend onderzoek. Het literatuuronderzoek vormt de basis van dit onderzoek en dient ter ontwikkeling van het toetsingskader. Daarbij zijn zowel wetenschappelijke artikelen, monografieën, rapporten en congresbijdragen geraadpleegd, alsook Surinaamse en Curaçaose wetgeving en jurisprudentie. Hiermee is het juridisch kader rondom de stichting in Suriname, de SPF in Curaçao en het UBO-register gevormd en zijn bestaande inzichten over misbruik en rechtswaarborgen in kaart gebracht.

Ter aanvulling van de theoretische en normatieve inzichten is een empirisch onderzoek uitgevoerd in de vorm van semigestructureerde interviews, waarbij de afgelegde interviews geanalyseerd zijn aan de hand van het theoretisch kader.

De eerste groep respondenten is doelgericht gekozen en bestaat uit notarissen werkzaam in Suriname en notarissen en kandidaat-notarissen werkzaam in Curaçao. De bedoeling voor het kiezen van deze heterogene groep respondenten is gelegen in het feit dat notarissen en kandidaat-notarissen zich vrijwel dagelijks bezighouden met stichtingen. Dit maakt hun perspectief cruciaal, omdat zij als poortwachters in de praktijk rechtstreeks betrokken zijn bij de oprichting, overdracht en wijziging van stichtingen. Zij beschikken over eerste hands kennis van de manieren waarop stichtingen worden gebruikt of misbruikt en kunnen inzicht geven in de effectiviteit van de bestaande rechtswaarborgen.

Daarnaast is binnen het empirisch onderzoek een semigestructureerd interview afgenomen met een rechter teneinde inzicht te verkrijgen in de wijze waarop mogelijke gevallen van misbruik van stichtingen zich in de rechtspraktijk manifesteren. De keuze voor een rechter als respondent is gelegen in het feit dat rechters vanuit hun onafhankelijke en toetsende rol geconfronteerd worden met geschillen en procedures waarin mogelijk sprake is van misbruik van rechtspersonen, waaronder stichtingen. Hierdoor kan vanuit juridisch-praktisch perspectief inzicht worden verkregen in de aard en frequentie van dergelijke zaken, de juridische beoordeling daarvan en de knelpunten die zich in de rechtspraktijk voordoen. Het perspectief van de rechter draagt bij aan het onderzoek doordat hiermee niet uitsluitend inzicht wordt verkregen in de preventieve rol van notarissen behandeld, maar ook in de wijze waarop

mogelijke misbruiksituaties achteraf juridisch worden behandeld en beoordeeld binnen de rechtspraak.

Aanvullend wordt binnen het empirisch onderzoek een semigestructureerd interview afgenomen met een vertegenwoordiger van de groep wetsontwerpers die betrokken is bij het opstellen van conceptwetgeving voor de invoering van een verplicht UBO-register in Suriname. De vertegenwoordiger is verbonden aan de KKF als jurist en heeft tevens zitting in het Standaardenbureau en de AML-commissie. De reden hiervoor is om inzicht te verkrijgen in de beleidsmatige overwegingen die ten grondslag liggen aan deze voorgenomen wetgeving, waaronder de doelstellingen, de achterliggende gedachtegang en de motieven die de initiatiefnemers hebben gedreven. Tevens wordt onderzocht in hoeverre de voorgestelde regeling naar verwachting effectief zal zijn in het tegengaan van misbruik van stichtingen en het bevorderen van transparantie omtrent uiteindelijk belanghebbenden. De keuze voor een empirische benadering is hierbij mede gelegen in het feit dat de conceptwetgeving ten aanzien van het verplichte UBO-register in Suriname ten tijde van dit onderzoek nog niet openbaar beschikbaar is. Hierdoor bestaat beperkte toegang tot primaire schriftelijke bronnen, waardoor het noodzakelijk is om via interviews met direct betrokkenen inzicht te verkrijgen in de inhoud, achtergrond en beoogde werking van de voorgenomen regeling.

Voor het verwerken van de interviews zijn de interviews eerst getranscribeerd, waarna er bij de analyse van de transcripten gebruik is gemaakt van de 3 fasen van coderen, namelijk open, axiaal en selectief coderen. Uit het empirisch onderzoek is op deze manier alle informatie gehaald.

Verder bevat dit onderzoek een rechtsvergelijkend element waarbij de Surinaamse situatie met betrekking tot het gebruik van de stichting wordt vergeleken met de SPF, zoals wettelijk geregeld in Curaçao. Voorgaande vergelijking is relevant, omdat de Curaçaose wetgeving de SPF regelt, die expliciet bedoeld is voor privévermogensbeheer, met duidelijke doelafbakening, waarbij het wezenlijk verschil met de Surinaamse stichting gelegen is in het feit dat de SPF volgens de wettelijke grondslag wel uitkeringen mag doen. Door de Surinaamse context te spiegelen aan het Curaçaose model kan worden vastgesteld welke rechtswaarborgen en reguleringsmechanismen in Suriname ontbreken en welke elementen uit het Curaçaose model eventueel kunnen worden overgenomen.

Wetenschappelijke relevantie

Dit onderzoek levert een bijdrage aan de academische discussie over de stichting binnen de Surinaamse context, waarbij het spanningsveld tussen enerzijds ideële doelstellingen en anderzijds het gebruik van stichtingen voor commerciële doelstellingen centraal staat. De studie draagt bij aan het bestaande corpus van rechtstheorie omtrent misbruik van rechtspersonen, transparantie van vermogensstructuren en de bescherming van vermogensbestanddelen. Daarbij worden theoretische inzichten gekoppeld aan empirische bevindingen afkomstig uit semigestructureerde interviews met Surinaamse notarissen, Curaçaose notarissen en kandidaat-notarissen, een rechter en een vertegenwoordiger betrokken bij de voorbereiding van de conceptwetgeving inzake het verplichte UBO-register in Suriname. Door deze verschillende perspectieven te combineren ontstaat een multidisciplinaire en genuanceerde analyse van zowel de preventieve als repressieve aspecten van misbruik van stichtingen. Hiermee levert het onderzoek niet alleen een bijdrage aan de rechtswetenschap in het bijzonder het ondernemingsrecht, het notarieel recht en het rechtspersonenrecht maar ook aan de wetenschappelijke discussie omtrent transparantie, integriteit en regulering van vermogensstructuren binnen de rechtsgemeenschap van Suriname.

Maatschappelijke relevantie

Het onderzoek heeft tevens een belangrijke maatschappelijke relevantie. Het mogelijk misbruik van stichtingen voor privévermogensbescherming, het afschermen van uiteindelijk belanghebbenden en mogelijke vormen van belastingontwijking kan de rechtszekerheid, transparantie en integriteit van het rechtsverkeer aantasten. Daarnaast kan het leiden tot verminderde controle op vermogensstructuren en tot een spanningsveld tussen particuliere belangen en het algemeen maatschappelijk belang.

Wanneer waardevolle vermogensbestanddelen buiten het zicht van toezichthouders, schuldeisers of andere belanghebbenden worden gehouden, kan dit het vertrouwen in het juridisch systeem en het maatschappelijk verkeer onder druk zetten. De thesis levert concrete aanbevelingen met betrekking tot de mogelijke invoering van een SPF in Suriname en de implementatie van een verplicht UBO-register. Daarmee beoogt het onderzoek bij te dragen aan de bevordering van transparantie, integriteit en vertrouwen binnen het Surinaamse rechtsverkeer, hetgeen relevant is voor de maatschappij en samenleving als geheel.

Opbouw

Ten eerste wordt in hoofdstuk 1 het juridisch kader van de stichting binnen het Surinaams recht uiteengezet. Daarbij wordt ingegaan op de ontstaansgeschiedenis en ontwikkeling van de stichting, de invoering daarvan in het Surinaamse rechtstelsel en de doelstellingen die de wetgever met deze rechtsvorm heeft beoogd. Vervolgens worden de oprichting en registratie van de stichting besproken, waarbij bijzondere aandacht wordt besteed aan de rol van de notaris en de KKF. Daarnaast komt de interne organisatie van de stichting aan de orde, waaronder de samenstelling en bevoegdheden van het bestuur en het toezicht daarop, de besluitvorming binnen de stichting en de wettelijke waarborgen die op deze rechtsvorm van toepassing zijn. Tot slot volgt een analyse van de knelpunten en beperkingen binnen voornoemd juridisch kader.

Daarna wordt in hoofdstuk 2 onderzocht welke juridische en maatschappelijke knelpunten zich voordoen bij het gebruik van stichtingen in Suriname. Op basis van empirisch onderzoek wordt ingegaan op de verschillende geconstateerde misbruikpraktijken. Tevens wordt aandacht besteed aan de gevolgen van het ontbreken van een wettelijk verplicht UBO-register en de invloed daarvan op de transparantie, controleerbaarheid en rechtszekerheid binnen het Surinaamse rechtsverkeer.

Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 de SPF van Curaçao geanalyseerd. Daarbij wordt aandacht besteed aan de juridische vormgeving van de SPF, de vereisten voor oprichting en registratie, de interne organisatie en het bestuursmodel. Tevens worden de praktische toepassingen van de SPF, zoals vermogensbeheer, *estate planning* en vermogensbeheer besproken. Daarnaast worden de bevindingen uit het empirisch onderzoek verwerkt, waarbij de praktijkervaringen van een Curaçaose notaris en kandidaat-notaris inzicht bieden in de wijze waarop de SPF binnen de Curaçaose rechtspraktijk wordt toegepast. Afsluitend wordt beoordeeld in hoeverre de SPF relevant en toepasbaar kan zijn binnen de Surinaamse rechtsorde.

In hoofdstuk 4 worden, voortbordurend op de bevindingen uit de voorgaande hoofdstukken, mogelijke oplossingsrichtingen onderzocht ter versterking van transparantie, toezicht en handhaving. Daarbij wordt gezien in hoeverre de invoering van de SPF een passend alternatief kan vormen voor stichtingen die in de praktijk worden gebruikt voor particuliere vermogensdoeleinden. Daarnaast wordt de mogelijke invoering van een wettelijk verplicht UBO-register onderzocht en wordt aandacht besteed aan de wenselijkheid van aanpassing van de bestaande stichtingenregeling. Tevens wordt ingegaan op de rol die het OM (Openbaar Ministerie) en andere betrokken instanties kunnen vervullen bij het voorkomen en bestrijden

van misbruik van stichtingen. Afsluitend wordt onderzocht op welke wijze de invoering van de SPF, het UBO-register en de voorgestelde aanpassingen van de stichtingenregeling gezamenlijk kunnen worden geïntegreerd binnen de Surinaamse wetgeving.

Ten slotte worden de bevindingen van het onderzoek samengevat in de conclusie, waarin tevens antwoord wordt gegeven op de onderzoeksvraag. Aansluitend worden aanbevelingen gedaan voor de wetgever en de praktijk.

1. Het juridisch kader van de stichting in Suriname

1.1 Inleiding

De stichting is binnen het Surinaams recht een rechtspersoon en wordt in beginsel opgericht om met een daartoe bestemd vermogen een bepaald doel te realiseren.²⁶ Om het functioneren en het mogelijke misbruik van deze rechtsvorm te kunnen beoordelen is het van belang eerst het juridisch kader waarin de stichting in Suriname opereert, in kaart te brengen. Dit hoofdstuk richt zich daarom op de wettelijke grondslag en de praktische uitvoering van de regels omtrent de stichting in Suriname. Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan het ontstaan en de ontwikkeling van de stichting als rechtsvorm, haar invoering in het Surinaams rechtstelsel en de doelstellingen die de wetgever daaraan heeft verbonden. Vervolgens wordt uiteengezet op welke wijze de oprichting en registratie van de stichting plaatsvindt, met nadruk op de rol van de notaris en de KKF. Daarnaast komt de interne organisatie van de stichting aan bod, waaronder de samenstelling en bevoegdheden van het bestuur en het toezicht daarop, en de wijze waarop besluitvorming binnen het bestuur geschiedt. Tevens worden de wettelijke waarborgen besproken. Afsluitend volgt een analyse van de beperkingen en knelpunten binnen het juridisch kader van de stichting.

1.2 Ontstaan en doel van de stichting

De stichting is een sinds de 19^e eeuw bestaande rechtspersoon binnen het Nederlands recht. Door de jaren heen heeft de stichting zich ontwikkeld tot een veelzijdige rechtsvorm die binnen het privaatrecht een belangrijke functie vervult.²⁷ Het huidige Surinaams rechtspersonenrecht, waaronder de regeling van de stichting, vindt haar oorsprong in het Nederlands recht.²⁸ Binnen het huidige Surinaams recht heeft de stichting in de kern een bepaald doel, dat niet gericht mag zijn op het primair behalen van winst of het doen van uitkeringen aan oprichters of bestuurders.²⁹ Het doel van de stichting dient verankerd te zijn in de statuten en mag niet in

²⁶ Artikel 2:50 BW.

²⁷ Pitlo 2006, p. 661.

²⁸ Frielink 2023, p. 24.

²⁹ Chin-A-Lin 2022, *SJB* 2022/3, p. 9, Artikel 2:50 BW.

strijd zijn met de openbare orde.³⁰ Verder mag de stichting geen uitkering aan oprichters, leden van organen en anderen als doel hebben.³¹ In de praktijk wordt de stichting niet uitsluitend gebruikt voor sociale of culturele doeleinden, maar ook voor economische activiteiten, mits deze activiteiten uiteindelijk bijdragen aan de verwezenlijking van het statutaire doel.³² De reikwijdte van het statutaire doel bepaalt de juridische grenzen van wat een stichting in Suriname vermog te doen.³³

1.2.1 Wat is een stichting?

De stichting is een rechtspersoon die bij notariële akte of overheidsmodelakte in het leven wordt geroepen door één of meer oprichters.³⁴ Na oprichting dient de stichting ingeschreven te worden in het Handelsregister.³⁵ De stichting kent geen leden of aandeelhouders en wordt bestuurd door één of meerdere bestuurders die handelen overeenkomstig het in de statuten vastgestelde doel.³⁶ Het wezen van de stichting ligt besloten in haar doelgericht karakter: alle rechtshandelingen moeten rechtstreeks bijdragen aan de verwezenlijking van het doel waarvoor zij is opgericht.³⁷ In artikel 2:50 BW is bepaald dat een stichting niet mag worden opgericht met als doel het doen van uitkeringen aan oprichters, bestuurders, andere bij haar organen betrokken personen of anderen. Dit verbod vormt een essentieel onderscheid met winstgerichte rechtspersonen, zoals de naamloze vennootschap. Een stichting mag wel baten behalen, maar deze mogen uitsluitend worden aangewend ter verwezenlijking van haar statutaire doelstellingen.³⁸

De stichting beschikt over een afgescheiden vermogen dat is losgekoppeld van het privévermogen van haar oprichters of bestuurders.³⁹ Het afgescheiden vermogen van een

³⁰ Artikel 2:24 BW.

³¹ Artikel 2:50 lid 4 BW.

Hamers 2018, p. 87.

³² Chin-A-Lin 2022, *SJB* 2022/3, p. 11,

Bresser 2009, p. 15,

Hamers 2018, p. 87.

³³ Artikel 2:13 BW.

³⁴ Hamers 2018, p. 65.

³⁵ Artikel 2:5 BW,

Artikel 4 Handelsregisterwet, S.B. 2024 no. 169.

³⁶ Schieman 2024, p. 20.

³⁷ Hamers 2018, p. 65,

Bieleman 2007, p. 1,

Frielink 2023, p. 312,

Artikel 2:13 BW.

³⁸ Hamers 2018, p. 87.

³⁹ Frielink 2023, p. 313,

Bresser 2009, p. 16,

stichting heeft als rechtskarakter een zelfstandig en doel gebonden vermogen dat juridisch is losgekoppeld van het privévermogen van oprichters en bestuurders.⁴⁰ Hoewel ook andere rechtspersonen beschikken over een afgescheiden vermogen, onderscheidt de stichting zich doordat dit vermogen niet is verbonden aan leden of aandeelhouders, maar een zuiver doelvermogen vormt zonder persoonlijke aanspraken daarop.⁴¹ Dit vermogen is uitsluitend bestemd voor de verwezenlijking van het statutaire doel, hetgeen de stichting de mogelijkheid biedt om zelfstandig rechten en verplichtingen aan te gaan, eigendom te verwerven en in rechte op te treden.⁴² Deze juridische zelfstandigheid maakt de stichting tot een aantrekkelijk instrument voor uiteenlopende doeleinden, variërend van sociale en culturele activiteiten tot beheer van vermogen of nalatenschappen.⁴³

1.2.2 Geschiedenis van de stichting

De stichting heeft haar wortels in de klassieke oudheid, waar het idee van een doelvermogen reeds bekend was. In het Romeinse recht kwamen constructies voor die verwant waren aan de moderne stichting, hoewel men destijds nog niet sprak van een zelfstandige rechtspersoon. Volgens Feenstra ging het in die periode vooral om trust-achtige relaties, waarbij een vertrouwenspersoon (fiduciarius) vermogen verkreeg om dit te beheren en aan te wenden ten behoeve van een bepaald, meestal charitatief doel.⁴⁴ Deze constructies waren veelal gericht op de ondersteuning van armen, zieken en bejaarden, of op de instandhouding van religieuze instellingen (piaae causae).⁴⁵ Daarnaast kenden charitatieve doelvermogens ook privaatrechtelijke functies, zoals het bijeenhouden van familievermogen of het verzorgen van behoeftige verwanten. In die context ontwikkelde zich het fideicommissum, waarbij een erfgenaam werd belast met de verplichting een deel van de nalatenschap aan een derde over te dragen. Dit wordt beschouwd als een belangrijke voorloper van de moderne stichting, omdat het eveneens gebaseerd was op het beginsel van fiduciair beheer zonder persoonlijk belang van de beheerder.⁴⁶

Hamers 2018, p. 658.

⁴⁰ Udo 2015, p. 25,
Schieman e.a. 2024, p. 109.

⁴¹ Udo 2015, p. 25,
Dijk & Van der Ploeg 2019, p. 25.

⁴² Hamers 2018, p. 499.

⁴³ Chin-A-Lin 2022, *SJB* 2022/3, p. 9-11.

⁴⁴ Pitlo 2006, p. 659.

⁴⁵ Pitlo 2006, p. 659 en 660.

⁴⁶ Pitlo 2006, p. 660.

In de middeleeuwen en de vroegmoderne tijd werden dergelijke vermogensconstructies in Europa verder ontwikkeld. Vermogende burgers en instellingen stelden geld of goederen beschikbaar aan kerken, kloosterorden of steden, aangezien deze als betrouwbaar en duurzaam werden beschouwd en geacht werden niet te kunnen sterven of failleren. Hierdoor werden zij natuurlijke beheerders van zulke charitatieve doelvermogens en groeide het besef dat deze instellingen een eigen juridische identiteit konden hebben.⁴⁷ Tijdens voormelde periode ontstond de charitatieve stichting, die zich richtte op doelen zoals armenzorg, ziekenverpleging, onderwijs en religieuze activiteiten.⁴⁸ Deze instellingen, vaak aangeduid als Godshuizen, werden meestal opgericht bij testament, waarbij een deel van het vermogen werd afgezonderd als doelvermogen dat moest worden beheerd door een vertrouwenspersoon.⁴⁹ Pas in de negentiende eeuw werd de stichting als een zelfstandige juridische persoon beschouwd. Het doelvermogen werd niet langer enkel gezien als een verzameling goederen onder beheer van een vertrouwenspersoon, maar als behorend tot een eigen, fictieve entiteit die voor het recht als persoon werd beschouwd.⁵⁰ Deze conceptualisering effende het pad voor de latere wettelijke erkenning van de stichting als rechtspersoon. De formele erkenning vond plaats in Nederland in 1956, toen de Wet op de Stichtingen in werking trad.⁵¹ Deze wet bracht duidelijkheid in de rechtspositie van de stichting en bepaalde dat zij een rechtspersoon is zonder leden, opgericht bij notariële akte, met een doel dat niet op winstuitkering mag zijn gericht. Daarmee kreeg de stichting haar huidige civielrechtelijke vorm en werd zij een volwaardig onderdeel van het privaatrechtelijke bestel.⁵²

1.2.3 Invoering van de stichting in Suriname

De invoering van de stichting in Suriname vond plaats onder sterke invloed van het Nederlandse recht.⁵³ Ten tijde van de koloniale periode maakte Suriname deel uit van het Koninkrijk der Nederlanden, waardoor de Nederlandse wetgeving en rechtsontwikkelingen rechtstreeks doorwerkten in de Surinaamse rechtsorde.⁵⁴ Deze doorwerking werd versterkt door het concordantiebeginsel, dat binnen het Koninkrijk gold als een leidend uitgangspunt

⁴⁷ Pitlo 2006, p. 660 en 661.

⁴⁸ Schieman 2024, p. 20.

⁴⁹ Pitlo 2006, p. 660.

⁵⁰ Pitlo 2006, p. 661.

⁵¹ Pitlo 2006, p. 659.

⁵² Wet op Stichtingen Nederland, Stb. 1956 nr. 327.

⁵³ Frielink 2023, p. 24.

⁵⁴ Artikel 39 Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, Stb. 1954, nr. 596.

voor juridische eenvormigheid.⁵⁵ Het concordantiebeginsel beoogde te waarborgen dat de wetgeving en rechtspraktijk van de landen binnen het Koninkrijk, waaronder Nederland, de Nederlandse Antillen en Suriname, zoveel mogelijk met elkaar in overeenstemming zouden zijn, om rechtszekerheid en consistentie te bevorderen.⁵⁶ Reeds vóór de onafhankelijkheid van Suriname vormde het concordantiebeginsel een fundamenteel uitgangspunt bij de totstandkoming van wetgeving.⁵⁷ Hierdoor werden tal van Nederlandse wetsbepalingen, waaronder die betreffende de stichting, vrijwel integraal overgenomen in de Surinaamse wetgeving.

Het concordantiebeginsel vloeide destijds voort uit artikel 39 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden en hield in dat het Surinaams recht, voor haar staatkundige zelfstandigheid, overeen moest komen met het Nederlands recht.⁵⁸ Ook het Curaçaose recht vindt zijn oorsprong in het Nederlands recht op basis van dit artikel. Na de onafhankelijkheid in 1975 heeft dit artikel uit het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden geen directe rechtskracht meer, omdat Suriname geen deel meer uitmaakt van het Koninkrijk der Nederlanden.⁵⁹ Hoewel het concordantiebeginsel sinds de onafhankelijkheid van Suriname in 1975 formeel niet meer van toepassing is, blijft het in de praktijk een belangrijke rol spelen.⁶⁰ Surinaamse rechters, advocaten en andere juristen verwijzen nog steeds regelmatig naar jurisprudentie van de Hoge Raad (HR) der Nederlanden en nemen het Nederlandse recht vaak als voorbeeld bij wetgeving. Zo is het huidige BW grotendeels gebaseerd op het Nederlands Burgerlijk Wetboek.⁶¹ Hierdoor kan worden gesteld dat het concordantiebeginsel juridisch niet meer geldt, maar feitelijk wel voortleeft. De concordantie is tot op heden niet formeel wettelijk vastgelegd, maar in de Surinaamse rechtspraktijk heeft zij zich ontwikkeld tot een ongeschreven doorwerkingsregel, op grond waarvan Nederlandse en Antilliaanse rechtsontwikkelingen nog steeds richtinggevend kunnen zijn voor de Surinaamse rechtsorde.⁶²

⁵⁵ Best 2023, *SJB 2023/1*, p. 3.

Artikel 39 Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, Stb. 1954, nr. 596.

⁵⁶ Best 2023, *SJB 2023/1*, p. 4,

Frielink 2023, p. 23.

⁵⁷ Best 2023, *SJB 2023/1*, p. 3,

Schiltkamp 1969, p. 120.

⁵⁸ Best 2023, *SJB 2023/1*, p. 4.

⁵⁹ Artikel 61 Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, Stb. 1954, nr. 596.

Jadnanansing 2019, p. 95.

⁶⁰ Jadnanansing 2019, p. 95.

⁶¹ M.v.T., S.B. 2024 no. 164, p. 113.

⁶² Best 2023, *SJB 2023/1*, p. 5.

1.2.4 Doelstellingen van de stichting

Het doel van de stichting vormt het kernpunt van haar bestaan. Artikel 2:50 BW bepaalt dat een stichting uitsluitend kan worden opgericht om een specifiek statutaire doel te realiseren, waarbij het niet de bedoeling mag zijn om uitkeringen te doen aan de oprichters, bestuurders of degenen die tot haar organen behoren. Dit beginsel weerspiegelt de gedachte dat de stichting in essentie is bedoeld als een doelvermogen, oftewel een vermogen dat is afgescheiden van het privévermogen van de oprichter en bestemd is om een bepaald maatschappelijk of ideëel te dienen.⁶³ De wet stelt geen beperkingen aan de aard van het doel, zolang het niet in strijd is met de wet of de openbare orde. In de praktijk kan het doel variëren van charitatieve en sociale doeleinden, zoals onderwijs, zorg, cultuur of liefdadigheid, tot meer economische doeleinden.⁶⁴ Van economische doeleinden is er sprake als aan de stichting een onderneming in de zin van de Handelsregisterwet is verbonden, mits de stichting instrumenteel is voor een ideëel doel en het afgescheiden vermogen niet wordt gebruikt als middel voor privé-winst.⁶⁵

Hoewel de stichting traditioneel een ideëel karakter heeft, is het dus een misvatting dat zij geen winst mag maken. Het verbod dat op haar rust, ziet niet op het streven naar winst, maar enkel op het uitkeren van winst aan oprichters of leden van organen.⁶⁶ De stichting mag dus economische activiteiten ontplooiën en winst genereren, mits de opbrengst volledig wordt aangewend ter verwezenlijking van haar statutaire doel.⁶⁷

De Surinaamse rechtspraktijk bevestigt dat veel stichtingen in toenemende mate worden gebruikt voor economische doeleinden, zoals het beheren van vermogen, het houden van aandelen of het bezitten van onroerend goed.⁶⁸ Dit wijst op een praktische verschuiving van de stichting als puur ideëel instrument naar een flexibele rechtsvorm die ook binnen het ondernemingsrecht functioneert.⁶⁹ Hamers wijst erop dat de stichting, anders dan de vennootschap, niet op samenwerking of lidmaatschap berust, maar op het beginsel van afzondering en beheer van een doelvermogen.⁷⁰ Hierdoor zijn bestuurders in beginsel niet persoonlijk aansprakelijk voor verplichtingen van de stichting. Deze constructie versterkt de zelfstandigheid en duurzaamheid van de stichting als rechtspersoon.⁷¹ Hoewel het doel van de

⁶³ Hamers 2018, p. 65.

⁶⁴ Frielink 2023, p. 312.

⁶⁵ Artikel 3 e.v. Handelsregisterwet, S.B. 2024 no. 169, Dijk & Van der Ploeg 2019, p. 25.

⁶⁶ Bresser 2009, p. 15.

⁶⁷ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 32.

⁶⁸ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 30.

⁶⁹ Chin-A-Lin 2022, *SJB* 2022/3, p. 11-13.

⁷⁰ Hamers 2018, p. 657.

⁷¹ Bresser 2009, p. 16.

stichting in beginsel ruim is, kan de rechter de stichting ontbinden indien haar doel in strijd is met de wet of de openbare orde, of wanneer het vermogen van de stichting onvoldoende is om het doel te verwezenlijken.⁷²

In de Surinaamse context vervult de stichting daardoor een dubbele functie: enerzijds blijft zij een instrument voor maatschappelijke en filantropische doeleinden, anderzijds is zij uitgegroeid tot een vehikel voor economisch en organisatorisch beheer. De ruimte die het BW biedt bij de formulering van de doelstelling heeft ertoe geleid dat stichtingen zich kunnen aanpassen aan uiteenlopende maatschappelijke en commerciële behoeften, maar dit brengt ook risico's van misbruik met zich mee, vooral in de afwezigheid van preventief toezicht en transparantie.⁷³

1.3 Oprichting en registratie van de stichting

De oprichting en registratie van de stichting vormen de fundamenteen waarop haar rechtspersoonlijkheid rust en bepalen de mate van transparantie en toezicht die in de praktijk mogelijk is. In deze paragraaf wordt daarom uiteengezet welke wettelijke vereisten gelden voor de oprichting van een stichting in Suriname, hoe de registratie bij de bevoegde instanties plaatsvindt en welke rol de notaris daarbij vervult als waarborg voor rechtmatigheid en zorgvuldigheid.⁷⁴

1.3.1 Procedure en vereisten voor het oprichten van een stichting

De oprichting van een stichting in Suriname geschiedt bij notariële akte of door gebruikmaking van een der door de met justitiële aangelegenheden belaste minister bij beschikking vastgestelde standaard modelakte van oprichting, conform artikel 2:50 lid 1 BW. Deze akte moet de statuten bevatten waarin ten minste de naam, zetel, het doel, de wijze van benoeming en ontslag van bestuurders en de bestemming van het batig saldo bij ontbinding worden opgenomen. De notaris vervult bij de oprichting van de stichting een poortwachtersrol en dient zich te vergewissen van de rechtmatigheid van het doel, de identiteit van de oprichters en de naleving van de wettelijke voorschriften.⁷⁵ In de notariële akte wordt tevens vastgelegd wie de eerste bestuurders zijn en welke bevoegdheden zij uitoefenen.

⁷² Bresser 2009, p. 16,
Artikel 2:24 BW.

⁷³ Chin-A-Lin 2022, *SJB* 2022/3, p. 13.

⁷⁴ Melis 2012, p. 39.

⁷⁵ Biemans e.a. 2022, p. 15,
Artikel 2:5 BW Suriname.

Hoewel de wettelijke eisen beperkt zijn, dient het doel duidelijk te worden omschreven en niet strijdig te zijn met wet of openbare orde.⁷⁶ In de Surinaamse notariële praktijk wordt regelmatig vastgesteld dat de doelomschrijving zodanig ruim is geformuleerd dat deze ruimte biedt voor uiteenlopende activiteiten, waaronder ook niet-ideële doeleinden. Dit vormt een risico voor misbruik van de stichting, aangezien de notaris slechts beperkt kan toezien op de feitelijke uitvoering van het doel.⁷⁷ De notaris heeft namelijk geen opsporingsbevoegdheid.⁷⁸

1.3.2 Registratie systeem van stichtingen in Suriname

Na de oprichting dient elke stichting te worden ingeschreven in het Handelsregister bij de KKF. Deze verplichting vloeit voort uit de Handelsregisterwet en heeft tot doel om openbaarheid en rechtszekerheid te waarborgen.⁷⁹ De notaris draagt zorg voor de inschrijving.⁸⁰ De inschrijving omvat onder meer de naam, zetel, het doel, de bestuurssamenstelling en de namen van de bestuurders.

1.3.3 Rol van de notaris bij het oprichten van een stichting

De notaris vervult een centrale rol bij de oprichting van stichtingen. Hij draagt zorg voor de rechtmatigheid van de oprichtingsakte, beoordeelt of de doelstelling toelaatbaar is en ziet toe op de naleving van wettelijke voorschriften.⁸¹ De notaris heeft tevens een zorgplicht om cliënten te wijzen op de juridische gevolgen van de gekozen rechtsvorm. In de praktijk reikt deze verantwoordelijkheid verder dan het louter opstellen van de akte; de notaris wordt beschouwd als poortwachter in de strijd tegen misbruik van rechtspersonen.⁸² Van hem wordt verwacht dat hij cliënten identificeert, ongebruikelijke constructies signaleert en melding doet indien er aanwijzingen zijn van witwassen of belastingontduiking conform de Wet ter voorkoming van Money Laundering en Terrorismefinanciering (WMTF)⁸³ en de Wet Melding Ongebruikelijke Transacties (Wet MOT).⁸⁴ Hoewel de notaris een geheimhoudingsplicht

⁷⁶ Artikel 2:24 en 2:51 BW Suriname.

⁷⁷ Chin-A-Lin 2022, *SJB* 2022/3, p. 86, Biemans e.a. 2022, p. 92.

⁷⁸ Interview met notarissen Kanhai en Morpurgo (zie bijlage 5).

⁷⁹ Artikel 4 Handelsregisterwet, S.B. 2024 no. 169.

⁸⁰ Artikel 2:5 BW.

⁸¹ Artikel 2:5 BW.

⁸² Melis 2012, p. 142, Biemans e.a. 2022, p. 91.

⁸³ S.B. 2022, no. 138.

⁸⁴ S.B. 2002, no. 65.

heeft⁸⁵, mag hij deze overschrijden wanneer een daartoe gemachtigde inspecteur of ontvanger op grond van de belastingwetgeving of een opsporingsambtenaar, vervolgingsambtenaar of rechter-commissaris op grond van het Wetboek van Strafvordering de gegevens vordert.⁸⁶ Notaris Chin-A-Lin benadrukt dat notarissen hierdoor een dubbelrol vervullen: enerzijds faciliteren zij ondernemerschap en eigendomsoverdrachten, anderzijds bewaken zij de integriteit van het rechtsverkeer.⁸⁷ De notaris heeft echter geen opsporingsbevoegdheid.⁸⁸

1.4 Interne organisatie van een stichting

De wet bepaalt dat een stichting wordt bestuurd door één of meer bestuurders.⁸⁹ De interne organisatie is doorgaans eenvoudig van aard en bestaat uit een bestuur dat alle bevoegdheden uitoefent die niet aan anderen zijn opgedragen. De wet schrijft geen specifieke structuur voor, waardoor de oprichter ruime vrijheid heeft bij het bepalen van de bestuursvorm. Het bestuur vertegenwoordigt de stichting in en buiten rechte en is verantwoordelijk voor het beleid, het beheer van de middelen en de uitvoering van het doel.⁹⁰ De stichting kent geen leden of aandeelhouders, hetgeen haar onderscheidt van verenigingen of naamloze vennootschappen.⁹¹

1.4.1 Het bestuur van de stichting

De oprichting en registratie van een stichting vormen slechts het begin van haar juridische bestaan. Voor een goed begrip van haar functioneren is het van belang om te bezien hoe de interne organisatie en het bestuur zijn ingericht. De wijze waarop binnen een stichting besluiten worden genomen en het vermogen wordt beheerd, bepaalt immers in hoeverre zij haar doel daadwerkelijk kan verwezenlijken en hoe misbruik kan worden voorkomen.

Binnen de stichting geldt het statutaire doel als leidraad voor alle bestuursbesluiten.⁹² Besluiten die dit doel te buiten gaan, kunnen op grond van artikel 2:13 BW worden vernietigd. De bevoegdheden van bestuurders kunnen in de statuten worden beperkt, bijvoorbeeld door de

⁸⁵ Artikel 9 Wet Notarisambt 2019.

⁸⁶ Artikel 104 Wet Notarisambt 2019.

Chin-A-Lin 2022, *SJB* 2022/3, p. 80.

⁸⁸ Interview met notarissen Kanhai en Morpurgo (zie bijlage 5).

⁸⁹ Artikel 2:8 BW.

⁹⁰ Artikel 2:8 BW,

Udo 2015, p. 103 en 104,

Dijk & Van der Ploeg 2019, p. 207.

⁹¹ Pitlo 2006, p. 670.

⁹² Artikel 2:13 BW.

instelling van een Raad van Commissarissen (RvC) of een goedkeuringsvereiste voor bepaalde transacties.⁹³

1.4.2 Het toezicht op het bestuur van de stichting

De wet biedt de mogelijkheid om naast het bestuur een intern toezichthoudend orgaan in te stellen. De statuten kunnen bepalen dat een RvC aanwezig is of kan worden ingesteld en dient in dat geval tevens de taak van dit orgaan te omschrijven.⁹⁴ Tot de wettelijke kerntaak van de RvC behoort in ieder geval het houden van toezicht op het bestuur.⁹⁵ Daarnaast richt de RvC zich bij de vervulling van zijn taak naar het belang van de rechtspersoon en, voor zover daarvan sprake is, de met haar verbonden onderneming.⁹⁶ De RvC bestaat uit één of meer natuurlijke personen. Tenzij de statuten anders bepalen, is de RvC bevoegd bestuurders te schorsen.⁹⁷ Tevens is het bestuur verplicht de RvC tijdig alle gegevens te verstrekken die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van diens toezichthoudende taak.⁹⁸ Hoewel het BW de mogelijkheid biedt een RvC in te stellen, bestaat de interne organisatie van stichtingen in Suriname in de praktijk doorgaans uitsluitend uit een bestuur. De instelling van een RvC is immers facultatief en afhankelijk van hetgeen in de statuten is bepaald.⁹⁹

Naast de mogelijkheid van intern toezicht kent het BW een vorm van extern toezicht door het OM en de rechter. Wanneer de statuten, indien zij ongewijzigd blijven, tot een situatie zouden leiden die bij de oprichting van de stichting redelijkerwijs niet kan zijn beoogd, kan de rechter worden verzocht deze aan te passen. Een dergelijk verzoek kan onder meer worden ingediend door het bestuur, een oprichter of het OM.¹⁰⁰ Het OM heeft daarnaast de bevoegdheid om toezicht uit te oefenen wanneer er gegronde redenen zijn om te twijfelen aan een behoorlijke naleving van de wettelijke voorschriften of de statuten, dan wel aan een deugdelijk bestuur van de stichting. In een dergelijke situatie kan het OM het bestuur om de benodigde inlichtingen verzoeken.¹⁰¹ Het bestuur dient aan een dergelijk verzoek gehoor te geven en is gehouden

⁹³ Artikel 2:19 BW, Pitlo 2006, p. 680.

⁹⁴ Artikel 2:19 lid 1 BW.

⁹⁵ Artikel 2:19 lid 2 BW.

⁹⁶ Artikel 2:19 lid 8 BW.

⁹⁷ Artikel 2:19 lid 4 BW.

⁹⁸ Artikel 2:19 lid 6 BW.

⁹⁹ Artikel 2:19 lid 1 BW.

¹⁰⁰ Artikel 2:53 lid 3 BW.

¹⁰¹ Artikel 2:54 lid 1 BW.

inzage te verschaffen in de boeken, bescheiden en overige gegevensdragers van de stichting.¹⁰² Wanneer uit het door het OM verrichte onderzoek blijkt dat een bestuurder de wet of de statuten niet naleeft, zich schuldig maakt aan wanbeleid of zijn verplichting tot medewerking niet nakomt, kan de rechter op verzoek van het OM of een belanghebbende overgaan tot ontslag van de betreffende bestuurder.¹⁰³ Daarnaast bestaat de mogelijkheid om de stichting door de rechter te laten ontbinden. Dit kan op verzoek van het OM of een belanghebbende wanneer het vermogen van de stichting duurzaam onvoldoende is om het statutaire doel te verwezenlijken, of wanneer het doel reeds is bereikt dan wel niet langer kan worden gerealiseerd en het niet mogelijk is om het doel te wijzigen.¹⁰⁴

1.4.3 Het recht van enquête

Met de invoering op 1 mei 2025 van Boek 2 van het BW is ook het recht van enquête geïntroduceerd als instrument om toezicht te houden op het functioneren van rechtspersonen, waaronder stichtingen.¹⁰⁵ Het enquêterecht maakt het mogelijk om de kantonrechter te verzoeken een onderzoek te gelasten naar het gevoerde beleid en de gang van zaken binnen een rechtspersoon wanneer er aanwijzingen bestaan dat deze niet op juiste wijze wordt bestuurd.¹⁰⁶ Voor stichtingen geldt dat iedere belanghebbende bevoegd is een verzoek tot enquête in te dienen, mits de stichting gedurende een periode van drie jaar voorafgaand aan het verzoek een onderneming in de zin van de Handelsregisterwet heeft geëxploiteerd.¹⁰⁷ Daarnaast zijn ook het OM, de curator, de vereffenaar, personen aan wie deze bevoegdheid statutair of contractueel is toegekend en de stichting zelf bevoegd een enquêteverzoek in te dienen.¹⁰⁸ Voordat een enquêteverzoek wordt ingediend, moeten de bezwaren tegen het beleid of de gang van zaken in beginsel eerst schriftelijk aan het bestuur en het toezichthoudend orgaan kenbaar worden gemaakt, zodat de stichting gelegenheid krijgt om zelf corrigerende maatregelen te treffen.¹⁰⁹ De kantonrechter wijst een verzoek slechts toe indien sprake is van gegronde redenen om aan een juist beleid of een juiste gang van zaken te twijfelen.¹¹⁰

¹⁰² Artikel 2:54 lid 3 BW.

¹⁰³ Artikel 2:55 lid 1 BW.

¹⁰⁴ Artikel 2:57 lid 1 BW.

¹⁰⁵ Artikel 2:270 BW.

¹⁰⁶ Artikel 2:271 lid 1 BW.

¹⁰⁷ Artikel 272 lid 1 sub a BW.

¹⁰⁸ Artikel 272 lid 2 BW.

¹⁰⁹ Artikel 2:273 lid 1 BW.

¹¹⁰ Artikel 2:274 lid 1 BW.

Het enquêterecht vervult verschillende functies. Volgens de rechtspraak¹¹¹ dient een enquête niet alleen ter sanering en het herstel van gezonde verhoudingen binnen de rechtspersoon, maar ook ter bevordering van transparantie ("opening van zaken"), het vaststellen van verantwoordelijkheid voor mogelijk wanbeleid en het voorkomen van toekomstige misstanden door de preventieve werking die van het instrument uitgaat.¹¹²

Het enquêterecht is opgebouwd uit twee fasen. In de eerste fase onderzoekt de kantonrechter of er voldoende aanleiding bestaat om te twijfelen aan een behoorlijk gevoerd beleid of een juiste gang van zaken binnen de rechtspersoon. Wanneer dergelijke redenen aanwezig zijn, kan de kantonrechter een onderzoek naar het beleid en de gang van zaken gelasten en één of meer onderzoekers aanwijzen.¹¹³ Reeds in deze fase kan de kantonrechter, indien de omstandigheden daartoe aanleiding geven, voorlopige voorzieningen treffen, zoals de schorsing van bestuurders of de opschorting van besluiten.¹¹⁴ De tweede fase vangt aan nadat het onderzoeksverslag ter griffie is neergelegd.¹¹⁵ Op basis van de bevindingen uit het onderzoek kan de kantonrechter op verzoek vaststellen dat sprake is geweest van wanbeleid.¹¹⁶ Indien wanbeleid wordt vastgesteld, kan de kantonrechter een of meer definitieve voorzieningen treffen, zoals vernietiging van besluiten, ontslag van bestuurders of toezichthouders, ontbinding van de rechtspersoon of andere maatregelen die noodzakelijk worden geacht om de gevolgen van het wanbeleid weg te nemen.¹¹⁷

Hoewel het begrip "wanbeleid" niet wettelijk is gedefinieerd, volgt uit de jurisprudentie dat daarvan sprake is wanneer de rechtspersoon handelt in strijd met elementaire beginselen van verantwoord bestuur.¹¹⁸ Daarbij is niet vereist dat het wanbeleid een structureel karakter heeft; ook een enkele gedraging kan wanbeleid opleveren indien deze ernstige gevolgen voor de rechtspersoon heeft gehad.¹¹⁹

1.5 Beperkingen en knelpunten binnen het juridisch kader

Hoewel het bestuur een centrale plaats inneemt binnen de stichting, blijkt in de praktijk dat de afwezigheid van een preventieve rol van het OM aanzienlijke risico's met zich meebrengt. Dit

¹¹¹ HR 10 januari 1990, NJ 1990, 466.

¹¹² Cools RA e.a. 2009, p. 13, Jitta & Mok 2004, p. 49 en 50.

¹¹³ Artikel 2:274 lid 1 en 3 BW.

¹¹⁴ Artikel 2:276 BW.

¹¹⁵ Artikel 2:279 BW.

¹¹⁶ Artikel 2:282 lid 1 BW.

¹¹⁷ Artikel 2:282 lid 3 jo. 2:283 BW.

¹¹⁸ HR 10 januari 1990, NJ 1990, 466.

¹¹⁹ Jitta & Mok 2004, p. 49 en 50.

maakt het noodzakelijk om stil te staan bij de beperkingen en knelpunten die zich in het huidige Surinaams wettelijk systeem voordoen, met bijzondere aandacht voor het centraal toezicht en de transparantie van stichtingen.¹²⁰

Een belangrijk structureel probleem binnen het Surinaams wettelijk systeem is het ontbreken van effectief en preventief toezicht op stichtingen, hoewel het BW wel voorziet in repressief toezicht door het OM en ingrijpen door de rechter.¹²¹ Het OM, de notaris en de KKF oefenen geen continu inhoudelijk toezicht uit op de naleving van statutaire doelen of het beheer van het vermogen. De rol van het OM is slechts repressief van aard, incidenteel en afhankelijk van initiatief.¹²² Volgens notaris Chin-A-Lin heeft het gebrek aan transparantie directe gevolgen voor de rechtszekerheid.¹²³ Op basis van het NRA 2.0 rapport kan mijns inziens worden gesteld dat er een direct causaal verband bestaat tussen het ontbreken van transparantie en het misbruik van stichtingen in Suriname. Het ontbreken van een effectief systeem voor identificatie en verificatie van UBO's vergroot de anonimiteit binnen stichtingen, beperkt de mogelijkheden voor toezicht en handhaving en creëert daarmee gunstige voorwaarden voor het verhullen van vermogensstromen en het faciliteren van witwaspraktijken.¹²⁴ Daarnaast bestaat er geen effectief sanctiemechanisme voor stichtingen die hun statutaire verplichtingen niet naleven.¹²⁵ Zelfs bij langdurige inactiviteit of bij doelafwijking kan een stichting blijven voortbestaan zonder ingrijpen. De enige mogelijkheid tot ontbinding ligt bij de rechter, maar dit vereist een initiatief van belanghebbenden of het OM en is derhalve slechts repressief van aard.¹²⁶

1.6 Tussenconclusie

De Surinaamse regeling met betrekking tot de stichting vindt haar oorsprong in het Nederlandse recht en vertoont nog steeds sterke overeenkomsten met de Nederlandse wettelijke regeling. Het juridisch kader ten aanzien van de oprichting, inrichting, het bestuur en het toezicht van de stichting in Suriname vindt zijn wettelijke grondslag in het BW en de Handelsregisterwet. Uit het voorgaande blijkt dat het huidige juridisch kader bestaat uit genoemde artikelen uit boek 2 van het BW en artikel 3 en verder van de Handelsregisterwet. Ten aanzien van de oprichting geldt dat een stichting uitsluitend kan worden opgericht bij notariële akte of door middel van

¹²⁰ Chin-A-Lin 2022, *SJB* 2022/3, p. 84.

¹²¹ Artikel 2:53-57 BW.

¹²² Artikel 2:54 BW.

¹²³ Chin-A-Lin 2022, *SJB* 2022/3, p. 84.

¹²⁴ NRA 2.0. rapport, p. 14.

¹²⁵ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 21.

¹²⁶ Artikel 2:53-57 BW.

een wettelijk vastgestelde modelakte. Na oprichting moet de stichting worden ingeschreven in het Handelsregister van de KKF. De notaris kan hierbij een belangrijke rol vervullen, doordat hij toezicht houdt op de naleving van de wettelijke vereisten en de identiteit van de betrokken partijen vaststelt.

Wat betreft de inrichting wordt de stichting gekenmerkt door het ontbreken van leden of aandeelhouders. De stichting beschikt over een afgescheiden vermogen dat uitsluitend bestemd is voor de verwezenlijking van het statutaire doel. De interne organisatie wordt in belangrijke mate bepaald door de statuten, waardoor oprichters ruime vrijheid hebben bij de inrichting van de rechtspersoon.

Met betrekking tot het bestuur bepaalt het BW dat een stichting wordt bestuurd door één of meer bestuurders, die verantwoordelijk zijn voor het beleid, het beheer van het vermogen en de vertegenwoordiging van de stichting. Hun bevoegdheden kunnen door de statuten worden beperkt of nader worden ingevuld. Daarnaast voorziet het BW in verschillende mechanismen van rechterlijk toezicht, waaronder de bevoegdheden van het OM en sinds 1 mei 2025 het recht van enquête als instrument om onderzoek te laten verrichten naar het beleid en de gang van zaken binnen een stichting. Enerzijds is het juridisch kader dus versterkt door de invoering van het enquêterecht, waardoor belanghebbenden en het OM onder omstandigheden onderzoek kunnen laten verrichten naar wanbeleid binnen stichtingen en corrigerende maatregelen kunnen laten treffen. Anderzijds blijven lacunes bestaan op het gebied van preventief toezicht en transparantie. Hoewel de stichting oorspronkelijk bedoeld was voor het behartigen van maatschappelijke of ideële doeleinden, wordt zij in de praktijk veelvuldig gebruikt voor economische activiteiten. Het ontbreken van een UBO-register en een preventief toezichtmechanisme dragen bij aan de kwetsbaarheid van deze rechtsvorm.

2. Juridische en maatschappelijke knelpunten door gebruik of misbruik van de stichting in Suriname

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk behandelt de maatschappelijke en juridische knelpunten die zich in Suriname voordoen ten aanzien van de gewone stichting. Daarbij wordt onderzocht in hoeverre deze knelpunten voortvloeien uit tekortkomingen in de huidige wettelijke regeling, waaronder het ontbreken van een wettelijk verplicht UBO register. De geconstateerde knelpunten vormen tevens de maatschappelijke en juridische gronden voor de beoordeling van de noodzaak van aanvullende regelgeving. Het hoofdstuk is gebaseerd op bevindingen uit het empirisch onderzoek, bestaande uit interviews met notarissen in Suriname, een kandidaat-notaris en notaris in Curaçao, een vertegenwoordiger van het team dat werkt aan de UBO-wetgeving en een Surinaamse rechter van de handelsunit. Aan de hand van deze bevindingen wordt inzicht verkregen in de wijze waarop de stichting in de praktijk wordt gebruikt, welke vormen van misbruik zich voordoen en welke gevolgen dit heeft voor de transparantie, controleerbaarheid en rechtszekerheid binnen het Surinaamse rechtsverkeer.

2.2 Maatschappelijke knelpunten: gebruik van stichtingen in de praktijk

De afgenomen interviews met notarissen in Suriname tonen aan dat de stichting in de praktijk niet uitsluitend wordt gebruikt voor ideële of maatschappelijke doeleinden, maar tevens wordt aangewend voor vermogensbeheer, estate planning, grondhuurconstructies, bescherming van vermogen, familieplanning en transacties waarbij transparantie omtrent economische belanghebbenden beperkt blijft.¹²⁷ Tevens blijkt uit de interviews dat Surinaamse notarissen, beleidsmakers en de rechterlijke macht structurele knelpunten signaleren ten aanzien van toezicht, handhaving, transparantie en de vaststelling van UBO's.¹²⁸ Deze bevindingen sluiten aan bij hetgeen reeds in de literatuur, jurisprudentie en het NRA 2.0-rapport is gesignaleerd,

¹²⁷ Interview met notarissen Kanhai, Huang, Morpurgo, Chin-A-Lin, Kalisingh en twee anonieme notarissen (zie bijlage 5).

¹²⁸ Interview met notaris Huang, notaris Morpurgo, een anonieme notaris, de heer Baboelal (KKF), notaris Chin-A-Lin, notaris Kalisingh en een rechter (zie bijlage 5).

namelijk dat stichtingen binnen Suriname kwetsbaar zijn voor misbruikconstructies, in het bijzonder wanneer toezichtmechanismen beperkt zijn en transparantie ontbreekt.¹²⁹

Tevens volgt uit de literatuur dat de stichting binnen Suriname niet uitsluitend wordt aangewend ter verwezenlijking van maatschappelijke of ideële doeleinden, maar eveneens wordt gebruikt voor economische en vermogensrechtelijke belangen.¹³⁰ In hoofdstuk 1 werd reeds vastgesteld dat de ruime doelomschrijving binnen artikel 2:50 BW en het ontbreken van centraal preventief toezicht ruimte creëren voor toepassingen die afwijken van de oorspronkelijke bedoeling van de wetgever.¹³¹ De interviewresultaten bevestigen deze ontwikkeling nadrukkelijk.

2.2.1 Grondhuur- en vastgoedconstructies

Een veel terugkerend onderwerp bij de respondenten betreft het gebruik van stichtingen binnen grond- en onroerendgoedconstructies. Verschillende respondenten hebben aangegeven dat stichtingen in de praktijk frequent worden gebruikt bij grondhuurconstructies, erfpacht, conversies van grondhuurrechten en het houden van onroerend goed.¹³²

Het gebruik van stichtingen als onroerendgoedstichting in Suriname vindt zijn oorsprong kort na de staatkundige onafhankelijkheid van Suriname, waarbij vreemdelingen van Surinaamse komaf aanvragen deden voor het recht van grondhuur via een stichting.¹³³ Immers zijn rechtspersonen naar Surinaams recht niet uitgesloten voor de verkrijging van grondhuurpercelen.¹³⁴

Zoals gesteld door enkele notarissen worden stichtingen in bepaalde gevallen gebruikt om buitenlandse betrokkenheid bij grondhuurconstructies juridisch te structureren, waarna op een later moment omzetting of verdere overdracht plaatsvindt.¹³⁵ Dit gebeurt wanneer grondhuur wordt aangevraagd door een stichting, waarvan de bestuurder een niet-ingezetene is. Niet-

¹²⁹ NRA 2.0. rapport, p. 14.

¹³⁰ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 30.

¹³¹ Pitlo 2006, p. 659 en 660.

¹³² Interview met notarissen Kanhai, Huang, Morpurgo, Chin-A-Lin, Kalisingh en twee anonieme notarissen (zie bijlage 5).

¹³³ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 30, Kraan 2011, *SJB* 2011/1, p. 20.

¹³⁴ Artikel 2 sub b Decreet Uitgifte Domeingrond.

¹³⁵ Interview met notarissen Huang, Chin-A-Lin en Kalisingh (zie bijlage 5).

ingezetenen kunnen namelijk geen grondhuurpercelen verkrijgen.¹³⁶ Nadat het grondhuurperceel verkregen is door de stichting, tracht de niet-ingezetene natuurlijke persoon over te gaan tot ontbinding van de stichting, waarbij het grondhuurperceel op naam van de bestuurder zou komen. Het voorgaande werd als voorbeeld van misbruik aangehaald door notaris Morpurgo.¹³⁷ Ook notaris Chin-A-Lin heeft aangegeven dat stichtingen in aanzienlijke mate voorkomen binnen grondhuur- en vastgoedconstructies.¹³⁸

De rechter geeft aan dat grondgerelateerde geschillen waarbij stichtingen betrokken zijn regelmatig voorkomen binnen de rechtspraktijk.¹³⁹ Deze bevindingen sluiten aan bij de bevindingen uit het NRA 2.0-rapport, waarin vastgoedconstructies expliciet als risicosector zijn aangemerkt.¹⁴⁰

2.2.2 Vermogensbeheer, estate planning en familievermogen

Uit het empirisch onderzoek blijkt voorts dat vermogensbeheer een structureel terugkerend motief is voor het gebruik van stichtingen. Bijna alle geïnterviewde notarissen die betrokken zijn bij de oprichting van stichtingen, hebben aangegeven dat stichtingen in toenemende mate worden gebruikt voor estate planning, familievermogensplanning en het bijeenhouden van vermogensbestanddelen ten behoeve van toekomstige generaties.¹⁴¹

Hoewel vermogensbeheer als zodanig niet onrechtmatig is, ontstaat spanning met artikel 2:50 BW wanneer de stichting feitelijk wordt gebruikt als privévermogensvehikel, met name met betrekking tot het uitkeringsverbod. Deze spanning bestaat doordat het risico ontstaat dat het vermogen van de stichting, dat bestemd is voor de verwezenlijking van het statutaire doel, feitelijk ten goede komt aan het privévermogen van de bestuurder door middel van directe of indirecte uitkeringen.¹⁴²

¹³⁶ Artikel 2 sub a Decreet Uitgifte Domeingrond.

¹³⁷ Interview notaris Morpurgo (zie bijlage 5).

¹³⁸ Interview notaris Chin-A-Lin (zie bijlage 5).

¹³⁹ Interview rechter (zie bijlage 5).

¹⁴⁰ NRA 2.0. rapport, p. 65.

¹⁴¹ Interview met notarissen Kanhai, Huang, Morpurgo, Chin-A-Lin, Kalisingh en twee anonieme notarissen (zie bijlage 5).

¹⁴² Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 32.

2.2.3 Vermogensafscherming en echtscheidingssituaties

Voorts komt uit de interviews naar voren dat stichtingen in sommige gevallen worden gebruikt ter afscherming van vermogen. Respondenten noemen onder meer situaties waarbij vermogen buiten het zicht van schuldeisers wordt gehouden, alsmede gevallen waarin onroerend goed voorafgaand aan een echtscheiding binnen een stichting wordt ondergebracht.¹⁴³

Zo worden volgens notarissen stichtingen in bepaalde situaties gebruikt vooruitlopend op een echtscheiding. Wanneer onroerend goed wordt ingebracht in een stichting, behoort dit vermogen juridisch niet langer toe aan één van de echtgenoten en maakt het daardoor geen deel meer uit van de huwelijksgoederengemeenschap. De echtgenoot die het goed heeft ingebracht, kan echter nog steeds indirect het genot of de feitelijke zeggenschap over het ingebrachte vermogen behouden.¹⁴⁴

De vraag rijst dan of dit genot als een vermogensbestanddeel moet worden aangemerkt dat voor verdeling in aanmerking komt. Indien het genot kan worden gekwalificeerd als een op geld waardeerbaar recht, kan het in de verdeling van de huwelijksgemeenschap worden betrokken. Indien daarvan geen sprake is, bestaat het risico dat vermogen aan de huwelijksgoederengemeenschap wordt onttrokken zonder dat dit bij de verdeling kan worden meegenomen.¹⁴⁵

2.2.4 Fiscale motieven en ontwijking van zegelrechten

Een ander terugkerend onderwerp betreft het gebruik van stichtingen ter beperking van fiscale lasten. Reeds in de inleiding van dit onderzoek werd verwezen naar signalen omtrent het vermijden van zegelrechten en overdrachtskosten via stichtingenconstructies. De interviewresultaten bevestigen dit beeld.

Respondenten wijzen op het onderbrengen van onroerend goed binnen stichtingen, waarna overdrachten feitelijk plaatsvinden via bestuurswijzigingen in plaats van reguliere overdracht van registergoederen.¹⁴⁶ Zegelrecht is een belasting die wordt geheven over bepaalde akten en

¹⁴³ Interview met notaris Huang, notaris Chin-A-Lin, notaris Kalisingh, een anonieme notaris en een rechter (zie bijlage 5).

¹⁴⁴ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 40.

¹⁴⁵ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 41,
HvJ 15 okt 2021, *SJ* 2023, 76, *SRU-HvJ-2021-76*.

¹⁴⁶ Interview met notarissen Huang, Morpurgo, Chin-A-Lin, Kalisingh en een anonieme notaris (zie bijlage 5).

geschriften, waaronder akten van eigendomsoverdracht van onroerend goed en de vestiging van zakelijke rechten daarop.¹⁴⁷

Bij proportioneel zegelrecht wordt uitgegaan van de waarde van het onroerend goed of het zakelijk recht. Wanneer een stichting onroerend goed verkrijgt, is zij daarom in beginsel proportioneel zegelrecht verschuldigd.¹⁴⁸ In de praktijk bestaat echter een mogelijkheid om deze heffing te ontwijken. In plaats van het onroerend goed formeel over te dragen, wordt de bestuursfunctie binnen de stichting “verkocht”. De nieuwe bestuurder betaalt dan een bedrag gelijk aan de waarde van het onroerend goed en wordt vervolgens benoemd als bestuurder, terwijl de oude bestuurder aftreedt.¹⁴⁹ Hierdoor gaat de feitelijke zeggenschap over het onroerend goed over zonder dat sprake is van een notariële eigendomsoverdracht, waardoor geen proportioneel zegelrecht wordt geheven.¹⁵⁰ Notaris Chin-A-Lin gebruikt expliciet de term “belastingonderduiking” in geval een cliënt een stichting opricht met de specifieke bedoeling om de zegelrechten niet te hoeven betalen.¹⁵¹

2.3 Juridische knelpunten binnen het huidig stichtingenrecht

2.3.1 Wettelijke beperkingen binnen het huidig stichtingenrecht

Uit hoofdstuk 1 is gebleken dat binnen het Surinaamse stichtingenrecht preventief overheidstoezicht op stichtingen ontbreekt. Het BW voorziet uitsluitend in een repressief toezicht systeem. Zo is het OM op grond van artikel 2:54 BW bevoegd informatie op te vragen en onderzoek te laten verrichten, terwijl de rechter op grond van de artikelen 2:53 tot en met 2:57 BW corrigerend kan ingrijpen indien sprake is van onbehoorlijk bestuur of handelen in strijd met de wet of de statuten.¹⁵² De bevoegdheden van het OM zijn derhalve beperkt tot repressief optreden, waarbij uit de literatuur bovendien blijkt dat van deze bevoegdheden in de praktijk slechts beperkt gebruik wordt gemaakt.¹⁵³

¹⁴⁷ Artikel 1 Wet Zegelrechten 1872.

¹⁴⁸ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 25.

¹⁴⁹ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 42.

Chin-A-Lin 2022, *SJB* 2022/3, p. 67.

¹⁵⁰ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 40.

¹⁵¹ Interview notaris Chin-A-Lin (zie bijlage 5).

¹⁵² Artikel 2:54 e.v. BW.

¹⁵³ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 21.

Hoewel het BW mogelijkheden biedt om achteraf in te grijpen, ontbreekt een structureel systeem van intern of preventief toezicht. Hierdoor worden stichtingen in de praktijk regelmatig zodanig ingericht dat één persoon of een beperkte groep de volledige zeggenschap uitoefent over het vermogen. De stichting kan daardoor feitelijk functioneren als een verlengstuk van het privévermogen van de oprichter, zonder dat sprake is van effectieve controle of verantwoording. Pitlo wijst er weliswaar op dat bestuurders hun taak dienen te vervullen met de zorgvuldigheid die van een redelijk handelend bestuurder mag worden verwacht en dat schending van deze norm kan leiden tot persoonlijke aansprakelijkheid, maar deze aansprakelijkheidsnorm biedt pas achteraf een correctiemogelijkheid.¹⁵⁴

Het ontbreken van interne toezichtmechanismen, zoals beschreven in hoofdstuk 1, in combinatie met het beperkte structurele externe toezicht, leidt ertoe dat bestuurders in de praktijk over ruime discretionaire bevoegdheden beschikken. Volgens notaris Chin-A-Lin heeft dit tot gevolg dat stichtingen regelmatig worden gebruikt voor transacties met een zuiver economisch motief, zoals het onderbrengen van onroerend goed ter vermijding van zegelrecht of overdrachtsbelasting. Deze praktijk illustreert dat de bestaande wettelijke waarborgen onvoldoende zijn om oneigenlijk gebruik van de stichting effectief tegen te gaan.¹⁵⁵

Met de inwerkingtreding van Boek 2 BW op 1 mei 2025 is het Surinaamse recht uitgebreid met het recht van enquête als aanvullend toezicht instrument. Dit instrument biedt belanghebbenden, het OM en andere daartoe bevoegde personen de mogelijkheid de kantonrechter te verzoeken een onderzoek te gelasten naar het beleid en de gang van zaken binnen een stichting indien daartoe gegronde redenen bestaan.¹⁵⁶ Het enquêterecht vormt daarmee een belangrijk correctiemechanisme tegen onbehoorlijk bestuur en misbruik en draagt bij aan een transparanter en zorgvuldiger functioneren van de stichting.¹⁵⁷ Desondanks kent ook het enquêterecht belangrijke beperkingen. Naar mijn oordeel is de praktische werking van dit instrument in Suriname op het moment van dit onderzoek nog moeilijk te beoordelen, aangezien Boek 2 BW ten tijde van het onderzoek nog slechts ruim een jaar van kracht is en jurisprudentie vooralsnog ontbreekt. Daarnaast heeft het enquêterecht een reactief karakter, omdat het pas kan worden ingezet nadat aanwijzingen van mogelijk wanbeleid zijn ontstaan. Bovendien is de toegang tot de enquêteprocedure beperkt tot stichtingen die in de drie jaar voorafgaand aan het verzoek een onderneming in de zin van de Handelsregisterwet hebben

¹⁵⁴ Pitlo 2006, p. 679,

Artikel 2:14 BW.

¹⁵⁵ Chin-A-Lin 2022, *SJB* 2022/3, p. 87.

¹⁵⁶ Artikel 2:271 jo. 2:274 lid 1 BW.

¹⁵⁷ Cools RA e.a. 2009, p. 14.

geëxploiteerd. Voor stichtingen die geen onderneming drijven, bestaat deze mogelijkheid niet.¹⁵⁸ Hierdoor biedt het enquêterecht weliswaar een waardevolle aanvulling op het bestaande toezicht, maar vormt het geen volledig sluitend mechanisme ter voorkoming van misbruik binnen het huidige Surinaamse stichtingenrecht.

2.3.2 De onroerendgoedstichting en het uitkeringsverbod

De stichting onroerend goed is juridisch gezien een gewone stichting en moet daarom voldoen aan de algemene eisen van Boek 2 BW. Het bijzondere van deze stichting ligt echter in haar functie en inrichting. Zij ontstond na de onafhankelijkheid van Suriname op initiatief van projectontwikkelaars van Surinaamse afkomst, die via stichtingen onroerend goed, met name erfpachtgronden, hielden omdat buitenlanders destijds geen domeingrond konden verkrijgen of behouden.¹⁵⁹ Het doel van de stichting onroerend goed is zodanig geformuleerd in de statuten dat de stichting slechts als juridisch eigenaar of beheerder van vermogen optreedt ten behoeve van een derde. In de praktijk houdt zij zich bezig met het beheren, administreren, verkrijgen en houden van roerende en onroerende goederen, met de bevoegdheid deze te vervreemden of te bezwaren.¹⁶⁰

Bhugwandas geeft aan dat bij de stichting voor onroerend goed feitelijk wordt gehandeld in strijd met het uitkeringsverbod en het daaraan ten grondslag liggende principe dat een stichting geen duplicaat van haar oprichters mag vormen.¹⁶¹ Artikel 2:50 BW definieert een stichting immers als een rechtspersoon met een afgezonderd vermogen, wat impliceert dat deze losstaat van de oprichter. Daarnaast verbiedt artikel 2:50 lid 3 BW het winstoogmerk en uitkeringen aan oprichters, waarmee de onafhankelijkheid wordt gewaarborgd. Een goed voorbeeld hiervan is de verkoop van onroerend goed dat op naam van een stichting staat, waarbij de opbrengsten worden toegeëigend door de bestuurder, terwijl de opbrengsten toebehoren aan het vermogen van de stichting. De vermogensverschuiving van de stichting naar de bestuurder is een vorm van uitkering.¹⁶²

De stichting onroerend goed is immers bedoeld als constructie waarmee de oprichter, via een verlengstuk, alsnog vermogen kan aanhouden dat anders buiten zijn bereik zou blijven.¹⁶³ De

¹⁵⁸ Artikel 2:272 lid 1 sub a BW.

¹⁵⁹ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 20.

¹⁶⁰ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 21.

¹⁶¹ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 32.

¹⁶² Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 32.

¹⁶³ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 33.

stichting fungeert namelijk als een instrument waarmee de oprichter indirect controle behoudt over vermogen dat formeel niet langer tot zijn privévermogen behoort. Hierdoor wordt de oprichter in wezen gedupliceerd: niet alleen vinden bij de exploitatie van het onroerend goed uitkeringen plaats aan de oprichter, maar ook het vermogen van de stichting kan feitelijk worden beschouwd als vermogen van de oprichter zelf. Met exploitatie van het onroerend goed wordt bedoeld het economisch benutten of beheren van het onroerend goed om daaruit opbrengsten te verkrijgen.¹⁶⁴

2.3.3 Aansprakelijkheid en misbruik van de stichting in de rechtspraak

De rechter heeft tijdens het interview gewezen op gevallen waarin meerdere stichtingen worden opgericht waardoor het zicht op vermogensbestanddelen wordt bemoeilijkt. Hierdoor ontstaat een spanningsveld tussen de formele rechtmatigheid van de constructie enerzijds en de feitelijke bedoeling daarvan anderzijds.¹⁶⁵

Een voorbeeld van een misbruik situatie van een stichting binnen de huwelijkssfeer komt aan de orde in de volgende uitspraak van het HvJ:

In deze zaak stond een conflict centraal tussen een vrouw en haar voormalige echtgenoot over de verdeling van het huwelijksvermogen. Tijdens het huwelijk waren verschillende perceellanden ondergebracht in meerdere stichtingen. Volgens de vrouw gebeurde dit niet uit zakelijke noodzaak, maar met het doel om vermogen aan de gemeenschap te onttrekken, zodat zij bij de echtscheiding geen aanspraak meer daarop zou kunnen maken. De situatie werd nog opvallender doordat de voormalig echtgenoot zichzelf als bestuurder van de stichtingen had laten vervangen door zijn toenmalige vriendin. Het HvJ leidde hieruit af dat deze wijziging niet toevallig was, maar juist bedoeld was om de aanspraken van de vrouw op het huwelijksvermogen te bemoeilijken. Tijdens de procedure kregen de betrokken stichtingen en de nieuwe bestuurster van het Hof de opdracht om volledige openheid van zaken te geven. Zij moesten onder andere uitleggen:

- *hoe de perceellanden in het bezit van de stichtingen waren gekomen;*
- *welke bedragen daarvoor waren betaald;*
- *waar het geld vandaan kwam;*
- *aan wie de gronden later waren verkocht;*

¹⁶⁴ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 33.

¹⁶⁵ Interview rechter (zie bijlage 5).

- en wat met de verkoopopbrengsten was gebeurd.

Volgens het Hof werd aan deze verplichting nauwelijks voldaan. Belangrijke vragen bleven onbeantwoord en essentiële financiële informatie werd niet verstrekt. Daardoor achtte het Hof bewezen dat het huwelijksvermogen daadwerkelijk was benadeeld. Het Hof oordeelde expliciet dat sprake was van paulianeus handelen, onrechtmatige daad en handelen te kwader trouw. De rechter stelde vast dat de constructie met de stichtingen was gebruikt om de rechten van de vrouw te frustreren. Daarbij overwoog het Hof dat de stichtingen aansprakelijk waren voor de schade die de vrouw had geleden. De aansprakelijkheid werd gebaseerd op onrechtmatige daad, bestuurdersaansprakelijkheid wegens een ernstig persoonlijk verwijt en paulianeus handelen. Ook de nieuwe bestuurster werd persoonlijk aansprakelijk gehouden. Het Hof nam haar kwalijk dat zij bewust als bestuurder was aangetreden in een constructie die erop gericht was het huwelijksvermogen aan het zicht van de vrouw te onttrekken. Volgens het Hof trof haar daarom een “ernstig persoonlijk verwijt”. Daarnaast werd geoordeeld dat de stichtingen die de percelen hadden gekocht eveneens te kwader trouw hadden gehandeld, omdat zij al op de hoogte waren van de mogelijke benadeling van de vrouw. Daarom konden zij zich niet beroepen op derdenbescherming. Uiteindelijk veroordeelde het Hof de betrokken bestuurster, de verschillende stichtingen en de kopende stichtingen gezamenlijk tot betaling van een schadevergoeding. Daarmee maakte het Hof duidelijk dat stichtingen niet mogen worden gebruikt als middel om vermogen weg te sluizen of wettelijke aanspraken van anderen te ontwijken.¹⁶⁶

Deze uitspraak toont mijns inziens een duidelijke vorm van misbruik aan van stichtingen. Zoals door respondenten aangegeven komt deze vorm vaker voor in de praktijk.¹⁶⁷ Naar mijn mening is een echtscheiding echter vaak nog niet voorzienbaar op het moment van oprichting van een stichting, waardoor het moeilijk is om deze specifieke vorm van misbruik vooraf vast te stellen. Preventief toezicht kan daarom vooral gericht zijn op het signaleren van risicofactoren en kunstmatige vermogensconstructies, maar zal niet alle gevallen van vermogensafscherming kunnen voorkomen. Daarom blijft mijns inziens aanvullend repressief toezicht noodzakelijk, bijvoorbeeld via rechterlijke vereenzelviging, pauliana of bestuurdersaansprakelijkheid wanneer achteraf blijkt dat de stichting is gebruikt om de aanspraken van de ex-echtgenoot of een schuldeiser te frustreren.

¹⁶⁶ HvJ 15 okt 2021, SJ 2023, 76, SRU-HvJ-2021-76.

¹⁶⁷ Interview met notaris Huang, notaris Chin-A-Lin, notaris Kalisingh, een anonieme notaris en een rechter (zie bijlage 5).

2.3.4 De grens tussen gebruik en misbruik

Ten slotte blijkt uit de interviews dat de grens tussen legitiem gebruik en oneigenlijk gebruik of misbruik van stichtingen in de praktijk niet steeds eenvoudig kan worden vastgesteld.¹⁶⁸ Verschillende notarissen hebben benadrukt dat vermogensplanning, estate planning en bescherming van familievermogen op zichzelf legitieme doeleinden kunnen zijn.¹⁶⁹ Tegelijkertijd ontstaat mijns inziens risico op misbruik wanneer constructies primair worden opgezet om transparantie te vermijden, uiteindelijk belanghebbenden af te schermen of publieke controle te ontwijken. Deze spanning vormt een centraal juridisch en maatschappelijk knelpunt binnen het huidige Surinaamse stichtingenrecht.

2.4 Effecten van het ontbreken van een wettelijk verplicht UBO-register

In hoofdstuk 1 is uiteengezet dat poortwachters, toezichthouders en andere betrokken instanties in sterke mate afhankelijk zijn van informatie die door cliënten zelf wordt aangeleverd, terwijl de registraties binnen het handelsregister volgens het NRA 2.0 rapport niet steeds volledig of actueel blijken te zijn. Hierdoor ontstaat een situatie waarin uiteindelijk belanghebbenden niet eenvoudig kunnen worden vastgesteld en vermogensstructuren zich grotendeels buiten het zicht van controle-instanties kunnen ontwikkelen. Ook ontbreekt een wettelijke verplichting tot het bijhouden of openbaar maken van de uiteindelijk belanghebbenden van een rechtspersoon. Dit gebrek aan een zogeheten UBO-register maakt dat stichtingen worden gebruikt voor transacties die achter de schermen blijven, onder meer bij overdracht van onroerend goed.¹⁷⁰

2.4.1 Gevolgen van het ontbreken van een UBO-register in de praktijk

De interviews bevestigen dit beeld nadrukkelijk. Vrijwel alle notarissen hebben gewezen op de beperkte mogelijkheden om UBO's van stichtingen vast te stellen. Daarbij komt naar voren dat notarissen hun werkzaamheden grotendeels uitvoeren op basis van door cliënten verstrekte informatie. Zij stellen dat in de praktijk een grote afhankelijkheid bestaat van hetgeen cliënten verklaren omtrent de achtergrond van een transactie, de herkomst van middelen en de

¹⁶⁸ Interview met notarissen Kanhai, Huang en een anonieme notaris (zie bijlage 5).

¹⁶⁹ Interview met notarissen Kanhai, Huang, Morpurgo, Chin-A-Lin, Kalisingh en twee anonieme notarissen (zie bijlage 5).

¹⁷⁰ Chin-A-Lin 2022, *SJB* 2022/3, p. 86.

betrokken personen.¹⁷¹ Deze bevinding sluit aan bij hetgeen reeds in hoofdstuk 1 naar voren kwam omtrent het handelsregister bij de KKF. Hoewel registratie verplicht is, biedt het handelsregister slechts beperkt zicht op de werkelijke economische belangen achter een stichting. Bestuurders zijn zichtbaar, maar UBO's blijven veelal buiten beeld.

Uit het empirisch onderzoek blijkt verder dat respondenten het UBO-register op zich niet beschouwen als een totaaloplossing. Diverse respondenten hebben benadrukt dat een UBO-register uitsluitend effectief kan functioneren indien het gepaard gaat met adequate controle, toezicht en handhaving.¹⁷² De notarissen stellen dat het risico blijft bestaan dat stromannen worden gebruikt, waardoor formeel geregistreerde informatie niet noodzakelijk overeenkomt met de werkelijke machtsverhoudingen.¹⁷³ Ook wordt aangegeven dat een registratiesysteem slechts waarde heeft indien de aangeleverde gegevens actief worden gecontroleerd.¹⁷⁴ Een vergelijkbare opvatting is naar voren gebracht door de rechter, die heeft benadrukt dat wetgeving zonder daadwerkelijke uitvoering beperkt effect sorteert. Nieuwe regelgeving creëert naar zijn oordeel slechts schijnzekerheid indien onvoldoende capaciteit aanwezig is om naleving daadwerkelijk af te dwingen.¹⁷⁵ De interviews tonen eveneens een terugkerend probleem ten aanzien van informatievoorziening vanuit bestaande instanties. Alle notarissen hebben aangegeven dat notarissen grotendeels afhankelijk zijn van gegevens afkomstig van de KKF.¹⁷⁶ Wanneer registraties onvolledig zijn of economische belangen niet zichtbaar zijn, beperkt dit de effectiviteit van cliëntenonderzoek. Hierdoor ontstaat een situatie waarbij de notaris weliswaar een poortwachtersfunctie vervult, maar tegelijkertijd onvoldoende middelen heeft om achterliggende constructies volledig te doorgronden.

2.4.2 Internationale ontwikkelingen en het belang van transparantie

De voorgaande bevinding sluit rechtstreeks aan bij het NRA 2.0. rapport, waarin reeds werd vastgesteld dat beperkte transparantie, onvoldoende actuele registraties en het ontbreken van zicht op uiteindelijk belanghebbenden structurele risico's vormen binnen het Surinaamse rechtssysteem.¹⁷⁷ Tevens werd daarin gesignaleerd dat stichtingen relatief frequent voorkomen

¹⁷¹ Interview met notarissen Kanhai, Huang, Morpurgo, Chin-A-Lin, Kalisingh en twee anonieme notarissen (zie bijlage 5).

¹⁷² Interview met notaris Kanhai, notaris Kalisingh en een anonieme notaris (zie bijlage 5).

¹⁷³ Interview met notaris Chin-A-Lin en een anonieme notaris (zie bijlage 5).

¹⁷⁴ Interview anonieme notaris (zie bijlage 5).

¹⁷⁵ Interview rechter (zie bijlage 5).

¹⁷⁶ Interview met notarissen Kanhai, Huang, Morpurgo, Chin-A-Lin, Kalisingh en twee anonieme notarissen (zie bijlage 5).

¹⁷⁷ NRA 2.0. rapport, p. 14.

binnen juridische constructies en worden gebruikt door niet-ingezetenen. Hierdoor ontstaat een verhoogd risico op witwassen, belastingontduiking en het verhullen van economische belangen.¹⁷⁸ Daarnaast komt uit de interviews naar voren dat internationale ontwikkelingen een steeds grotere rol spelen. Diverse respondenten hebben gewezen op AML-verplichtingen (Anti Money Laundering), WMTF-verplichtingen, internationale standaarden omtrent transparantie en de betekenis van het NRA 2.0. rapport. Daarbij is benadrukt dat Suriname internationaal kwetsbaar kan worden wanneer onvoldoende maatregelen worden getroffen tegen misbruik van rechtspersonen. Ook is gewezen op mogelijke economische gevolgen, waaronder internationale reputatieschade en verhoogde risico's op internationale signaleringen of blacklisting.¹⁷⁹

2.4.3 Randvoorwaarden voor een effectief UBO-register

Een terugkerend onderwerp betreft voorts het evenwicht tussen transparantie en privacy. Hoewel meerdere respondenten een UBO-register wenselijk achten, is tegelijkertijd benadrukt dat bescherming van persoonlijke gegevens eveneens een rol speelt.¹⁸⁰ Zoals reeds in hoofdstuk 3 omtrent de SPF is besproken, bestaat binnen vermogensstructuren een legitieme behoefte aan bescherming van privégegevens en familievermogen. Transparantie mag derhalve niet zodanig ver worden doorgevoerd dat iedere vorm van privacybescherming verloren gaat.

Ten slotte blijkt uit de interviews dat meerdere respondenten technologische ondersteuning noodzakelijk achten. Centrale registratiesystemen, digitale koppelingen tussen instanties en betere informatie-uitwisseling tussen betrokken autoriteiten worden genoemd als noodzakelijke voorwaarden voor een effectief controlesysteem. Zonder dergelijke ondersteunende infrastructuur bestaat het risico dat nieuwe regelgeving in de praktijk slechts beperkte meerwaarde oplevert.¹⁸¹

2.5 Gevolgen van misbruik van de stichting voor de transparantie en rechtszekerheid

Uit hoofdstuk 1 is reeds gebleken dat de stichting binnen het Surinaams recht is ontworpen als een doelgerichte rechtsvorm waarbij het afgescheiden vermogen dient ter verwezenlijking van

¹⁷⁸ NRA 2.0. rapport, p. 65.

¹⁷⁹ Interview met notaris Huang, de heer Baboelal (KKF) en notaris Kalisingh (zie bijlage 5).

¹⁸⁰ Interview met de heer Baboelal (KKF) en notaris Chin-A-Lin (zie bijlage 5).

¹⁸¹ Interview met notarissen Kanhai, Kalisingh en een anonieme notaris (zie bijlage 5).

een maatschappelijk, sociaal of statutair omschreven doel.¹⁸² Daarbij vormt het uitkeringsverbod een essentieel onderscheid ten opzichte van winstgerichte rechtsvormen. De interviewresultaten laten echter zien dat de feitelijke praktijk zich in bepaalde gevallen heeft ontwikkeld in een richting die spanning oproept met deze oorspronkelijke uitgangspunten.

2.5.1 Gevolgen voor transparantie en rechtszekerheid

Een eerste gevolg betreft verminderde transparantie binnen het rechtsverkeer. Wanneer economische belangen achter stichtingen onvoldoende zichtbaar zijn, ontstaat onzekerheid omtrent de feitelijke zeggenschap binnen een vermogensstructuur.¹⁸³ De geïnterviewde rechter heeft erop gewezen dat economische belanghebbenden zich in bepaalde gevallen achter bestuurslagen, tussenconstructies of andere juridische structuren kunnen bevinden.¹⁸⁴ De rechter geeft aan dat hierdoor waarheidsvinding kan worden bemoeilijkt. De rechter heeft binnen het empirisch onderzoek meerdere voorbeelden genoemd waarin stichtingen onderdeel vormden van complexe vastgoedconstructies, waarbij verschillende rechtspersonen met elkaar verweven waren en waarbij voor burgers onduidelijkheid ontstond omtrent verantwoordelijkheden, eigendomsverhoudingen en betalingsstromen. In sommige situaties bleken burgers jarenlang financiële verplichtingen te zijn nagekomen zonder dat de uiteindelijke levering van het perceel kon plaatsvinden.¹⁸⁵

Zo noemt de rechter het volgende voorbeeld:

Het bestuur van Stichting A bestaat uit twee personen namelijk twee rechtspersonen (twee stichtingen B en C). Stichting A is opgericht door een natuurlijke persoon die de voorzitter en/of directeur is van een van de twee bestuurders van stichting A (dus van stichting B of van stichting C). Stichting A doet zaken in onroerend goed waarbij van een verkavelingsproject percelen worden verkocht aan burgers. Het onroerend goed behoort aan een 4e stichting D. Een van de stichtingen biedt de mogelijkheid tot financiering van de koop van de percelen. De koopsom van een perceel in het verkavelingsproject van stichting A, kan (tegen twijfelachtige voorwaarden) worden gefinancierd bij een van de andere stichtingen B, C of D. Een zaak deed zich voor waarbij een burger na jaren van aflossingen de koopsom van het perceel, vermeerderd met rente en kosten, volledig heeft afbetaald, doch de levering niet plaatsvond omdat stichting A stelt dat de koopsom nimmer door haar is ontvangen, omdat de burger aan

¹⁸² Artikel 2:50 BW.

¹⁸³ Kraan 2011, *SJB* 2011/1, p. 25.

¹⁸⁴ Interview rechter (zie bijlage 5).

¹⁸⁵ Interview rechter (zie bijlage 5).

een “verkeerde stichting” dan wel een “verkeerde persoon” zou hebben betaald. Hier diende de rechter onder meer na te gaan of in casu aan de orde was: misbruik van, schijnconstructies met en/of fraude door stichtingen.

Deze bevindingen raken mijns inziens rechtstreeks aan het beginsel van rechtszekerheid. Rechtszekerheid veronderstelt immers dat burgers hun rechtspositie kunnen vaststellen en erop mogen vertrouwen dat juridische structuren voldoende inzichtelijk en controleerbaar zijn.

Een ander voorbeeld is de situatie van Danny’s Villapark (thans Anjerpark). De casus betreft een omvangrijk verkavelingsproject op grondhuurgond die oorspronkelijk bestemd was voor landbouw, maar later werd omgezet naar woningbouw. Stichting D trad op als exploitant en verkocht verkavelde percelen aan kopers, terwijl de noodzakelijke toestemming voor overdracht aanvankelijk uitbleef. Hierdoor konden veel kopers, ondanks volledige betaling, geen rechtsgeldige levering verkrijgen. In de tussentijd werden hypotheek en beslagen gelegd op de grond en afzonderlijke percelen. Sommige kopers ontbonden hun overeenkomst en legden beslag om hun geld terug te krijgen. Andere kopers probeerden alsnog levering te verkrijgen, maar de percelen bleven belast met beslagen en hypotheek. Uiteindelijk raakte Stichting D financieel in problemen, waarna de hypotheekhouder overging tot executoriale verkoop van de resterende percelen. De situatie werd verder gecompliceerd doordat bleek dat sommige percelen waren verkocht op basis van een niet-goedgekeurde “nieuwe” moederkaart. Hierdoor ontstonden ernstige juridische problemen voor kopers die reeds hadden gebouwd of betaald, met het risico hun woning of perceel kwijt te raken.¹⁸⁶

Een ander voorbeeld is een zaak van het Hof waarbij centraal stond of een stichting en een naamloze vennootschap misbruik hadden gemaakt van een hypotheekconstructie om zich een onroerend goed toe te eigenen in strijd met artikel 1207 (oud) BW:

Het HvJ van Suriname oordeelde dat sprake was van vereenzelviging tussen de stichting, de naamloze vennootschap en de natuurlijke persoon die beide rechtspersonen bestuurde. De betrokken persoon was namelijk zowel bestuurslid van de stichting als directeur en enig aandeelhouder van de N.V. Hierdoor vormden zij feitelijk één economische en juridische entiteit. De feiten waren als volgt. De persoon had samen met haar moeder een erfpachtsrecht op een perceel in Paramaribo. Zij sloten in 1999 een geldlening van Nf. 12.000,- af bij de stichting en verleenden daarvoor een tweede hypotheek op het perceel. Tegelijkertijd werd een volmacht getekend waarbij de stichting bevoegd werd om het perceel bij wanbetaling aan derden of aan zichzelf te verkopen. Nadat de schuldenaar twee termijnen niet had betaald, werd

¹⁸⁶ Chin-A-Lin 2018, *SJB* 2018/3, p. 99 t/m 101.

het perceel vrijwel direct verkocht aan de N.V. voor hetzelfde bedrag als de lening, namelijk Nf. 12.000,-. Later bleek uit een taxatie dat het perceel een waarde had van ongeveer € 67.000,-. Het Hof leidde hieruit af dat het perceel voor een veel te lage prijs was overgedragen. Het Hof benadrukte dat artikel 1207 (oud) BW een beschermingsbepaling bevat die verhindert dat een hypotheekhouder zich het verhypothekerde goed toe-eigent wanneer de waarde van het goed hoger is dan de schuld. Volgens het Hof gold dit verbod niet alleen voor bepalingen in de hypotheekakte zelf, maar ook voor alle daarmee samenhangende constructies en bedingen. De volmacht constructie werd daarom gezien als een verboden beding dat in strijd was met artikel 1207 (oud) BW. Omdat dit beding de basis vormde voor de koopovereenkomst en de daaropvolgende levering, werden zowel de verkoop als de notariële leveringsakte nietig verklaard. Ook werd de doorhaling van de inschrijving in de openbare registers bevolen. Daarnaast wees het Hof de ontruimingsvordering van de N.V. af, omdat zij door de nietige levering nooit rechtsgeldig eigenaar was geworden van het perceel. Het Hof bevestigde uiteindelijk het eerdere vonnis van de kantonrechter volledig.¹⁸⁷

2.5.2 Gevolgen voor toezicht en handhaving

Naast het voorgaande blijkt uit de interviews dat misbruik van stichtingen kan leiden tot verminderde effectiviteit van toezichtmechanismen. Diverse respondenten hebben aangegeven dat toezicht grotendeels ontbreekt. Preventief toezicht bestaat in beperkte mate bij oprichting via het notariaat, terwijl toezicht na oprichting nauwelijks structureel plaatsvindt.¹⁸⁸ Ook is benadrukt dat toezicht niet behoort tot de primaire taak van de notaris. Zoals door meerdere notarissen is aangegeven, vervult de notaris een belangrijke poortwachtersfunctie, maar is hij geen opsporingsambtenaar.¹⁸⁹ De notaris beschikt over beperkte onderzoeksmiddelen en kan evenmin zelfstandig alle achterliggende vermogensstructuren blootleggen. Deze beperking wordt versterkt door capaciteitstekorten binnen betrokken instanties, zoals het OM. Diverse respondenten hebben gewezen op beperkte mankracht, beperkte technologische ondersteuning en onvoldoende centrale informatievoorziening.¹⁹⁰ Hierdoor ontstaat een situatie waarbij wettelijke verplichtingen slechts gedeeltelijk kunnen worden gecontroleerd.

¹⁸⁷ HvJ 1 juni 2018, G.R. no. 15105, SRU-HvJ-2018-84.

¹⁸⁸ Interview met notaris Kanhai en een anonieme notaris (zie bijlage 5).

¹⁸⁹ Interview met notarissen Kanhai en Morpurgo (zie bijlage 5).

¹⁹⁰ Interview met een anonieme notaris en de heer Baboelal (KKF) (zie bijlage 5).

2.5.3 Gevolgen van het ontbreken van een duidelijke afbakening van stichtingen met een ideëel doel en stichtingen voor vermogensbeheer

Tenslotte blijkt uit het empirisch onderzoek dat het ontbreken van een duidelijke afbakening tussen ideële stichtingen en vermogensstructuren leidt tot normatieve onduidelijkheid.¹⁹¹ Vermogensbeheer, estate planning en bescherming van familievermogen zijn op zichzelf niet onrechtmatig. Integendeel hebben enkele notarissen benadrukt dat dergelijke toepassingen een legitieme functie kunnen vervullen binnen moderne vermogensplanning.¹⁹² Juist op dit punt ontstaat een belangrijke vergelijking met hoofdstuk 3. De SPF binnen Curaçao is immers ontwikkeld om privévermogensbeheer expliciet binnen een afzonderlijk juridisch kader onder te brengen. Hierdoor ontstaat een duidelijk onderscheid tussen ideële doelstellingen enerzijds en particulier vermogensbeheer anderzijds. Binnen Suriname ontbreekt een dergelijke scheiding vooralsnog, waardoor de stichting in de praktijk uiteenlopende functies vervult.

2.6 Tussenconclusie

Uit dit hoofdstuk blijkt dat de stichting in Suriname in de praktijk regelmatig wordt gebruikt voor doeleinden die verder reiken dan de traditionele ideële of maatschappelijke functie waarvoor deze rechtsvorm oorspronkelijk is bedoeld. Uit de literatuur, rechtspraak en interviews komen verschillende maatschappelijke knelpunten naar voren. Daarbij gaat het onder meer om het gebruik van stichtingen binnen grondhuur- en vastgoedconstructies, vermogensafscherming in echtscheidings- en schuldeiserssituaties, het ontwijken van zegelrechten door bestuurswisselingen en het verhullen van economische belangen achter juridische constructies. Deze toepassingen kunnen leiden tot een vermindering van de transparantie binnen het rechtsverkeer en bemoeilijken het vaststellen van de feitelijke machts- en eigendomsverhoudingen.

Daarnaast zijn verschillende juridische knelpunten vastgesteld. Zo blijkt dat de gewone stichting in de praktijk regelmatig wordt aangewend voor particulier vermogensbeheer, terwijl het Surinaamse stichtingenrecht daarvoor geen afzonderlijk juridisch kader kent. Hierdoor ontstaat spanning met fundamentele kenmerken van de stichting, zoals het uitkeringsverbod en het uitgangspunt van een van de oprichter afgescheiden vermogen. Ook volgt uit de besproken

¹⁹¹ Interview met notaris Huang en een anonieme notaris (zie bijlage 5).

¹⁹² Interview met notarissen Kanhai en Morpurgo (zie bijlage 5).

jurisprudentie dat stichtingen kunnen worden gebruikt om vermogen aan verhaal of verdeling te onttrekken, hetgeen aanleiding heeft gegeven tot toepassing van leerstukken als onrechtmatige daad, paulianeus handelen, vereenzelviging en bestuurdersaansprakelijkheid.

Geconcludeerd kan derhalve worden dat zich in Suriname zowel maatschappelijke als juridische knelpunten voordoen ten aanzien van de gewone stichting. Deze knelpunten worden in belangrijke mate gefaciliteerd door tekortkomingen in de huidige wettelijke regeling, waaronder het ontbreken van een afzonderlijk kader voor particulier vermogensbeheer, beperkte toezichtsmogelijkheden en het ontbreken van een wettelijk verplicht UBO-register. Daarmee vormen zij belangrijke maatschappelijke en juridische gronden voor de beoordeling van de noodzaak van aanvullende regelgeving ter bevordering van de transparantie, rechtszekerheid en integriteit van het Surinaamse rechtsverkeer.

3. De Stichting Particulier Fonds in Curaçao: juridische vormgeving en praktijk

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de SPF, zoals die in Curaçao bestaat, diepgaand onderzocht. Daarbij wordt uiteengezet hoe de SPF juridisch is vormgegeven binnen het kader van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek van Curaçao (BWC), welke vereisten gelden voor oprichting en registratie en hoe de interne organisatie inclusief bestuursmodel zijn gestructureerd. Verder wordt aandacht besteed aan de praktische functies van de SPF, met name op het gebied van vermogensbeheer en estate planning. Ter aanvulling op de literatuur- en wetsanalyse zijn tevens de bevindingen verwerkt uit een interview met een Curaçaose notaris en kandidaat-notaris die in de praktijk regelmatig betrokken zijn bij de oprichting van de SPF. Hun praktijkervaring biedt inzicht in de wijze waarop de SPF daadwerkelijk wordt gebruikt en ingericht binnen de Curaçaose rechtspraak. Tot slot wordt beoordeeld in hoeverre deze rechtsfiguur relevant en toepasbaar zou kunnen zijn in de Surinaamse context. De SPF neemt binnen de Caribische rechtspraak een prominente plaats in als instrument voor vermogensstructurering, hetgeen het belang van een diepgaande juridische analyse onderstreept.¹⁹³

3.2 De juridische inrichting en werking van de SPF in Curaçao

3.2.1 Ontstaan en doel van de SPF

De SPF is in Curaçao ontwikkeld als een rechtsfiguur die nauw aansluit bij de bestaande regeling van de stichting, maar met een specifieke functie gericht op het afzonderen en beheren van privévermogens.¹⁹⁴ In de praktijk bevatten nagenoeg alle SPF-statuten een reeks rechten en bevoegdheden die in de rechtspraak zijn ontwikkeld en aan de oprichter worden toegekend, ook wel aangeduid als oprichtersrechten. Deze rechten hebben onder meer betrekking op de benoeming, schorsing en het ontslag van bestuurders, de wijziging van de statuten, alsmede de aanwijzing van begunstigden of het verlenen van goedkeuring voor uitkeringen.¹⁹⁵

¹⁹³ Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24, Afl. 4*, p. 148.

¹⁹⁴ Frielink 2023, p. 319.

¹⁹⁵ Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24, Afl. 4*, p. 152.

De wettelijke grondslag voor de SPF vindt haar oorsprong in de Landsverordening op Stichtingen (LOS) van 1967, die bij de invoering van de SPF in 1998 niet werd vervangen, maar slechts werd aangepast om deze nieuwe rechtsvorm te incorporeren. Deze keuze voor aanpassing in plaats van volledige herziening werd door de wetgever bewust gemaakt, omdat men wilde profiteren van de reeds bestaande, in de praktijk beproefde regels omtrent de stichting.¹⁹⁶

Volgens de Landsverordening van 1998 bestond binnen de financiële sector van de toenmalige Nederlandse Antillen een duidelijke behoefte aan een rechtsfiguur waarmee particulieren familie- en privévermogens konden onderbrengen zonder gebonden te zijn aan het uitkeringsverbod dat voor de stichting geldt.¹⁹⁷ Een stichting mag immers uitsluitend uitkeringen doen met een ideële of sociale strekking, waardoor zij niet kan worden gebruikt voor vermogensplanning ten behoeve van familieleden of andere begunstigden.¹⁹⁸ De SPF doorbreekt dit beperkingselement doordat uitkeringen aan bijvoorbeeld familieleden van de insteller zijn toegestaan.¹⁹⁹ Tot aan de invoering van de SPF ontbrak een specifieke juridische constructie waarmee particulier vermogen op eenvoudige wijze kon worden afgescheiden binnen het civielrechtelijke systeem.²⁰⁰

De keuze voor een stichting als basisstructuur hing samen met de wens om een rechtsvorm te creëren die vergelijkbaar is met de Anglo-Amerikaanse trust, maar tegelijkertijd past binnen het civielrechtelijke systeem van Curaçao.²⁰¹ De trust is immers voor estate planning in Angelsaksische rechtsgebieden van groot belang, maar omdat de trust geen eigen rechtspersoonlijkheid kent, werd gezocht naar een functioneel equivalent dat wel rechtspersoonlijkheid bezit.²⁰² De SPF kan in dit verband worden aangemerkt als een civielrechtelijk alternatief voor de Anglo-Amerikaanse trust.²⁰³

De wetgever benadrukte in de Landsverordening van 1998 dat de eenvoud van de regeling een belangrijk uitgangspunt was, omdat de SPF alleen enkele aanvullende bepalingen behoeft bovenop de bestaande stichting bepalingen. Daardoor is het juridisch instrument toegankelijk, flexibel en herkenbaar voor notarissen en andere praktijkjuristen.²⁰⁴ Deze eenvoud heeft er

¹⁹⁶ Frielink 2023, p. 319.

¹⁹⁷ LOS (P.B. 1967, no. 191).

¹⁹⁸ Artikel 2:50 lid 4 BWC.

¹⁹⁹ Frielink 2023, p. 319.

²⁰⁰ Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24, Afl. 4*, p. 149.

²⁰¹ Frielink 2023, p. 319.

²⁰² Frielink 2023, p. 319 en 320.

²⁰³ Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24, Afl. 4*, p. 148.

²⁰⁴ LOS (P.B. 1967, no. 191).

tevens toe geleid dat de SPF zich snel heeft kunnen ontwikkelen tot een veelgebruikt instrument binnen de praktijk.²⁰⁵ Daarnaast vormt het doel van de SPF een belangrijk onderscheidend element ten opzichte van de stichting. Hoewel de SPF formeel is ingebed in het stichtingenrecht, wijkt zij materieel wezenlijk af door het ontbreken van een uitkeringsverbod en de nadruk op particulier vermogensbeheer. Hierdoor ontstaat een hybride rechtsfiguur die zich bevindt tussen een stichting en een trustconstructie.²⁰⁶ Volgens art. 2:50 lid 5 BWC mag het doel van een SPF niet bestaan uit het uitoefenen van een bedrijf en mag een SPF dus geen onderneming drijven. Echter staat het haar wel vrij uitkeringen te doen zonder de ideële beperking van art. 2:50 lid 4 BWC.²⁰⁷ Hierdoor kan de SPF worden ingezet voor private vermogensstructuren waarbij inkomsten worden ontvangen en vervolgens, al dan niet periodiek, worden uitgekeerd aan begunstigden.²⁰⁸ Bovendien is het bestuur bij een SPF verplicht een register van begunstigden bij te houden wanneer het doen van uitkeringen tot de doelen van de SPF behoort, hetgeen volgt uit art. 2:50a BWC.

De SPF vervult in de praktijk diverse functies die samenhangen met privévermogensbeheer, waaronder estate planning, het houden van aandelenpakketten binnen familiestructuren en het beschermen van vermogen tegen politieke of economische instabiliteit.²⁰⁹ Juist door deze brede inzetbaarheid kreeg de SPF in de loop der jaren een belangrijke plaats binnen het Curaçaose rechtspersonenrecht en de internationale financiële dienstverlening.²¹⁰ Samenvattend kan worden gesteld dat de SPF is ontstaan als een flexibele en juridisch laagdrempelige variant op de stichting, ontworpen om binnen het civielrechtelijke systeem van Curaçao een alternatief te bieden voor de trust en tegelijkertijd tegemoet te komen aan de behoefte aan een instrument voor privévermogensbeheer.

3.2.2 De oprichting en registratie van de SPF

De oprichting van een SPF in Curaçao vindt uitsluitend plaats bij notariële akte, waarmee de rechtspersoon juridisch tot leven wordt geroepen.²¹¹ De keuze voor een notariële oprichting waarborgt niet alleen rechtszekerheid, maar sluit tevens aan bij de behoefte aan controle op de

²⁰⁵ Frielink 2023, p. 319,

Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24, Afl. 4*, p. 148.

²⁰⁶ Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24, Afl. 4*, p. 150.

²⁰⁷ Artikel 2:50 lid 5 BWC.

²⁰⁸ Frielink 2023, p. 319 en 320.

²⁰⁹ Frielink 2023, p. 323 en 324.

²¹⁰ Frielink 2023, p. 323 en 324.

²¹¹ Artikel 2:50 lid 1 BWC.

rechtmatigheid van vermogensstructuren.²¹² In deze oprichtingsakte worden de statuten opgenomen, die ten minste de naam, waarin de woorden “stichting particulier fonds” verplicht moeten voorkomen, het doel, de wijze van benoeming, schorsing en ontslag van bestuurders, de zetel in Curaçao en de bestemming van het batig saldo bij ontbinding moeten bevatten.²¹³ Deze eisen komen overeen met die van een stichting, maar zijn bij de SPF aanvullend toegespitst op de specifieke functies van deze rechtsvorm.²¹⁴ De oprichting bij notariële akte waarborgt niet alleen de formele totstandkoming, maar dient ook als controlemechanisme op de rechtmatigheid van het doel en de structuur van de SPF.²¹⁵ Anders dan in sommige rechtsgebieden geldt in Curaçao geen kapitaalvereiste voor de oprichting van een SPF, waardoor deze rechtsvorm laagdrempelig kan worden ingezet voor uiteenlopende vermogensstructuren.²¹⁶

3.2.3 Registratie van de SPF in het handelsregister

Na het verlijden van de oprichtingsakte van de SPF dient een afschrift te worden neergelegd bij Kamer van Koophandel en Nijverheid (KvK) op Curaçao, waardoor de SPF wordt ingeschreven in het handelsregister. De notaris ten overstaan van wie de akte van oprichting wordt verleden, is verantwoordelijk voor de inschrijving van de SPF in het handelsregister.²¹⁷ Door deze inschrijving wordt de SPF zichtbaar in het rechtsverkeer.²¹⁸ Wanneer de SPF tot doel heeft om uitkeringen te doen, is het bestuur op grond van art. 2:50a BWC verplicht een register bij te houden met de namen en adressen van de begunstigden, alsmede de omvang van hun aanspraken. Deze verplichting vormt een belangrijk instrument om interne transparantie te waarborgen en misbruik te voorkomen, hoewel het register niet openbaar is en dus geen publiek toezicht creëert.²¹⁹

3.2.4 Registratie in het UBO-register

De Curaçaose UBO-registerwetgeving is vervat in de Algemene Landsverordening Landsbelastingen (ALL) en is nader uitgewerkt in het Landsbesluit UBO-registratie.²²⁰ Op

²¹² Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24*, Afl. 4, p. 150.

²¹³ Artikel 2:51 lid 1 BWC.

²¹⁴ Frielink 2023, p. 314.

²¹⁵ LOS (P.B. 1967, no. 191).

²¹⁶ Frielink 2023, p. 314.

²¹⁷ Artikel 2:5 lid 1 BWC.

²¹⁸ Frielink 2023, p. 314.

²¹⁹ Frielink 2023, p. 314 en 315.

²²⁰ Nota van toelichting behorende bij het Landsbesluit UBO-registratie, P.B. 2024, no. 58, p. 9.

grond van artikel 45 lid 6 ALL dient de SPF haar UBO('s) in te schrijven in het UBO-register. Met de invoering van het Curaçaose UBO-register op 8 juni 2024 heeft Curaçao uitvoering gegeven aan de internationale transparantieverplichtingen die voortvloeien uit de aanbevelingen van de Financial Action Task Force (FATF).²²¹ Het register beoogt inzicht te verschaffen in de natuurlijke personen die uiteindelijk eigenaar zijn van of zeggenschap uitoefenen over rechtspersonen en andere juridische constructies. Hiermee wordt beoogd het risico op misbruik voor onder meer witwassen, belastingontwijking en andere vormen van financiële criminaliteit te beperken, terwijl tevens wordt voldaan aan internationale eisen op het gebied van integriteit, toezicht en compliance.²²²

Als UBO van een SPF worden aangemerkt de oprichter(s), bestuurder(s), de begunstigde(n) of de groep personen, zoals de insteller(s), in wier belang de SPF hoofdzakelijk werkzaam is, alsmede iedere natuurlijke persoon die op andere wijze uiteindelijke zeggenschap over de SPF uitoefent.²²³ Na identificatie van de UBO rust op het bestuur van de SPF de verplichting om juiste, volledige en actuele gegevens te verzamelen en deze binnen twee weken bij de KvK te registreren.²²⁴ Het Curaçaose UBO-register is niet openbaar toegankelijk is. Toegang is uitsluitend voorbehouden aan bevoegde autoriteiten die hun wettelijke taken uitoefenen, waaronder het OM, belastingautoriteiten en anderen.²²⁵ De praktische betekenis van het Curaçaose UBO-register wordt bevestigd door de geïnterviewde praktijkjuristen in Curaçao. Volgens hen bestaat er een niet-openbaar UBO-register en moet het voor de instanties die toegang hebben tot dit register goed mogelijk zijn om de uiteindelijk belanghebbende van een SPF te achterhalen.²²⁶ Deze praktijkervaring sluit aan bij het doel van de Curaçaose UBO-regelgeving, namelijk het combineren van transparantie voor bevoegde autoriteiten met bescherming van de privacy van betrokken natuurlijke personen.

3.2.5 Bestuur en interne organisatie van de SPF

De SPF wordt vormgegeven door het bestuur, de figuur van oprichtersrechten en, in voorkomende gevallen, de Raad van Advies (RvA). Deze organen en rechtsfiguren bepalen de wijze waarop het vermogen wordt beheerd, toezicht wordt uitgeoefend en invloed kan worden

²²¹ Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24, Afl. 4*, p. 150, Nota van toelichting behorende bij het Landsbesluit UBO-registratie, P.B. 2024, no. 58, p. 10.

²²² Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24, Afl. 4*, p. 150.

²²³ Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24, Afl. 4*, p. 150.

²²⁴ Artikel 4 Landsbesluit UBO-registratie, P.B. 2024, no. 58.

²²⁵ Nota van toelichting behorende bij het Landsbesluit UBO-registratie, P.B. 2024, no. 58, p. 13.

²²⁶ Interview notaris Alexander en kandidaat-notaris Krekko (zie bijlage 5).

uitgeoefend op de besluitvorming binnen de SPF. Daarnaast spelen zij een belangrijke rol bij de bescherming van de privacy van de insteller en de inrichting van de interne zeggenschapsverhoudingen.

3.2.6 Het bestuur van de SPF

Het bestuur van de SPF vormt het centrale orgaan dat belast is met de dagelijkse leiding en met het beheer van het aan de SPF toevertrouwde vermogen.²²⁷ Net als bij de stichting geldt dat de SPF geen leden kent, waardoor het bestuur zelfstandig en zonder beïnvloeding door een ledenvergadering functioneert.²²⁸ De statuten bepalen hoe bestuurders worden benoemd, geschorst of ontslagen.²²⁹ Deze regeling biedt ruimte om de governance-structuur nauw aan te laten sluiten op de wensen van de insteller, onder meer door het gebruik van een RvA en een *letter of wishes*, oftewel wensenbrief.²³⁰

In de praktijk wordt het bestuur van een SPF vrijwel altijd gevormd door een trustkantoor, dat als enige bestuurder fungeert en verantwoordelijk is voor het uitvoeren van het beleid binnen de kaders van de statuten.²³¹ Deze keuze hangt samen met de wens van instellers om hun identiteit af te schermen, omdat het trustkantoor als bestuurder zichtbaar wordt in het Handelsregister, terwijl de insteller buiten beeld blijft.²³²

Het bestuur van een SPF is verplicht een register van begunstigden bij te houden wanneer uitkeringen tot het doel van de SPF behoren, hetgeen volgt uit art. 2:50a BWC. Dit register draagt bij aan interne transparantie, maar is niet openbaar, waardoor het toezicht op de UBO in feite beperkt blijft tot de organen van de SPF en het trustkantoor.²³³

De SPF kent daarnaast een verhoogde verantwoordelijkheid voor het bestuur, omdat het bestuur een ruime discretionaire bevoegdheid heeft over het beheer van het vermogen, vergelijkbaar met de positie van een trustee bij een trust.²³⁴ Deze verantwoordelijkheid brengt mee dat het bestuur rekening en verantwoording moet kunnen afleggen aan begunstigden

²²⁷ Artikel 2:50 lid 2 BWC.

²²⁸ Frielink 2023, p. 321.

²²⁹ Artikel 2:51 lid 1 BWC.

²³⁰ Frielink 2023, p. 328, Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24*, Afl. 4, p. 152 en 153.

²³¹ Frielink 2023, p. 323.

²³² Frielink 2023, p. 323 en 324.

²³³ Frielink 2023, p. 314 en 315.

²³⁴ Frielink 2023, p. 326.

wanneer daar een rechtsgrond voor bestaat, zoals het Gerecht in eerste aanleg van Curaçao heeft bevestigd.²³⁵

Tot slot volgt uit de statuten van veel SPF's dat bestuursvergaderingen fysiek in Curaçao moeten plaatsvinden, een bepaling die wordt ingevoerd om werkelijke economische aanwezigheid²³⁶ te waarborgen en daarmee de internationale rechtspositie van de SPF te versterken.²³⁷

3.2.7 De oprichters(rechten) bij een SPF

Bij de oprichting van een SPF dient onderscheid te worden gemaakt tussen de oprichter en de insteller. De oprichter is degene die de SPF formeel opricht en als zodanig in de notariële akte van oprichting wordt vermeld.²³⁸ De insteller daarentegen is de persoon van wie het vermogen afkomstig is dat aan de SPF wordt overgedragen. De insteller is niet noodzakelijk dezelfde persoon als de oprichter.²³⁹

Veel instellers van een SPF hebben de wens om anoniem te blijven. Ter bescherming van hun privacy wordt de SPF veelal opgericht door een trustkantoor, waardoor uitsluitend het trustkantoor als oprichter in de openbare registers zichtbaar is en de identiteit van de insteller buiten de openbaarheid blijft.²⁴⁰ Na de oprichting kunnen de in de statuten opgenomen oprichtersrechten aan de insteller worden overgedragen of wordt de insteller als opvolger aangewezen. De SPF heeft in dat geval veelal een lokaal trustkantoor als enig bestuurder.²⁴¹ De overdracht van oprichtersrechten binnen een SPF brengt geen wijziging in de historische hoedanigheid van de oprichter. De overdracht heeft uitsluitend betrekking op de aan het oprichterschap verbonden statutaire bevoegdheden. Hierdoor kan de insteller, zonder formeel bestuurder of oprichter te zijn, een positie verkrijgen waarin hij feitelijke zeggenschap uitoefent

²³⁵ Frielink 2023, p. 326,

Gerecht in eerste aanleg Curaçao, 20 april 2020, ENCLI;NL;OGEAC;2020;94.

²³⁶ Met "werkelijke economische aanwezigheid" wordt bedoeld dat de SPF niet alleen formeel, maar ook feitelijk in Curaçao is gevestigd. Dit wordt onder meer onderbouwd door het houden van bestuursvergaderingen en besluitvorming in Curaçao, waardoor wordt aangetoond dat de stichting een reële aanwezigheid en bestuursactiviteit aldaar heeft. Hierdoor wordt het voor buitenlandse belastingautoriteiten moeilijker om te stellen dat de SPF feitelijk elders is gevestigd of enkel wordt gebruikt als constructie ter ontgaan van belastingheffing. Of deze werkelijk economische aanwezigheid daadwerkelijk wordt erkend, hangt af van de concrete feiten, omstandigheden en de beoordeling door de betrokken fiscale jurisdictie.

²³⁷ Frielink 2023, p. 326 t/m 328.

²³⁸ Artikel 2:51 lid 1 BWC.

²³⁹ Frielink 2023, p. 318.

²⁴⁰ Frielink 2023, p. 323.

²⁴¹ Frielink 2023, p. 323.

over de SPF.²⁴² Hoewel deze werkwijze gangbaar is, wordt soms betwijfeld of oprichtersrechten juridisch wel overdraagbaar zijn, gelet op artikel 3:83 lid 3 BWC, aangezien daarvoor geen expliciete landsverordening bestaat.²⁴³

Binnen de literatuur bestaat verdeeldheid van opvattingen over de aard van oprichtersrechten. Volgens de ene benadering dienen deze rechten te worden beschouwd als vermogensrechten in de zin van artikel 3:6 BWC, waardoor zij in beginsel voor overdracht vatbaar zijn. Een andere opvatting stelt daarentegen dat oprichtersrechten geen vermogensrechten vormen, maar rechten van sui generis-aard zijn, zodat zij niet overdraagbaar zijn overeenkomstig artikel 3:83 BWC.²⁴⁴ De figuur van de oprichtersrechten is niet bij wet geregeld, maar heeft zich in de praktijk ontwikkeld.²⁴⁵

Uit de Curaçaose jurisprudentie volgt dat oprichtersrechten van een SPF als vermogensrechten in de zin van artikel 3:6 BWC en daarmee als goederen in de zin van artikel 3:1 BWC kunnen worden aangemerkt.²⁴⁶ De aan deze rechten verbonden zeggenschaps- en beschikkingsbevoegdheden vertegenwoordigen een vermogenswaarde en zijn overdraagbaar, waardoor zij tot het vermogen van de rechthebbende behoren.²⁴⁷ Voorts is in de rechtspraak bevestigd dat oprichtersrechten kunnen vererven en voor verdeling binnen een gemeenschap vatbaar zijn, hetgeen hun vermogensrechtelijke karakter verder onderstreept.²⁴⁸

De vraag rijst of een insteller die oprichtersrechten heeft verkregen, tevens kan worden aangemerkt als een orgaan van de SPF. Onder een orgaan wordt verstaan de instantie die op grond van de wet of de statuten bevoegd is besluiten te nemen die aan de rechtspersoon kunnen worden toegerekend, met andere woorden: een instantie met beslissingsbevoegdheid namens de rechtspersoon.²⁴⁹ Uit de jurisprudentie voor wat betreft het algemene rechtspersonenrecht blijkt dat de kwalificatie van een orgaan niet vanzelfsprekend is, maar afhankelijk is van de omstandigheden van het geval c.q. wat er in de statuten is geregeld en de aard van de

²⁴² Frielink 2023, p. 323.

²⁴³ Frielink 2023, p. 323 en 324.

²⁴⁴ Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24, Afl. 4*, p. 152.

²⁴⁵ Frielink 2023, p. 323.

²⁴⁶ Gemeenschappelijk HvJ van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba 12 december 2017, ECLI:NL:OGHACMB:2017:146, HR 7 juni 2019, ECLI:NL:HR:2019:851.

²⁴⁷ Parket bij de HR, 22 maart 2019, ECLI:NL:PHR:2019:267, Gemeenschappelijk HvJ van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, 12 december 2017, ECLI:NL:OGHACMB:2017:146.

²⁴⁸ Gerecht in eerste aanleg van Curaçao, 20 april 2020, ECLI:NL:OGEAC:2020:94, Gerecht in eerste aanleg van Curaçao, 28 maart 2022, ECLI:NL:OGEAC:2022:47.

²⁴⁹ Asser 1997, p. 37.

uitgeoefende of toegekende bevoegdheden.²⁵⁰ Op basis van voornoemde jurisprudentie kan worden beredeneerd dat voor wat betreft de SPF de statuten moeten voorzien in de mogelijkheid van overdracht van de oprichtersrechten. Ten tweede moeten de aan die oprichtersrechten verbonden bevoegdheden een zodanige mate van zeggenschap of beslissingsbevoegdheid omvatten dat de rechthebbende namens de SPF kan handelen of de besluitvorming binnen de SPF kan bepalen, bijvoorbeeld door bestuurders te benoemen of te ontslaan, statuten te wijzigen of (goedkeuring te verlenen voor) het aangaan van bepaalde rechtshandelingen. Mijns inziens zijn de voorwaarden cumulatief van aard, dat wil zeggen slechts indien aan beide voorwaarden is voldaan, kan worden verdedigd dat de houder van de oprichtersrechten als een orgaan van de SPF moet worden aangemerkt.

Opvallend is dat de geïnterviewde notaris en kandidaat-notaris van Curaçao aangaven dat instellers in de praktijk vaak de intentie hebben om na oprichting invloed op de SPF te behouden. Tegelijkertijd merkten zij op dat hun betrokkenheid doorgaans beperkt blijft tot de oprichtingsfase, waardoor zij geen zicht hebben op de wijze waarop deze invloed na oprichting daadwerkelijk wordt uitgeoefend.²⁵¹ Deze constatering illustreert mijns inziens dat de formele juridische structuur van de SPF niet steeds volledig inzicht biedt in de feitelijke machtsverhoudingen binnen de rechtspersoon.

3.2.8 Raad van Advies bij de SPF

In de praktijk bestaat het Raad van Advies-model, waarbij de SPF doorgaans wordt opgericht door een trustkantoor, dat tevens als enig bestuurder optreedt.²⁵² Voor belangrijke besluiten, zoals statutenwijzigingen, ontbinding van de SPF, benoeming en ontslag van bestuurders en het doen van uitkeringen aan begunstigten, is de voorafgaande goedkeuring van een RvA vereist.²⁵³

Een belangrijk onderdeel van de interne organisatie van de SPF is de RvA, een praktijkfiguur die niet wettelijk verplicht is maar veelal wordt ingesteld om toezicht te houden op het bestuur.²⁵⁴ De RvA functioneert in veel gevallen als een materiële RvC en heeft tot taak

²⁵⁰ Gerechtshof Arnhem 10 juli 2012, ECLI:NL:GHARN:2012:BX0852.

²⁵¹ Interview notaris Alexander en kandidaat-notaris Krekko (zie bijlage 5).

²⁵² Frielink 2023, p.327.

²⁵³ Frielink 2023, p.327.

²⁵⁴ Frielink 2023, p.328.

goedkeuring te verlenen voor belangrijke bestuursbesluiten die het vermogen of de begunstigden raken.²⁵⁵

De eerste leden van de RvA worden doorgaans niet in de oprichtingsakte vermeld, maar worden na de oprichting door de enige bestuurder bij afzonderlijk bestuursbesluit benoemd. Hierdoor blijft hun identiteit buiten de openbaarheid, aangezien deze niet blijkt uit het afschrift van de oprichtingsakte dat bij de KvK wordt gedeponneerd. Indien de RvA in de praktijk echter toezichthoudende taken vervult die vergelijkbaar zijn met die van een RvC, dient op grond van een materiële beoordeling te worden aangenomen dat sprake is van een RvC. In dat geval moeten de leden van dit orgaan alsnog in het handelsregister worden geregistreerd.²⁵⁶

De RvA bestaat doorgaans uit vertrouwenspersonen van de insteller, soms aangevuld met adviseurs, juristen, fiscalisten of toekomstige begunstigden.²⁵⁷ De samenstelling van de RvA weerspiegelt vaak de vertrouwensrelatie met de insteller, omdat veel instellers wensen dat personen uit hun directe kring toezicht houden op het bestuur.²⁵⁸ Zeker wanneer de SPF deel uitmaakt van een complexe internationale vermogensstructuur wordt regelmatig gekozen voor een gemengde RvA.²⁵⁹

Binnen de governance van de SPF speelt verder de zogenoemde *letter of wishes* een belangrijke rol. De *letter of wishes* is een schriftelijk document waarin de wensen en verwachtingen ten aanzien van het beheer van de SPF en de uitkeringen aan begunstigden worden vastgelegd. In de praktijk wordt deze veelal opgesteld op initiatief van de insteller of diens adviseurs en dient zij als leidraad voor het bestuur of de RvA bij de uitoefening van hun bevoegdheden.²⁶⁰ Via deze wensenbrief kan richting worden gegeven aan het beleid van de SPF, zonder dat de daarin opgenomen instructies juridisch bindend zijn.²⁶¹ Het bestuur en de RvA behouden hun zelfstandige beoordelings- en beslissingsbevoegdheid en kunnen afwijken van de daarin opgenomen wensen.²⁶²

²⁵⁵ Frielink 2023, p.328.

²⁵⁶ Frielink 2023, p. 327.

²⁵⁷ Frielink 2023, p. 327 en 328, Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24*, Afl. 4, p. 153.

²⁵⁸ Frielink 2023, p. 328.

²⁵⁹ Frielink 2023, p. 328.

²⁶⁰ Frielink 2023, p. 328.

²⁶¹ Frielink 2023, p. 327 en 328, Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24*, Afl. 4, p. 153.

²⁶² Frielink 2023, p. 328, Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24*, Afl. 4, p. 152 en 153.

Dat de RvA in de praktijk een belangrijke rol vervult, wordt bevestigd door het afgenomen interview. Zowel de notaris als de kandidaat-notaris gaven aan dat binnen SPF-structuren waarbij zij betrokken zijn, veelvuldig gebruik wordt gemaakt van een RvA of een vergelijkbaar orgaan. Volgens hen heeft dit orgaan doorgaans een adviserende functie of verleent het goedkeuring voor bepaalde belangrijke besluiten binnen de SPF.²⁶³ Deze praktijk bevestigt dat de RvA, hoewel niet wettelijk verplicht, een wezenlijk onderdeel vormt van de governance van veel Curaçaose SPF-structuren.

3.3 Praktische functies van de SPF

De SPF vervult in de praktijk diverse functies op het gebied van vermogensbeheer, vermogensbescherming en vermogensplanning. Door de combinatie van rechtspersoonlijkheid, flexibiliteit in de inrichting van de governance en de mogelijkheid om uitkeringen aan begunstigden te doen, wordt de SPF veelvuldig gebruikt voor het beheer en de bescherming van familievermogen binnen zowel nationale als internationale structuren.²⁶⁴ Uit het interview met de Curaçaose praktijkjuristen blijkt dat cliënten een SPF voornamelijk oprichten voor estate planning, beleggingen en de aankoop van registergoederen.²⁶⁵ Deze praktijktoepassingen sluiten nauw aan bij de doelstellingen waarvoor de SPF oorspronkelijk door de Curaçaose wetgever is ontworpen.

3.3.1 Vermogensbeheer en privacybescherming

De SPF vervult in de praktijk een belangrijke rol als instrument voor privévermogensbeheer, waarbij vermogen wordt ondergebracht in een rechtspersoon die losstaat van het privévermogen van de oprichter. Doordat de SPF rechtspersoonlijkheid bezit, vormt haar vermogen een afzonderlijk juridisch vermogen.²⁶⁶ De kernfunctie van de SPF ligt in het juridisch afscheiden van vermogen van het privévermogen van de oprichter.²⁶⁷

Een andere praktische functie is het faciliteren van een gecontroleerde overdracht van vermogen aan toekomstige generaties, zonder dat deze generaties onmiddellijk volledige

²⁶³ Interview notaris Alexander en kandidaat-notaris Krekko (zie bijlage 5).

²⁶⁴ Frielink 2023, p. 323 en 324.

²⁶⁵ Interview notaris Alexander en kandidaat-notaris Krekko (zie bijlage 5).

²⁶⁶ Frielink 2023, p. 321.

²⁶⁷ Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24, Afl. 4*, p. 148.

zeggenschap verkrijgen. De insteller kan via oprichtersrechten of via de RvA invloed blijven uitoefenen op uitkeringen, investeringen en andere beslissingen die het vermogen raken.²⁶⁸

Voorts kan de SPF in vergelijking met de stichting worden gezien als een hybride rechtsvorm. Net als een stichting bezit zij rechtspersoonlijkheid en heeft zij geen leden of aandeelhouders. Zij onderscheidt zich echter doordat het uitkeringsverbod niet van toepassing is en uitkeringen kunnen worden gedaan aan begunstigden, waaronder ook de oprichters zelf.²⁶⁹ Een belangrijk voordeel van de SPF is dat zij mag uitkeren aan begunstigden, zolang zij niet zelf een bedrijf uitoefent, zoals blijkt uit art. 2:50 lid 6 BWC. Beleggingen van vermogen, het houden van aandelen of het fungeren als commanditaire vennoot vallen echter niet onder dit verbod en worden uitdrukkelijk niet als het uitoefenen van een bedrijf aangemerkt.²⁷⁰

Een belangrijk praktisch voordeel van de SPF ten opzichte van de gewone stichting is volgens de geïnterviewde praktijkjuristen de mogelijkheid om uitkeringen te doen aan betrokkenen bij de SPF.²⁷¹ Juist dit onderscheidende kenmerk maakt de SPF geschikt voor vermogensplanning en familievermogensstructuren, waarvoor de gewone stichting vanwege het uitkeringsverbod minder geschikt is. Dat de SPF in de praktijk daadwerkelijk wordt gebruikt voor vermogensplanning en het aanhouden van vermogen blijkt eveneens uit het empirisch onderzoek. De geïnterviewden van Curaçao gaven aan dat de SPF regelmatig wordt ingezet voor estate planning, beleggingen en het houden van registergoederen.²⁷² Hiermee bevestigt de praktijk het beeld uit de literatuur dat de SPF primair fungeert als instrument voor particulier vermogensbeheer.

Daarnaast biedt de SPF een aantrekkelijke structuur voor privacybescherming, omdat de identiteit van de insteller in de praktijk vaak verborgen blijft door gebruik van een trustkantoor als formele oprichter. Deze anonimiteit kan wenselijk zijn voor personen die om veiligheidsredenen of uit persoonlijke overtuiging niet willen dat hun vermogensstructuren publiek bekend worden.²⁷³ De combinatie van rechtspersoonlijkheid en beperkte openbaarmaking van betrokken partijen versterkt deze privacyfunctie.²⁷⁴

²⁶⁸ Frielink 2023, p. 323 en 324.

²⁶⁹ Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24, Afl. 4*, p. 149.

²⁷⁰ Artikel 2:50 lid 7 BWC.

²⁷¹ Interview notaris Alexander en kandidaat-notaris Krekko (zie bijlage 5).

²⁷² Interview notaris Alexander en kandidaat-notaris Krekko (zie bijlage 5).

²⁷³ Frielink 2023, p. 323 en 324.

²⁷⁴ Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24, Afl. 4*, p. 150.

Een andere praktische functie van de SPF is het creëren van werkelijke economische aanwezigheid door in de statuten of het huishoudelijk reglement op te nemen dat bestuursvergaderingen fysiek in Curaçao plaatsvinden. Dit is relevant in het licht van internationale belastingverdragen en de beoordeling of de SPF fiscaal inwoner van Curaçao is.²⁷⁵

3.3.2 Vermogensbescherming

De SPF wordt daarnaast gebruikt als instrument voor vermogensbescherming, doordat het vermogen binnen de SPF in beginsel niet vatbaar is voor verhaal door schuldeisers van de insteller, omdat de insteller geen juridische eigenaar meer is van het vermogen.²⁷⁶ Doordat de SPF rechtspersoonlijkheid bezit, vormt haar vermogen een afzonderlijk juridisch vermogen dat niet zonder meer kan worden aangesproken door schuldeisers van de insteller.²⁷⁷ Hiermee biedt de SPF een robuust juridisch kader waarin vermogen veilig en gestructureerd kan worden beheerd, vooral wanneer de insteller zich bevindt in landen met financiële, politieke of economische instabiliteit.²⁷⁸ Tot slot fungeert de SPF als een belangrijke schakel in internationale structuren waarbij wordt gestreefd naar bescherming van familievermogen, flexibiliteit in uitkeringsbeleid en een hoge mate van rechtszekerheid.²⁷⁹

3.4 Relevantie en toepasbaarheid van de SPF voor Suriname

De Curaçaose SPF is relevant voor Suriname omdat zij een alternatief biedt voor het huidige gebruik van de stichting als vermogensvehikel, een praktijk die door het ontbreken van transparantie en toezicht steeds meer knelpunten veroorzaakt.²⁸⁰ Zoals in hoofdstuk 1 besproken vervult de stichting in Suriname enerzijds een maatschappelijke functie, maar wordt zij anderzijds veelvuldig ingezet voor privévermogensbescherming, zonder dat er adequaat zicht bestaat op de UBO's. Daarnaast kent de SPF geen uitkeringsverbod, zodat het vermogen dat aan de SPF toebehoort zonder meer uitgekeerd kan worden aan de oprichter, insteller, of andere belanghebbende.²⁸¹

²⁷⁵ Frielink 2023, p. 326 en 328.

²⁷⁶ Frielink 2023, p. 321.

²⁷⁷ Frielink 2023, p. 321.

²⁷⁸ Frielink 2023, p. 323, Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24, Afl. 4*, p. 148.

²⁷⁹ Frielink 2023, p. 323 en 324.

²⁸⁰ Frielink 2023, p. 319.

²⁸¹ Bhugwandas 2010, *SJB 2010/2*, p. 33.

Een wezenlijk onderdeel van de Curaçaose SPF dat voor Suriname van grote waarde kan zijn, is het feit dat de SPF geen uitkeringsverbod kent.²⁸² De SPF richt zich met name op privévermogensbeheer en uitkeringen aan begunstigden.²⁸³ Hiermee wordt vermeden dat een rechtsvorm met een ideële oorsprong misbruikt wordt voor economische doeleinden, zoals in paragraaf 1.2 omschreven, een probleem dat Suriname momenteel juist sterk ondervindt.

Daarnaast zou invoering van een SPF-model in Suriname aansluiten bij internationale ontwikkelingen op het gebied van transparantie, fiscale compliance en anticorruptiemaatregelen. De SPF verplicht het bestuur immers om, wanneer uitkeringen onderdeel van het statutaire doel zijn, een register van begunstigden bij te houden waarin wordt vastgelegd wie recht heeft op uitkeringen en in welke omvang.²⁸⁴ In een land als Suriname, waar het ontbreken van een UBO-register het achterhalen van UBO's ernstig bemoeilijkt, kan een dergelijke verplichting de eerste stap vormen naar transparantie en externe controle. Externe controle kan daarbij worden uitgeoefend door continuerende toezichthoudende autoriteiten, zoals het OM, de belastingdienst of andere bij wet bevoegde instanties. Een andere reden waarom de SPF relevant is voor Suriname, ligt in het toezichtmodel. Hoewel de SPF zelf geen wettelijk verplicht toezichtorgaan kent, wordt in de praktijk vrijwel altijd een RvA ingesteld, waardoor beslissingen over vermogen niet uitsluitend aan het bestuur worden overgelaten.²⁸⁵ Deze vorm van intern toezicht ontbreekt in Suriname in veel stichtingen, waardoor bestuurders vrijwel onbeperkt kunnen opereren zolang niemand de rechter om een onderzoek verzoekt.²⁸⁶ Tevens verdient opmerking dat de SPF gebruikmaakt van een notariële oprichting waarin het doel helder en bewust wordt afgebakend, waardoor de rechtsvorm vanaf het begin wordt beschermd tegen doelafwijking.²⁸⁷ In bredere zin sluit de SPF aan bij de behoefte aan een rechtspersoon die tegelijkertijd flexibiliteit biedt voor vermogensplanning en bescherming tegen misbruik of onduidelijkheid over eigendom.²⁸⁸

3.5 Tussenconclusie

Uit de voorgaande analyse blijkt dat de SPF in Curaçao juridisch is vormgegeven als een bijzondere stichting die specifiek is ontworpen voor het beheer en de bescherming van

²⁸² Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 33.

²⁸³ Artikel 2:50 lid 6 BWC.

²⁸⁴ Artikel 2:50a BWC.

²⁸⁵ Frielink 2023, p. 328.

²⁸⁶ Artikel 2:53 e.v. BW.

²⁸⁷ Artikel 2:50 lid jo. 2:51 lid 1 BWC.

²⁸⁸ Frielink 2023, p. 323 en 324.

privévermogen. Anders dan de gewone stichting is de SPF niet gebonden aan een uitkeringsverbod, waardoor zij uitkeringen kan doen aan begunstigden. Hiermee heeft de Curaçaose wetgever een rechtsvorm gecreëerd die enerzijds de zelfstandigheid van een rechtspersoon bezit en anderzijds voldoende flexibiliteit biedt voor vermogensplanning en vermogensoverdracht binnen familie- en privésferen.

4 Mogelijkheden voor invoering van de SPF en een verplicht UBO-register in Suriname

4.1 Inleiding

De in hoofdstuk 2 besproken maatschappelijke en juridische knelpunten c.q. gronden roepen de vraag op in hoeverre het huidige juridisch kader voldoende instrumenten biedt om misbruik van stichtingen effectief tegen te gaan. Tegen deze achtergrond wordt in dit hoofdstuk, met medeneming van de resultaten van het empirisch onderzoek, onderzocht welke aanvullende maatregelen kunnen bijdragen aan transparantie, toezicht en handhaving. Daartoe wordt eerst onderzocht in hoeverre de invoering van de SPF een oplossing kan bieden voor situaties waarin de stichting wordt gebruikt voor particuliere vermogensdoeleinden. Vervolgens wordt aandacht besteed aan de mogelijke invoering van een wettelijk verplicht UBO-register en de vraag in hoeverre een dergelijke registratieplicht kan bijdragen aan meer transparantie ten aanzien van de personen die uiteindelijk zeggenschap uitoefenen over het vermogen van een stichting. Daarnaast wordt bezien in hoeverre aanpassing van de bestaande stichtingenregeling wenselijk is, met bijzondere aandacht voor de versterking van toezicht, transparantie en handhaving. In dat kader wordt onderzocht welke rol het OM en andere betrokken instanties kunnen vervullen bij het voorkomen van misbruik van stichtingen. Ten slotte wordt beoordeeld op welke wijze de invoering van de SPF, een wettelijk verplicht UBO-register en aanpassingen van de bestaande stichtingenregeling gezamenlijk kunnen worden vormgegeven binnen de Surinaamse wetgeving.

4.2 De SPF als alternatief voor “misbruikte” stichting

4.2.1 Welke knelpunten kan de SPF oplossen?

Een eerste knelpunt dat door invoering van de SPF gedeeltelijk kan worden opgelost, betreft het gebruik van de gewone stichting voor vermogensbeheer en estate planning, waarbij het uitkeringsverbod wordt overtreden.²⁸⁹ Uit de interviews met notarissen blijkt dat veel cliënten de stichting gebruiken om familievermogen bijeen te houden, vermogen over te dragen aan

²⁸⁹ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 32.

kinderen of vermogensstructuren op te zetten buiten het kader van het erfrecht.²⁹⁰ Deze praktijk staat op gespannen voet met het uitgangspunt dat de stichting geen winstdoel mag hebben en geen uitkeringen aan oprichters of bestuurders mag doen. De SPF biedt voor dergelijke situaties een transparanter en juridisch beter passend kader, omdat de aanwezigheid van oprichters en begunstigden expliciet wordt erkend binnen de wettelijke structuur.²⁹¹ Deze oplossing sluit tevens aan bij hetgeen in hoofdstuk 3 is besproken over de SPF. Daar is immers uiteengezet dat de SPF specifiek is ontworpen voor particulier vermogensbeheer, terwijl deze functie in Suriname thans veelal door de gewone stichting wordt vervuld.²⁹² De invoering van een afzonderlijke rechtsvorm voor particulier vermogensbeheer brengt de juridische vorm daarmee beter in overeenstemming met het feitelijke gebruik ervan.

De SPF is juist ontwikkeld om dergelijke particuliere vermogensdoeleinden juridisch te faciliteren.²⁹³ Binnen de SPF staat vermogensbeheer centraal en zijn uitkeringen toegestaan.²⁹⁴ Hierdoor ontstaat een rechtsvorm die beter aansluit bij de werkelijke bedoeling van veel gebruikers.

Daarnaast kan de SPF bijdragen aan het verminderen van constructies waarbij bestuurders feitelijk beschikken over vermogen dat formeel aan een stichting toebehoort. In hoofdstuk 2 is immers vastgesteld dat bestuurders in bepaalde gevallen opbrengsten van onroerend goed of andere vermogensbestanddelen feitelijk naar zichzelf laten vloeien, terwijl deze juridisch tot het vermogen van de stichting behoren.²⁹⁵

In hoofdstuk 3 is gebleken dat onroerend goed regelmatig wordt ondergebracht in stichtingen terwijl de feitelijke voordelen uiteindelijk ten goede komen aan natuurlijke personen.²⁹⁶ Door een afzonderlijke rechtsvorm voor particulier vermogensbeheer te introduceren wordt duidelijker onderscheid gemaakt tussen ideële stichtingen en vermogensstructuren die gericht zijn op het beheer van privévermogen. Deze zienswijze wordt ondersteund door de notaris.²⁹⁷

²⁹⁰ Interview met notarissen Kanhai, Huang, Morpurgo, Chin-A-Lin, Kalisingh en twee anonieme notarissen (zie bijlage 5).

²⁹¹ Frielink 2023, p. 314 en 315.

²⁹² Frielink 2023, p. 319.

²⁹³ Frielink 2023, p. 319.

²⁹⁴ Artikel 2:51 BWC.

²⁹⁵ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 32.

²⁹⁶ Bhugwandas 2010, *SJB* 2010/2, p. 32.

²⁹⁷ Interview anonieme notaris (zie bijlage 5).

Uit zowel de interviews als de analyse van hoofdstuk 2 blijkt namelijk dat de gewone stichting momenteel functies vervult waarvoor zij oorspronkelijk niet bedoeld was.²⁹⁸ Meerdere respondenten hebben expliciet aangegeven dat invoering van een SPF wenselijk is. Zo stelde notaris Kalisingh dat de SPF een duidelijk alternatief kan bieden voor de gewone stichting en daardoor meer rechtszekerheid creëert.²⁹⁹ Ook notaris Huang gaf aan dat een SPF wenselijk is om een duidelijk onderscheid te maken tussen ideële stichtingen en vermogensbeheerstructuren.³⁰⁰ Notaris Morpurgo merkte bovendien op dat de gewone stichting in Suriname feitelijk reeds wordt gebruikt voor doeleinden waarvoor in Curaçao de SPF wordt ingezet.³⁰¹ Een van de geïnterviewde notarissen gaf daarnaast aan dat een SPF burgers meer zekerheid zou bieden omtrent de juridische aanvaardbaarheid van dergelijke constructies.³⁰² Deze bevindingen sluiten aan bij de conclusies uit hoofdstuk 3, waaruit is gebleken dat de SPF in Curaçao juist is ingevoerd om particulier vermogensbeheer binnen een afzonderlijk juridisch kader onder te brengen.³⁰³ Daarbij dient echter te worden benadrukt dat invoering van de SPF uitsluitend verantwoord lijkt indien deze gepaard gaat met aanvullende waarborgen op het gebied van transparantie en toezicht. Zoals reeds in hoofdstuk 3 is opgemerkt, bestaat ook binnen SPF-structuren het risico dat feitelijke machtsverhoudingen onvoldoende zichtbaar zijn.³⁰⁴ Om die reden acht ik invoering van een SPF slechts wenselijk in combinatie met een wettelijk verplicht UBO-register en versterkte toezichtmechanismen. Alleen dan kan worden voorkomen dat bestaande problemen zich eenvoudig verplaatsen van de gewone stichting naar de SPF.

4.2.2 Grenzen van de SPF als oplossing

Hoewel de SPF verschillende knelpunten kan adresseren, dient zij mijns inziens niet te worden beschouwd als een allesomvattende oplossing voor het misbruik van stichtingen. Uit zowel de literatuur als de interviews blijkt dat een aanzienlijk deel van de geconstateerde problemen

²⁹⁸ Pitlo 2006, p. 661.

²⁹⁹ Interview notaris Kalisingh (zie bijlage 5).

³⁰⁰ Interview notaris Huang (zie bijlage 5).

³⁰¹ Interview notaris Morpurgo (zie bijlage 5).

³⁰² Interview anonieme notaris (zie bijlage 5).

³⁰³ Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24, Afl. 4*, p. 150.

³⁰⁴ Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24, Afl. 4*, p. 150.

voortvloeit uit gebrekkige transparantie, beperkte controlemogelijkheden en onvoldoende toezicht.³⁰⁵

De SPF biedt een aantrekkelijke structuur voor privacybescherming, omdat de identiteit van de insteller in de praktijk vaak verborgen blijft door gebruik van een trustkantoor als formele oprichter. Deze anonimiteit kan wenselijk zijn voor personen die om veiligheidsredenen of uit persoonlijke overtuiging niet willen dat hun vermogensstructuren publiek bekend worden.³⁰⁶

De combinatie van rechtspersoonlijkheid en beperkte openbaarmaking van betrokken partijen versterkt deze privacyfunctie. Echter heeft juist deze anonimiteit geleid tot kritiek in verband met mogelijke misbruikrisico's, zoals belastingontwijking en het verhullen van vermogen.³⁰⁷

De mogelijkheid om de identiteit van de insteller buiten de openbaarheid te houden, gecombineerd met de invloed die via oprichtersrechten kan worden uitgeoefend, brengt het risico met zich mee dat de feitelijke machtsverhoudingen binnen de SPF onvoldoende zichtbaar zijn voor derden. Daarbij merkten de geïnterviewde praktijkjuristen op dat zij na de oprichting geen zicht hebben op de wijze waarop instellers feitelijk invloed blijven uitoefenen binnen de SPF. Daarom is naar mijn mening invoering van de SPF slechts juridisch verantwoord in combinatie met de invoering van een wettelijk verplicht UBO-register.

Ook kan een SPF niet voorkomen dat personen gebruikmaken van stromannen of tussenpersonen om hun betrokkenheid bij een vermogensstructuur te verhullen. Wanneer geen inzicht bestaat in de UBO's blijft het mogelijk dat feitelijke machthebbers zich achter formele bestuurders verschuilen.³⁰⁸

Evenmin biedt de SPF op zichzelf een oplossing voor witwasconstructies, belastingontduiking of andere vormen van financieel-economische criminaliteit. De rechtsvorm zelf is immers neutraal, het is uiteindelijk de wijze waarop deze wordt gebruikt die bepaalt of sprake is van rechtmatig gebruik dan wel misbruik. Zonder effectieve controlemechanismen kunnen dezelfde risico's zich ook binnen een SPF voordoen. Dit sluit aan bij hetgeen door notaris Chin-A-Lin werd opgemerkt, namelijk dat een SPF zonder toezicht weinig zal veranderen en slechts

³⁰⁵ NRA 2.0. rapport, p. 14,
Chin-A-Lin 2022, *SJB* 2022/3, p. 84,
Kraan 2011, *SJB* 2011/1, p. 25,
Interview met notaris Kanhai en een anonieme notaris (zie bijlage 5).

³⁰⁶ Frielink 2023, p.323 en 324.

³⁰⁷ Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht* 2026/24, *Afl.* 4, p. 150.

³⁰⁸ Interview met notarissen Huang en Chin-A-Lin (zie bijlage 5).

effectief kan zijn indien tegelijkertijd een UBO-register en adequaat toezicht worden ingevoerd.³⁰⁹

Daarnaast kan de SPF geen oplossing bieden voor de grondhuurconstructies die in hoofdstuk 2 zijn besproken. Uit de interviews blijkt dat veel van deze constructies samenhangen met beperkingen binnen de grondwetgeving, lange wachttijden bij grondzaken en historische ontwikkelingen rond nationaliteitsvereisten.³¹⁰ De oorzaak van deze problematiek ligt derhalve niet primair in het ontbreken van een SPF, maar veeleer in structurele knelpunten binnen het grondbeleid.

Ook kan de SPF niet zelfstandig voorzien in effectieve handhaving. Wanneer bevoegde instanties onvoldoende capaciteit hebben om toezicht te houden of wanneer informatie-uitwisseling tussen instanties tekortschiet, zullen misbruikrisico's blijven bestaan.³¹¹

Mijns inziens dient de SPF daarom niet te worden gezien als een zelfstandige oplossing voor alle geconstateerde problemen, maar als één onderdeel van een breder pakket aan maatregelen gericht op transparantie, toezicht en handhaving.

4.3 Welke knelpunten worden opgelost door een UBO-register?

4.3.1 Bevordering van transparantie omtrent gegevens van belanghebbende

Een UBO-register betreft een wettelijk voorgeschreven registratiesysteem waarin gegevens van uiteindelijk belanghebbenden worden vastgelegd. Het doel hiervan is om transparantie te creëren omtrent de natuurlijke personen die zich achter rechtspersonen bevinden. Hierdoor wordt het voor bevoegde autoriteiten, financiële instellingen en andere meldingsplichtige instellingen eenvoudiger om de feitelijke machts- en eigendomsverhoudingen binnen juridische structuren vast te stellen.³¹²

Binnen Suriname bestaat op dit moment geen wettelijk verplicht UBO-register. Zoals reeds in hoofdstuk 1 is besproken bevat het handelsregister van de KKF voornamelijk gegevens omtrent bestuurders, en eventuele commissarissen en procuratiehouders van rechtspersonen. De UBO's

³⁰⁹ Interview notaris Chin-A-Lin (zie bijlage 5).

³¹⁰ Interview met notarissen Chin-A-Lin en Kalisingh en een rechter (zie bijlage 5).

³¹¹ Interview met notaris Kanhai en de heer Baboelal (KKF) (zie bijlage 5).

³¹² Filesia & Altena 2026, *Ondernemingsrecht 2026/24*, Afl. 4, p. 150, Nota van toelichting behorende bij het Landsbesluit UBO-registratie, P.B. 2024, no. 58, p. 10, Interview KKF/heer Baboelal (zie bijlage 5).

blijven daarbij veelal buiten beeld.³¹³ Juist deze beperkte transparantie is volgens verschillende respondenten één van de belangrijkste oorzaken van de huidige kwetsbaarheden binnen het systeem.³¹⁴

4.3.2 Bevordering van transparantie omtrent zeggenschap binnen de stichting

Een eerste knelpunt dat door een UBO-register gedeeltelijk kan worden opgelost betreft het gebrek aan transparantie omtrent de feitelijke zeggenschap binnen stichtingen. Uit de interviews blijkt dat het huidige handelsregister weliswaar inzicht biedt in bestuurders, maar geen duidelijk beeld geeft van de personen die uiteindelijk invloed uitoefenen op het vermogen van een stichting.³¹⁵ Hierdoor kunnen economische belangen verborgen blijven achter bestuurders, stromannen of andere tussenconstructies.³¹⁶ Een UBO-register kan deze problematiek verminderen doordat uiteindelijk belanghebbenden verplicht worden geregistreerd. Hierdoor ontstaat voor bevoegde instanties meer inzicht in de feitelijke machtsverhoudingen achter een stichting.³¹⁷ Naar mijn mening vormt juist deze identificatie van de uiteindelijk belanghebbende één van de belangrijkste meerwaarden van een UBO-register.

4.3.3 Effectiever cliëntenonderzoek

Daarnaast kan een UBO-register bijdragen aan een effectiever cliëntenonderzoek door notarissen, banken en andere meldingsplichtige instellingen. Uit de afgenomen interviews is reeds gebleken dat notarissen momenteel grotendeels afhankelijk zijn van informatie die door cliënten zelf wordt verstrekt en de informatie die bij de KKF te vinden is. Verschillende respondenten hebben erop gewezen dat verificatiemogelijkheden beperkt zijn wanneer achterliggende eigendoms- en zeggenschapsstructuren niet zichtbaar zijn.³¹⁸ Door middel van

³¹³ Chin-A-Lin 2022, *SJB* 2022/3, p. 86.

³¹⁴ Interview met notarissen Kanhai, Huang, Morpurgo, Chin-A-Lin, Kalisingh en twee anonieme notarissen (zie bijlage 5).

³¹⁵ Interview met notarissen Kanhai, Huang, Morpurgo, Chin-A-Lin, Kalisingh en twee anonieme notarissen (zie bijlage 5).

³¹⁶ Interview met notarissen Huang en Chin-A-Lin (zie bijlage 5).

³¹⁷ Interview KKF/heer Baboelal (zie bijlage 5).

³¹⁸ Interview met notarissen Kanhai, Huang, Morpurgo, Chin-A-Lin, Kalisingh en twee anonieme notarissen (zie bijlage 5).

een UBO-register ontstaat een aanvullende informatiebron waarmee verstrekte gegevens kunnen worden gecontroleerd.³¹⁹

4.3.4 Terugdringen van witwasrisico's, belastingontduiking en andere financieel-economische misdrijven

Voorts kan een UBO-register bijdragen aan het terugdringen van witwasrisico's, belastingontduiking en andere financieel-economische misdrijven.³²⁰ In hoofdstuk 2 is vastgesteld dat het ontbreken van transparantie omtrent UBO's één van de factoren vormt die misbruikconstructies faciliteert.³²¹ Ook uit het NRA 2.0-rapport blijkt dat stichtingen binnen Suriname worden aangemerkt als rechtsvormen die kwetsbaar zijn voor misbruik in het kader van witwassen en het verhullen van economische belangen.³²²

Baboelal heeft eveneens aangegeven dat de conceptwet primair gericht is op vergroting van transparantie, versterking van cliëntenonderzoek, verbetering van informatie-uitwisseling en beperking van witwasrisico's.³²³ Deze doelstellingen sluiten rechtstreeks aan bij de knelpunten met betrekking tot transparantie die in hoofdstuk 2 zijn gesignaleerd.

4.3.5 Versterking van de rechtszekerheid

Ten slotte kan een UBO-register bijdragen aan het voldoen aan internationale verplichtingen. Uit het interview met Baboelal blijkt dat de conceptwetgeving mede voortvloeit uit FATF-aanbevelingen, AML/CFT-verplichtingen (Combating the Financing of Terrorism) en de risico's die voortvloeien uit internationale evaluaties.³²⁴ Ook verschillende respondenten hebben gewezen op de mogelijke reputatieschade en internationale consequenties wanneer Suriname onvoldoende maatregelen treft ter bevordering van transparantie, zoals blacklisting.³²⁵

³¹⁹ Interview KKF/heer Baboelal (zie bijlage 5).

³²⁰ Interview KKF/heer Baboelal (zie bijlage 5).

³²¹ Interview met notarissen Huang, Morpurgo, Chin-A-Lin, Kalisingh, een anonieme notaris, de heer Baboelal (KKF) en een rechter (zie bijlage 5).

³²² NRA 2.0. rapport, p. 14.

³²³ Interview KKF/heer Baboelal (zie bijlage 5).

³²⁴ Interview KKF/heer Baboelal (zie bijlage 5).

³²⁵ Interview met notaris Huang, de heer Baboelal (KKF) en notaris Kalisingh (zie bijlage 5).

Een bijkomend voordeel betreft de versterking van de rechtszekerheid. Wanneer duidelijk kan worden vastgesteld wie uiteindelijk zeggenschap uitoefent over een stichting, worden geschillen omtrent eigendom, bestuur en vermogensstructuren eenvoudiger beoordeeld. De rechter heeft immers aangegeven dat de huidige ondoorzichtigheid waarheidsvinding in bepaalde procedures kan bemoeilijken.³²⁶

4.4 Grenzen van het UBO-register

Hoewel een UBO-register belangrijke voordelen biedt, dient ook deze maatregel niet te worden beschouwd als een allesomvattende oplossing voor het misbruik van stichtingen. Transparantie alleen leidt immers niet automatisch tot effectieve handhaving.³²⁷

Een eerste beperking is dat een UBO-register afhankelijk blijft van de juistheid van de geregistreerde informatie. Wanneer personen bewust onjuiste gegevens verstrekken of gebruiken van stromannen, bestaat het risico dat de geregistreerde gegevens niet overeenstemmen met de feitelijke situatie.³²⁸ Naar mijn mening kan een register slechts effectief functioneren wanneer tevens voldoende controlemechanismen bestaan om de juistheid van de registraties te verifiëren.

Voorts dient rekening te worden gehouden met het spanningsveld tussen transparantie en privacy. In hoofdstuk 2 is reeds vastgesteld dat verschillende respondenten het belang van transparantie onderschrijven, maar tegelijkertijd wijzen op de noodzaak om persoonsgegevens en familievermogen adequaat te beschermen.³²⁹ Een UBO-register mag daarom niet leiden tot een situatie waarin gevoelige persoonsgegevens breed toegankelijk worden gemaakt. Ook Baboelal geeft aan dat het vinden van een balans tussen transparantie en privacy de grootste uitdaging is bij het opstellen van de concept wetgeving.³³⁰

Een andere beperking betreft de uitvoeringscapaciteit van betrokken instanties. Diverse respondenten hebben benadrukt dat effectieve regelgeving slechts kan functioneren indien deze wordt ondersteund door voldoende technologische infrastructuur, digitale registratiesystemen

³²⁶ Interview rechter (zie bijlage 5).

³²⁷ Interview notaris Chin-A-Lin (zie bijlage 5).

³²⁸ Interview notaris Chin-A-Lin (zie bijlage 5).

³²⁹ Interview met de heer Baboelal (KKF) en notaris Chin-A-Lin (zie bijlage 5).

³³⁰ Interview KKF/heer Baboelal, (zie bijlage 5).

en samenwerking tussen betrokken autoriteiten. Zonder dergelijke ondersteuning bestaat het risico dat een UBO-register in de praktijk slechts beperkte toegevoegde waarde heeft.³³¹

4.5 Aanpassing van de regelingen betreffende de stichtingen

Hoewel de invoering van een SPF en een wettelijk verplicht UBO-register belangrijke bijdragen kunnen leveren aan het beperken van misbruik van stichtingen, volgt uit de bevindingen van hoofdstuk 2 dat ook de bestaande stichtingenregeling zelf aanleiding geeft tot verschillende knelpunten. Het merendeel van de geconstateerde problemen vloeit immers niet uitsluitend voort uit het ontbreken van alternatieve rechtsvormen of transparantiemechanismen, maar tevens uit het ontbreken van effectief toezicht, beperkte controlemogelijkheden en een gebrek aan preventieve handhaving.

4.5.1 Versterking van het toezicht op stichtingen

Een terugkerend thema binnen zowel de interviews als de literatuur betreft het ontbreken van structureel toezicht op stichtingen. Hoewel notarissen bij de oprichting een belangrijke poortwachtersfunctie vervullen, eindigt hun betrokkenheid in beginsel nadat de stichting is opgericht.³³² Verschillende respondenten hebben erop gewezen dat notarissen geen opsporingsbevoegdheden hebben en na oprichting slechts beperkt zicht hebben op de feitelijke activiteiten van een stichting.³³³ Hierdoor ontstaat een situatie waarin een stichting jarenlang kan functioneren zonder dat wordt gecontroleerd of haar feitelijke activiteiten nog steeds overeenstemmen met het statutair vastgelegde doel. Naar mijn mening vormt juist deze afwezigheid van structureel toezicht één van de belangrijkste oorzaken van de in hoofdstuk 2 geconstateerde misbruikpraktijken.

Een belangrijke rol bij het toezicht zou kunnen worden toegekend aan het OM. De rechter heeft in het interview aangegeven dat het OM actiever zou kunnen optreden bij onregelmatigheden rondom grondhuurconstructies en andere situaties waarin aanwijzingen bestaan voor misbruik

³³¹ Interview met notarissen Huang, Morpurgo, Chin-A-Lin, Kalisingh, een anonieme notaris, de heer Baboelal (KKF) en een rechter (zie bijlage 5).

³³² Melis 2012, p. 142,
Biemans e.a. 2022, p. 91.

³³³ Interview met notarissen Kanhai en Morpurgo (zie bijlage 5).

van rechtspersonen.³³⁴ Momenteel treedt het OM slechts repressief op, nadat vermoedens van onregelmatigheden zijn ontstaan. Naar mijn mening zou het wenselijk zijn dat het OM daarnaast een meer preventieve toezichtsfunctie krijgt. Een dergelijke preventieve toezichtsfunctie zou kunnen inhouden dat het OM de wettelijke bevoegdheid krijgt om periodiek te controleren of stichtingen nog overeenkomstig hun statutaire doelstelling functioneren en of de feitelijke gang van zaken binnen de stichting in overeenstemming is met de wettelijke vereisten.

Uit de interviews blijkt dat meerdere respondenten een belangrijke rol toekennen aan de belastingdienst bij het voorkomen en bestrijden van misbruik van stichtingen in Suriname.³³⁵ Notaris Chin-A-Lin stelt dat de huidige fiscale controle ontoereikend is en dat daardoor constructies waarbij stichtingen worden gebruikt voor belastingontduiking, witwassen en het verhullen van vermogensstromen relatief eenvoudig kunnen blijven bestaan.³³⁶ Notaris Morpurgo heeft enkele concrete voorstellen gedaan voor de rol van de belastingdienst. Zij bepleit een nauwere samenwerking tussen de KKF en de belastingdienst, waarbij de belastingdienst automatisch wordt geïnformeerd zodra een stichting wordt opgericht. Daarnaast acht zij het wenselijk dat registratie van stichtingen bij de belastingdienst verplicht wordt gesteld, vergelijkbaar met de regeling die geldt voor de SPF op Curaçao. Volgens notaris Morpurgo kan een dergelijke gegevensuitwisseling bijdragen aan een betere fiscale controle, een effectievere handhaving van administratieve verplichtingen en het terugdringen van belastingontduiking via stichtingsconstructies.³³⁷

Voorts werd door verschillende respondenten gewezen op het belang van digitale registratiesystemen en betere samenwerking tussen instanties.³³⁸ Naar mijn mening zal effectief toezicht slechts mogelijk zijn indien relevante gegevens centraal beschikbaar zijn en betrokken autoriteiten op efficiënte wijze informatie kunnen uitwisselen.

³³⁴ Interview rechter, (zie bijlage 5).

³³⁵ Interview met notarissen Kanhai, Morpurgo, Chin-A-Lin en Kalisingh (zie bijlage 5).

³³⁶ Interview notaris Chin-A-Lin (zie bijlage 5).

³³⁷ Interview notaris Morpurgo (zie bijlage 5).

³³⁸ Interview met notarissen Kanhai, Huang, Morpurgo, Chin-A-Lin, Kalisingh en twee anonieme notarissen (zie bijlage 5).

4.5.2 Verruiming van bestaande rechtsbeschermingsmechanismen

Naast versterking van het toezicht bestaat eveneens aanleiding om de bestaande rechtsbeschermingsmechanismen binnen het Surinaamse stichtingenrecht nader te bezien. Zoals reeds in hoofdstuk 1 is uiteengezet beschikt het huidige recht over verschillende instrumenten waarmee kan worden opgetreden tegen stichtingen die handelen in strijd met de wet, de statuten of het doel waarvoor zij zijn opgericht. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan de bevoegdheden van het OM op grond van de artikelen 2:53 tot en met 2:57 BW, de mogelijkheid van rechterlijke interventie en het sinds 1 mei 2025 ingevoerde enquêterecht.³³⁹

Het enquêterecht kan worden beschouwd als een belangrijk instrument ter bescherming van de belangen van betrokkenen binnen het Surinaamse rechtspersonenrecht. Het stelt daartoe bevoegde personen in staat om de rechter te verzoeken een onderzoek te gelasten naar het gevoerde beleid en de wijze waarop de rechtspersoon wordt bestuurd, wanneer er concrete aanwijzingen zijn dat het beleid niet naar behoren verloopt.³⁴⁰ Bovendien kan de kantonrechter zowel voorlopige als definitieve voorzieningen treffen wanneer uit het onderzoek blijkt dat sprake is van wanbeleid.³⁴¹

Hoewel deze instrumenten belangrijke mogelijkheden bieden om misstanden binnen stichtingen aan te pakken, hebben zij grotendeels een repressief karakter. Zowel het optreden van het OM als het instellen van een enquêteprocedure vindt immers doorgaans plaats nadat reeds aanwijzingen van onregelmatigheden zijn ontstaan. In de praktijk wordt veelal pas ingegrepen wanneer conflicten tussen betrokkenen zijn geëscaleerd of wanneer misbruik reeds concrete gevolgen heeft gehad.³⁴²

Daarnaast kent het huidige enquêterecht een belangrijke beperking voor stichtingen. Zoals in hoofdstuk 1 is besproken kan een belanghebbende slechts een enquêteverzoek indienen indien de stichting gedurende een periode van drie jaren voorafgaand aan het verzoek een onderneming in de zin van de Handelsregisterwet heeft geëxploiteerd.³⁴³ Een aanzienlijk deel van de Surinaamse stichtingen exploiteert echter geen onderneming. Hierdoor bestaat de mogelijkheid dat juist bij stichtingen waar misbruik wordt vermoed, het enquêterecht niet of

³³⁹ Artikel 2:270 e.v. BW.

³⁴⁰ Cools RA e.a. 2009, p. 13, Jitta & Mok 2004, p. 49 en 50.

³⁴¹ Artikel 2:282 lid 3 jo. 2:283 BW.

³⁴² HvJ, 15 okt 2021, SJ 2023, 76, SRU-HvJ-2021-76, HvJ: 1 juni 2018, G.R. no. 15105, SRU-HvJ-2018-84.

³⁴³ Artikel 272 lid 1 sub a BW.

slechts beperkt toegankelijk is. Naar mijn mening verdient het daarom overweging om te onderzoeken of de toepassingsmogelijkheden van het enquêterecht voor stichtingen kunnen worden verruimd.

Ook zou kunnen worden overwogen om het OM ruimere mogelijkheden te geven om reeds bij concrete aanwijzingen van misbruik informatie op te vragen of nader onderzoek te laten verrichten, zonder dat eerst een volledige gerechtelijke procedure noodzakelijk is. Daarmee zou een brug kunnen worden geslagen tussen het huidige repressieve optreden en een meer preventieve vorm van toezicht. Dit sluit tevens aan bij de in hoofdstuk 2 geconstateerde behoefte aan vroegtijdige signalering van risicovolle constructies.³⁴⁴

Daarnaast zou mijns inziens bij wet bepaald moeten worden dat een bestuurswijziging die leidt tot de juridische overdracht van onroerend goed die toebehoort aan een stichting, als een belastbaar feit wordt aangemerkt. Hiermee kan worden voorkomen dat dergelijke constructies uitsluitend worden gebruikt om de verschuldigde zegelrechten te ontlopen. Een dergelijke regeling draagt niet alleen bij aan een eerlijker belastingheffing, maar voorkomt tevens dat de Staat aanzienlijke inkomsten misloopt als gevolg van constructies die weliswaar juridisch toelaatbaar zijn, maar juridisch gezien hetzelfde resultaat hebben als een overdracht van onroerend goed bij een akte van levering.

Mijns inziens ligt de grootste uitdaging dan ook niet zozeer in het ontbreken van rechtsbeschermingsmechanismen, maar in het feit dat deze mechanismen voornamelijk worden ingezet nadat problemen reeds zijn ontstaan. De invoering van de SPF en het UBO-register kan daarom niet los worden gezien van een verdere versterking van preventieve controlemechanismen. Alleen door een combinatie van transparantie, toezicht en effectieve rechtsbescherming kan misbruik van stichtingen op duurzame wijze worden beperkt.

4.5.3 Schrappen van de mogelijkheid tot oprichting van stichtingen via de KKF

Een andere aanpassing die aandacht verdient, betreft de huidige mogelijkheid om een stichting zonder tussenkomst van een notaris op te richten via de KKF. Zoals reeds in hoofdstuk 1 is uiteengezet, kent het Surinaamse recht naast de notariële oprichting eveneens de mogelijkheid om een stichting rechtstreeks bij de KKF te doen registreren door gebruikmaking van een

³⁴⁴ Interview rechter (zie bijlage 5).

overheidsmodelakte.³⁴⁵ Uit de afgenomen interviews blijkt echter dat verschillende notarissen vraagtekens plaatsen bij het voortbestaan van deze mogelijkheid. De notarissen geven aan voorstander te zijn van het laten oprichten een stichting bij de notaris.³⁴⁶

Volgens notaris Kalisingh is een belangrijk argument hiervoor dat de notaris bij de oprichting van een stichting een wezenlijke bijdrage levert aan de rechtszekerheid. Anders dan de KKF beperkt de taak van de notaris zich niet tot het registreren van gegevens, maar omvat deze tevens de verificatie van de identiteit van de oprichters, de beoordeling van hun handelingsbekwaamheid, de controle van hun wilsvorming en de toetsing van de rechtmatigheid van de voorgenomen rechtshandeling. Deze werkzaamheden dragen ertoe bij dat reeds vóór de oprichting mogelijke juridische gebreken of onregelmatigheden worden onderkend en waar mogelijk worden voorkomen.³⁴⁷ Naar mijn mening vormt juist deze preventieve controle één van de belangrijkste waarborgen tegen misbruik van de rechtsvorm.

Daarnaast bestaat bij oprichting zonder notariële tussenkomst een groter risico dat de oprichtingsdocumenten niet voldoen aan de wettelijke vereisten of juridisch onjuist zijn opgesteld. Voorts ontbreekt bij oprichting via de KKF de onafhankelijke juridische voorlichting die de notaris aan oprichters pleegt te verstrekken. De notaris kan oprichters reeds tijdens de voorbereidingsfase informeren over de juridische gevolgen van de gekozen rechtsvorm en hen, indien de stichting daarvoor minder geschikt is, adviseren een andere rechtsvorm te kiezen. Daarbij komt dat de notaris een belangrijke poortwachtersfunctie vervult in het kader van de anti-witwas- en terrorismefinancieringswetgeving (AML/CFT).³⁴⁸ Zoals reeds in hoofdstuk 1 is besproken rust op notarissen een wettelijke verplichting tot het verrichten van cliëntenonderzoek, het vaststellen en verifiëren van de identiteit van cliënten en uiteindelijk belanghebbenden, alsmede het melden van ongebruikelijke transacties. Deze verplichtingen vormen een essentieel onderdeel van het nationale integriteitssysteem en dragen bij aan het voorkomen dat rechtspersonen worden misbruikt voor witwassen, fraude of andere vormen van financieel-economische criminaliteit.³⁴⁹ Bij oprichting via de KKF ontbreekt deze preventieve controle grotendeels.

³⁴⁵ Artikel 2:50 BW.

³⁴⁶ Interview met notarissen Huang, Chin-A-Lin en Kalisingh (zie bijlage 5).

³⁴⁷ Interview notaris Kalisingh (zie bijlage 5).

³⁴⁸ Interview notaris Kalisingh (zie bijlage 5).

³⁴⁹ Melis 2012, p. 142,
Biemans e.a. 2022, p. 91,
Artikel 104 Wet Notarisambt 2019.

Naar mijn mening sluit de mogelijkheid om stichtingen zonder notariële tussenkomst op te richten bovendien steeds minder aan bij de ontwikkelingen die in dit hoofdstuk worden voorgesteld. Indien Suriname daadwerkelijk overgaat tot invoering van een SPF, een wettelijk verplicht UBO-register en een versterkt toezichtstelsel, ligt het voor de hand dat ook de oprichtingsfase van stichtingen wordt voorzien van adequate preventieve waarborgen. Het handhaven van een alternatieve oprichtingsroute waarbij deze waarborgen grotendeels ontbreken, doet afbreuk aan de effectiviteit van het voorgestelde geïntegreerde systeem.

4.6 Wettelijke vormgeving van een geïntegreerd systeem

Uit het voorgaande is gebleken dat de invoering van een SPF, een wettelijk verplicht UBO-register en de aanpassing van de bestaande stichtingenregeling ieder afzonderlijk kunnen bijdragen aan het beperken van misbruik van stichtingen. Tevens is gebleken dat elk van deze maatregelen zijn eigen beperkingen kent. Daaruit volgt dat geen van deze maatregelen afzonderlijk een afdoende oplossing biedt voor de in hoofdstuk 2 geconstateerde knelpunten. Naar mijn mening kan slechts sprake zijn van een effectieve aanpak indien deze maatregelen in onderlinge samenhang worden ingevoerd.

4.6.1 Samenhang tussen SPF, UBO-register en aanpassingen van de huidige wetgeving

De invoering van de SPF, een wettelijk verplicht UBO-register en de aanpassing van de bestaande stichtingenregeling dienen niet als afzonderlijke wetgevingsprojecten te worden beschouwd, maar als onderdelen van één geïntegreerd systeem waarin iedere maatregel een eigen functie vervult.

De SPF vormt binnen dit systeem, net zoals in Curaçao, het civielrechtelijke alternatief voor situaties waarin de stichting thans wordt gebruikt voor particulier vermogensbeheer, estate planning of familievermogens.³⁵⁰ Door de SPF als afzonderlijke rechtsvorm in te voeren ontstaat een duidelijk onderscheid tussen stichtingen met een maatschappelijk of ideëel doel en rechtspersonen die specifiek zijn bedoeld voor particulier vermogensbeheer. Hierdoor wordt

³⁵⁰ Frielink 2023, p. 323 en 324.

de rechtszekerheid vergroot en sluit de wettelijke regeling beter aan bij de maatschappelijke praktijk.³⁵¹

De invoering van een SPF alleen is echter onvoldoende. Zoals in paragraaf 4.3 reeds is uiteengezet, kunnen ook binnen een SPF ondoorzichtige vermogensstructuren ontstaan wanneer niet duidelijk is wie uiteindelijk zeggenschap uitoefent over het vermogen. Om die reden vormt het UBO-register een noodzakelijke aanvulling op de SPF. Door UBO's verplicht te registreren wordt voorkomen dat de feitelijke machtsverhoudingen achter een stichting of SPF buiten beeld blijven. Hierdoor beschikken notarissen, toezichthouders en opsporingsinstanties over een belangrijk instrument om cliëntenonderzoek uit te voeren en risicovolle constructies tijdig te signaleren.³⁵²

Daarmee kan er mijns inziens nog niet gesproken worden van een sluitend systeem. Transparantie heeft immers slechts beperkte betekenis indien geen adequaat toezicht plaatsvindt en onvoldoende mogelijkheden bestaan om op te treden wanneer onregelmatigheden worden geconstateerd. Daarom dienen de bestaande regels omtrent toezicht en rechtsbescherming gelijktijdig te worden versterkt. Zoals in paragraaf 4.4 is betoogd, bestaat behoefte aan meer preventief toezicht, een intensievere samenwerking tussen betrokken instanties en een betere aansluiting tussen registratie, controle en handhaving.

De onderlinge samenhang tussen deze maatregelen kan worden weergegeven als een opeenvolgende keten van preventie. De SPF zorgt ervoor dat vermogensstructuren binnen de daarvoor bestemde rechtsvorm worden ondergebracht. Het UBO-register maakt vervolgens inzichtelijk wie uiteindelijk bij deze rechtsvorm betrokken zijn. De aangepaste stichtingenregeling zorgt er ten slotte voor dat deze informatie daadwerkelijk kan worden benut door toezichthouders en opsporingsinstanties wanneer aanwijzingen van misbruik bestaan. Naar mijn mening versterken deze maatregelen elkaar wederzijds, waardoor een aanzienlijk effectiever systeem ontstaat dan wanneer zij afzonderlijk zouden worden ingevoerd.

Deze samenhang sluit bovendien aan bij verschillende bevindingen uit de interviews. Diverse respondenten hebben benadrukt dat niet één afzonderlijke maatregel, maar juist een combinatie van transparantie, toezicht en duidelijke wetgeving noodzakelijk is om misbruik effectief tegen te gaan.³⁵³ Ook uit het NRA 2.0-rapport volgt dat de bestrijding van misbruik van

³⁵¹ Interview anonieme notaris (zie bijlage 5).

³⁵² Interview KKF/heer Baboelal (zie bijlage 5).

³⁵³ Interview met notarissen Morpurgo, Chin-A-Lin, Kalisingh, een anonieme notaris en een rechter (zie bijlage 5).

rechtspersonen vraagt om een geïntegreerde benadering waarin wetgeving, toezicht en informatie-uitwisseling elkaar aanvullen.³⁵⁴

4.7 Een voorstel voor implementatie van de SPF in het Surinaamse recht

4.7.1 Aanvullingen en wijzigingen van Boek 2 BW

Uit het voorgaande volgt dat de voorgestelde maatregelen niet alleen inhoudelijk met elkaar samenhangen, maar ook op samenhangende wijze binnen de Surinaamse wetgeving dienen te worden geïmplementeerd.

Het is aanbevolen de SPF op te nemen in Boek 2 van het BW, naar het voorbeeld van de regeling zoals deze reeds bestaat in Curaçao. Daarbij kan worden aangesloten bij de kenmerken van de Curaçaose SPF, waaronder de mogelijkheid om particulier vermogen af te zonderen ten behoeve van aangewezen begunstigden, zonder dat sprake is van een winstbeogende rechtspersoon. Tegelijkertijd dient duidelijk wettelijk te worden vastgelegd dat de gewone stichting uitsluitend bestemd blijft voor maatschappelijke, ideële en andere niet-commerciële doelstellingen. Hierdoor ontstaat een heldere afbakening tussen beide rechtsvormen en wordt voorkomen dat de gewone stichting wordt gebruikt voor doeleinden waarvoor de SPF juist is bedoeld.

Daarnaast verdient Boek 2 BW aanpassing voor wat betreft de bestaande regeling van de stichting. In dat kader kan onder meer worden bepaald dat een stichting uitsluitend bij notariële akte kan worden opgericht, zodat de huidige mogelijkheid tot oprichting via de KKF komt te vervallen. Zoals in paragraaf 4.4 is uiteengezet, draagt notariële tussenkomst bij aan de rechtszekerheid, de juridische kwaliteit van de oprichting en de naleving van AML/CFT-verplichtingen.³⁵⁵

Voorts verdient het aanbeveling om binnen Boek 2 aanvullende bepalingen op te nemen die het preventieve toezicht op stichtingen versterken. Hierbij kan worden gedacht aan een verplichting tot periodieke actualisering van bestuursgegevens, een meldingsplicht bij

³⁵⁴ NRA 2.0. rapport, p. 65.

³⁵⁵ Melis 2012, p. 142,
Biemans e.a. 2022, p. 91,
Artikel 104 Wet Notarisambt 2019.

ingrijpende wijzigingen binnen de stichting en een wettelijke basis voor betere informatie-uitwisseling tussen de KKF, het OM, de belastingdienst en andere bevoegde autoriteiten.

4.7.2 Wettelijke invoering van een UBO-register

Ten aanzien van het UBO-register ligt het voor de hand om hiervoor een afzonderlijke wettelijke regeling vast te stellen. Uit het interview met Baboelal blijkt immers dat reeds wordt gewerkt aan een conceptregeling voor een Surinaams UBO-register, die nadrukkelijk gebaseerd is op de Curaçaose wetgeving met betrekking tot het UBO-register.³⁵⁶ Zodra deze werkzaamheden zijn afgerond, verdient het aanbeveling de wet zo spoedig mogelijk in werking te laten treden, zodat de registratie van uiteindelijk belanghebbenden gelijktijdig kan worden geïntegreerd binnen de bestaande AML/CFT-verplichtingen en het cliëntenonderzoek door notarissen en andere meldingsplichtige instellingen.

Daarbij is tevens van belang dat de verschillende registratiesystemen zoveel mogelijk op elkaar worden afgestemd. Zo dient het handelsregister van de KKF en het toekomstige UBO-register zodanig met elkaar te kunnen communiceren dat bevoegde instanties op efficiënte wijze informatie kunnen uitwisselen, uiteraard met inachtneming van de geldende privacywaarborgen.

Ten slotte verdient het aanbeveling om de invoering van deze maatregelen gefaseerd te laten plaatsvinden. Naar mijn mening is het evident om eerst het UBO-register wettelijk te verankeren en de bestaande stichtingenregeling aan te passen, waarna de SPF als afzonderlijke rechtsvorm kan worden geïntroduceerd. Op deze wijze ontstaat reeds een basis van transparantie en toezicht voordat nieuwe rechtspersonen aan het rechtssysteem worden toegevoegd.

4.8 Tussenconclusie

Uit de voorgaande paragrafen blijkt dat geen van de onderzochte maatregelen afzonderlijk voldoende is om het misbruik van stichtingen in Suriname op duurzame wijze tegen te gaan.

De invoering van de SPF kan een belangrijke bijdrage leveren aan het oplossen van een deel van deze problematiek. Doordat de SPF specifiek is ontworpen voor particulier

³⁵⁶ Interview KKF/heer Baboelal (zie bijlage 5).

vermogensbeheer, estate planning en familievermogen, ontstaat een rechtsvorm die beter aansluit bij de wijze waarop de gewone stichting in de praktijk regelmatig wordt gebruikt.

Het UBO-register vormt vervolgens een noodzakelijke aanvulling op de invoering van de SPF. Uit het onderzoek is gebleken dat juist het ontbreken van inzicht in de uiteindelijk belanghebbenden één van de belangrijkste factoren is die misbruik van stichtingen faciliteert. Door UBO's wettelijk te registreren, wordt het voor notarissen, financiële instellingen en toezichthoudende autoriteiten eenvoudiger om de feitelijke machts- en eigendomsverhoudingen binnen rechtspersonen vast te stellen.

Ondanks de genoemde beperkingen een duidelijke noodzaak tot invoering van een wettelijk verplicht UBO-register in Suriname. De bevindingen uit hoofdstuk 1 en hoofdstuk 2 laten immers zien dat het huidige systeem onvoldoende inzicht biedt in de personen die uiteindelijk zeggenschap uitoefenen over rechtspersonen. Tevens kan geconcludeerd worden dat de bestaande stichtingenregeling aanpassing behoeft.

Op grond van het voorgaande kan worden geconcludeerd dat een geïntegreerde benadering de grootste bijdrage kan leveren aan het tegengaan van misbruik van stichtingen in Suriname. De invoering van een SPF, de wettelijke verankering van een verplicht UBO-register en de modernisering van de bestaande stichtingenregeling versterken elkaar wederzijds en dragen gezamenlijk bij aan een evenwichtiger systeem van transparantie, rechtszekerheid en toezicht. Naar mijn mening ontstaat daarmee een toekomstbestendig juridisch kader dat beter aansluit bij de hedendaagse praktijk, zonder afbreuk te doen aan het oorspronkelijke maatschappelijke karakter van de stichting.

Conclusie

In dit onderzoek is nagegaan welke juridische en maatschappelijke gronden er bestaan voor de invoering van de SPF in Suriname en op welke wijze deze rechtsvorm – in combinatie met een wettelijk verplicht UBO-register – kan bijdragen aan het voorkomen van misbruik van de gewone stichting.

Uit het eerste hoofdstuk is gebleken dat het juridisch kader van de stichting in Suriname voornamelijk is neergelegd in Boek 2 BW en de Handelsregisterwet. Een stichting kan uitsluitend worden opgericht bij notariële akte of door middel van een wettelijk vastgestelde modelakte en dient vervolgens te worden ingeschreven in het Handelsregister van de KKF. Bij de oprichting vervult de notaris een belangrijke rol door toe te zien op de naleving van de wettelijke vereisten en de identiteit van de betrokken partijen vast te stellen. Voorts is gebleken dat de stichting wordt gekenmerkt door het ontbreken van leden of aandeelhouders en beschikt over een afgescheiden vermogen dat uitsluitend is bestemd voor de verwezenlijking van het statutaire doel. De interne organisatie wordt in belangrijke mate bepaald door de statuten, waardoor oprichters ruime vrijheid hebben bij de inrichting van de rechtspersoon. Het BW bepaalt dat een stichting wordt bestuurd door één of meer bestuurders die verantwoordelijk zijn voor het beleid, het beheer van het vermogen en de vertegenwoordiging van de stichting. Hun bevoegdheden kunnen in de statuten worden beperkt of nader worden ingevuld. Daarnaast is vastgesteld dat het BW verschillende mechanismen van toezicht kent, waaronder de bevoegdheden van het OM en sinds 1 mei 2025 het recht van enquête, waarmee onder omstandigheden onderzoek kan worden verricht naar het beleid en de gang van zaken binnen een stichting en corrigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Evenwel is gebleken dat het toezicht op stichtingen voornamelijk een repressief karakter heeft en dat een structureel preventief toezichtmechanisme ontbreekt. Tevens is vastgesteld dat de stichting, hoewel zij oorspronkelijk was bedoeld voor de verwezenlijking van maatschappelijke en ideële doeleinden, zich in de praktijk heeft ontwikkeld tot een rechtsvorm die ook veelvuldig voor economische activiteiten wordt gebruikt. Daarbij is gebleken dat het ontbreken van een verplicht UBO-register en een preventief toezichtmechanisme de transparantie beperken en bijdragen aan de kwetsbaarheid van deze rechtsvorm voor misbruik.

Het tweede hoofdstuk heeft inzicht gegeven in de wijze waarop de gewone stichting binnen de Surinaamse praktijk wordt gebruikt en in voorkomende gevallen wordt misbruikt. Uit het onderzoek is gebleken dat stichtingen in de praktijk niet alleen worden aangewend voor hun

oorspronkelijke ideële of maatschappelijke doel, maar ook voor vermogensstructurering, grondhuur- en vastgoedconstructies, estate planning, vermogensafscherming en constructies waarbij het uitkeringsverbod feitelijk wordt omzeild. Daarbij is vastgesteld dat de huidige wettelijke regeling onvoldoende onderscheid maakt tussen ideële stichtingen en stichtingen die feitelijk als vermogensvehikel functioneren, terwijl structureel toezicht na oprichting grotendeels ontbreekt. Daarnaast maakt het ontbreken van een wettelijk verplicht UBO-register het moeilijk om vast te stellen wie uiteindelijk zeggenschap uitoefent over een stichting en wie economisch gerechtigd is tot het daarin ondergebrachte vermogen. Hierdoor worden transparantie, controleerbaarheid en effectieve handhaving bemoeilijkt. Zowel uit de literatuur, de jurisprudentie als uit de interviews is gebleken dat deze tekortkomingen het risico op misbruik vergroten en afbreuk doen aan de rechtszekerheid, de integriteit en het vertrouwen in het rechtsverkeer. Het voorgaande leidt zowel tot maatschappelijke als juridische knelpunten. Maatschappelijk gezien gaat het onder meer om het gebruik van stichtingen voor vastgoed- en grondhuurconstructies, vermogensafscherming, het ontwijken van zegelrechten en het verhullen van economische belangen. Hierdoor kunnen de transparantie en de kenbaarheid van feitelijke machts- en eigendomsverhoudingen worden verminderd. Juridisch gezien blijkt met name dat het huidige stichtingenrecht geen afzonderlijk kader biedt voor particulier vermogensbeheer, terwijl de stichting hiervoor in de praktijk wel wordt gebruikt. Dit kan leiden tot spanning met onder meer het uitkeringsverbod en het afgescheiden vermogen van de stichting. Daarnaast kunnen stichtingen worden ingezet om vermogen aan verhaal of verdeling te onttrekken, waarbij onder omstandigheden leerstukken als de pauliana, onrechtmatige daad, vereenzelviging en bestuurdersaansprakelijkheid toepassing vinden.

In het derde hoofdstuk is de SPF van Curaçao onderzocht. Daaruit is naar voren gekomen dat de SPF een afzonderlijke rechtsvorm is die specifiek is ontworpen voor privévermogensbeheer, estate planning en vermogensbescherming. Anders dan de gewone stichting kent de SPF geen uitkeringsverbod, waardoor vermogensbeheer op een juridisch legitieme wijze kan plaatsvinden zonder gebruik te hoeven maken van een rechtsvorm die daarvoor oorspronkelijk niet is bedoeld. Uit zowel de literatuur als de interviews met Curaçaose notarissen en kandidaat-notarissen is gebleken dat de SPF in de praktijk voorziet in een duidelijke behoefte aan een afzonderlijke vermogensrechtelijke constructie. Tevens is vastgesteld dat de combinatie van de SPF met een verplicht UBO-register bijdraagt aan een evenwicht tussen privacybescherming enerzijds en de noodzakelijke transparantie voor toezichthouders anderzijds. Hierdoor vormt

het Curaçaose systeem een bruikbaar referentiekader voor de verdere ontwikkeling van het Surinaamse recht.

In het vierde hoofdstuk zijn de mogelijkheden onderzocht om deze knelpunten binnen de Surinaamse rechtsorde weg te nemen. Daarbij is vastgesteld dat de invoering van de SPF op zichzelf geen volledige oplossing biedt voor alle vormen van misbruik, maar wel een passend juridisch alternatief is voor situaties waarin de gewone stichting thans wordt gebruikt voor particuliere vermogensdoeleinden. Daarnaast is gebleken dat de invoering van een wettelijk verplicht UBO-register een belangrijke bijdrage kan leveren aan het vergroten van de transparantie omtrent UBO's en daarmee aan een effectiever toezicht op rechtspersonen. Uit het onderzoek volgt evenwel dat deze maatregelen slechts optimaal functioneren indien zij worden gecombineerd met aanpassingen van de bestaande stichtingenregeling, waaronder een versterking van het preventief toezicht, uitbreiding van de bevoegdheden van het OM, verruiming van bestaande rechtsbeschermingsmechanismen en het uitsluitend toestaan van de oprichting van stichtingen bij notariële akte. Door deze maatregelen in onderlinge samenhang te implementeren ontstaat een geïntegreerd systeem dat beter aansluit bij de huidige maatschappelijke en juridische praktijk.

Op grond van het voorgaande kan worden geconcludeerd dat er zowel juridische als maatschappelijke gronden bestaan voor de invoering van de SPF in Suriname. De huidige wettelijke regeling van de stichting sluit niet langer volledig aan bij de wijze waarop deze rechtsvorm in de praktijk wordt gebruikt. Daardoor ontstaat ruimte voor constructies waarbij de gewone stichting wordt aangewend voor doeleinden waarvoor zij oorspronkelijk niet is ontworpen. De invoering van de SPF creëert een juridisch gelegitimeerd kader voor particulier vermogensbeheer, waardoor de noodzaak afneemt om daarvoor gebruik te maken van de gewone stichting. Tegelijkertijd draagt een wettelijk verplicht UBO-register bij aan een grotere transparantie ten aanzien van UBO's en versterkt het de mogelijkheden voor toezicht, handhaving en opsporing. Wanneer deze maatregelen worden gecombineerd met een modernisering van de bestaande stichtingenregeling, waaronder een versterking van het preventief toezicht, uitbreiding van de bevoegdheden van het OM, verruiming van bestaande rechtsbeschermingsmechanismen en het uitsluitend toestaan van de oprichting van stichtingen bij notariële akte, ontstaat een evenwichtiger wettelijk systeem waarin ruimte blijft bestaan voor legitiem gebruik van beide rechtsvormen, terwijl de mogelijkheden tot misbruik aanzienlijk worden beperkt. Daarmee kunnen niet alleen de transparantie en de rechtszekerheid binnen het Surinaamse rechtsverkeer worden versterkt, maar wordt tevens een bijdrage

geleverd aan de integriteit van het rechtspersonenrecht en het vertrouwen in het juridisch systeem.

Aanbevelingen

- Invoering van de SPF in de Surinaamse wetgeving
Geadviseerd wordt om de SPF als afzonderlijke rechtsvorm wettelijk te verankeren, met een duidelijke afbakening ten opzichte van de gewone stichting. Dit voorkomt dat de huidige stichting wordt belast met constructies waarvoor zij juridisch niet ontworpen is en draagt bij aan een zuiver gebruik van rechtspersonen in de praktijk.
- Verplichte invoering van een UBO-register voor stichtingen
Het verdient aanbeveling om een wettelijk verplicht UBO-register in te voeren dat inzicht biedt in de UBO's van stichtingen. Dit versterkt de transparantie en maakt effectief toezicht en handhaving beter mogelijk, met name in situaties waarin vermogensstructuren worden gebruikt.
- Versterking van het preventief toezicht op stichtingen
Geadviseerd wordt om het huidige toezichtkader binnen de stichting te herzien, waarbij niet enkel repressief maar ook preventief kan worden opgetreden. Dit kan onder meer door de bevoegdheid toe te kennen aan het OM om op gezette tijden controles uit te voeren op bestaande stichtingen, teneinde na te gaan of zij nog handelen overeenkomstig hun statutaire doel en de wettelijke voorschriften.
- Aanbevolen wordt te onderzoeken in hoeverre de fiscale regelgeving kan worden aangepast om misbruik van bestuurswijzigingen bij stichtingen, waarbij feitelijk de zeggenschap over door de stichting gehouden onroerend goed wordt overgenomen, tegen te gaan en daarmee te voorkomen dat de Staat de inkomsten misloopt die bij een normale overdracht via zegelrechten geïnd zouden worden.
- Aanpassing van de oprichtingsvereisten van stichtingen
Het is wenselijk om de oprichting van stichtingen uitsluitend via notariële akte te laten verlopen en daarbij strengere eisen te stellen aan de statutaire doelomschrijving. Hierdoor wordt de controle versterkt en wordt misbruik bij oprichting bemoeilijkt.
- Integrale benadering van toezicht, registratie en fiscale controle
Er wordt aanbevolen om samenwerking tussen de Belastingdienst, de KKF, het OM en andere relevante instanties te intensiveren, zodat informatie-uitwisseling wordt geoptimaliseerd en constructies die gericht zijn op misbruik sneller kunnen worden geïdentificeerd en aangepakt.

Bronvermelding

Literatuurlijst

Asser 1997

C. Asser, *Handleiding tot de beoefening van het Nederlands burgerlijk recht: Vertegenwoordiging en rechtspersoon: de rechtspersoon*, Deventer: W.E.J. Tjeenk Willink 1997

Berkhout & Fernando 2022

Mr. Richard Berkhout and Francisca Fernando, *Unmasking Control: A Guide to Beneficial Ownership Transparency*, International Monetary Fund, 2022

Best 2023

Geatano Best, *Nut en noodzaak van concordantie in tijden van staatkundige onafhankelijkheid*, Surinaams Juristenblad, nr. 1, 2023

Bhugwandas 2010

I.A. Bhugwandas, A.F.K. Chin-a-Lin, *De Surinaamse onroerend goed stichting nader bekeken*, Surinaams Juristenblad, nr. 2, 2010

Bieleman 2007

B. Bieleman, *Stichtingen, verenigingen en criminaliteit*, Groningen: intraval 2007

Biemans e.a. 2022

Prof. Mr. J.W.A. Biemans, Prof. Mr. D.R. Doorenbos, Em. Prof. Dr. J.H.M. van Erp, Mr. Drs. T.P.C. Geertsema, Prof. Mr. Dr. J.L.M. Gribnau, Prof. Dr. Mr. M. Pheijffer, Mr. B.C.M. Waaijer, *De poortwachtersrol van de notaris*, WPNR boekenreeks, KNB preadviezen, Den Haag: SDU 2022

Biervliet 2010

Sharon N. Biervliet, *De wildgroei van stichtingen in Suriname: is de invoering van de enquêterecht een oplossing*, Paramaribo: Anton de Kom Universiteit van Suriname 2010

Bissesur 2020

P.P.G. Bissessur LL.M., *A legal assessment of the institutional framework for Beneficial Ownership (BO) in Suriname and advice on the first steps of BO implementation*, Bissessur & Co, 2020

Bosse 2023

Thasira van Bosse, *De bestrijding van witwassen vanuit een fiscaal perspectief*, Paramaribo: Anton de Kom Universiteit van Suriname 2023

Bresser 2009

H.J. Bresser, *Belastingplicht voor de vennootschapsbelasting van stichtingen en verenigingen*, Amersfoort: Sdu 2009

Bresser 2012

H.J. Bresser, *Belastingplicht voor de vennootschapsbelasting van stichtingen en verenigingen*, Den Haag: SDU 2012

Burgers 2017

Th. M. Burgers, *De stichting, stichting particulier fonds en de trust*, Den Haag: Boom juridisch 2017

Chin-A-Lin 2017

Anneke F.K. Chin-A-Lin, *Polemiek rondom grond(huur)problematiek (1)*, Surinaams Juristenblad, nr. 3, december 2017

Chin-A-Lin 2018

Anneke F.K. Chin-A-Lin, *Polemiek rondom grond(huur)problematiek (2)*, Surinaams Juristenblad, nr. 3, december 2018

Chin-A-Lin 2022

Anneke F.K. Chin-A-Lin, *Suriname & Ease of Doing Business anno 2022*, Surinaams Juristenblad, nr. 3, december 2022

Chin-A-Lin 2022

Anneke F.K. Chin-A-Lin, *De recente wijziging van de Zegelwet: enkele kanttekeningen*, Surinaams Juristenblad 2022, nr. 3, 2022

Coole RA e.a. 2009

Prof. dr. K. Coole RA, Mr. P.G.F.A. Geerts, Prof. mr. M.J. Kroeze, Mr. drs. A.C.W. Pijls, *Het recht van enquête, een empirisch onderzoek*, Deventer: Kluwer 2009.

Dijk 1982

P.L. Dijk, T.J. van der Ploeg, *Van de vereniging en de stichting*, Arnhem: Gouda Quint 1982

Dijk & Van der Ploeg 2019

Prof. P.L. Dijk en Prof. Mr. T.J. Van der Ploeg, *Van vereniging en stichting, coöperatie en onderlinge waarborgmaatschappij*, Deventer: Wolters Kluwer 2019

Faria 2014

Faria H. John, *Een fiscale beschouwing naar de activiteiten van stichtingen in Suriname*, Paramaribo: Anton de Kom Universiteit van Suriname 2014

Filesia & Altena 2026

Katherine Filesia en Sabine Altena, *De stichting particulier fonds in de Caribische rechtspraktijk*, Ondernemingsrecht nr. 24, 2026

Frielink 2023

Mr. Dr. K. Frielink, *Kort begrip van het Nederlands Caribisch en Surinaams Rechtspersonenrecht*, Tweede druk, Deventer: Wolters Kluwer 2023

Gadjradj 2010

S.S.A. Gadjradj, *Indrukken en visies van en bij de stichting en het Openbaar Stichtingenregister in Suriname*, Paramaribo: Anton de Kom Universiteit van Suriname 2010

Hamers 2014

J.J.A. Hamers, C.A. Schwarz, T. Hartlief, *Vereniging en stichting*, Den Haag: BJu 2014

Hamers 2018

J.J.A. Hamers, C.A. Schwarz, D.F.M.M. Zaman, *Handboek Stichting en Vereniging: stichting, vereniging, coöperatie en onderlinge waarborgmaatschappij, civielrechtelijk en fiscaalrechtelijk beschouwd*, Zutphen: Paris 2018

Hendriks 1994

R.W.F. Hendriks, *Stichting in concernverband: enkele privaatrechtelijke en fiscaalrechtelijke beschouwingen*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1994

Ingh 1993

F.J.P. van den Ingh, E. Bos, P.C.J. Oerlemans, *De stichting als ondernemingsvorm*, Deventer: Kluwer 1993

Jadnanansing 2017

Carlo Jadnanansing, *Een stichting kan niet door de President worden ontbonden*, Paramaribo: Ralicon 2017

Jadnanansing 2017

Carlo Jadnanansing, *Meer dan 17.000 stichtingen geregistreerd in Suriname*, Paramaribo: Ralicon 2017

Jadnanansing 2019

Carlo Jadnanansing, *Recht voor allen: 27 artikelen door Carlo Jadnanansing*, Paramaribo: Ralicon 2019

Jitta & Mok 2004

Mr. M.W. Josephus Jitta, Prof. mr. M.R. Mok, *Het recht van enquête onderzocht*, Deventer: Kluwer 2004.

Kalpoe 2000

Reshma Kalpoe, *Stichting in het algemeen: verslag van een stage gelopen op het notariaat R.A. Soerdjbalie*, Paramaribo: Anton de Kom Universiteit van Suriname 2000

Kraan 2011

C.A. Kraan, *een Surinaams stichting*, Surinaams Juristenblad, nr. 1, 2011

Laman 2008

E.A. Laman, M.B. Lucas Luijckx, W. Verstijnen, *Stichting en vereniging*, Amersfoort: SDU 2008

Lennarts 2011

M.L. Lennarts, W.J.M. van Veen, D.F.M.M. Zaman, *De stichting: kritische beschouwingen over de wettelijke regeling voor een veelzijdige rechtsvorm*, Den Haag: SDU 2011

Melis 2012

J.C.H. Melis, *De Notariswet*, 8e dr., Deventer: Kluwer 2012

Pitlo 2006

Pitlo, M.J.G.C. Raaijmakers, *Ondernemingsrecht*, Deventer: Kluwer 2006

Ramai 1997

Meenakumarie Ramai, *Juridische perikelen bij het registreren van stichtingen in het openbaar stichtingenregister*, Paramaribo: Anton de Kom Universiteit van Suriname 1997

Schieman e.a. 2024

Mr. K.A. Breuker, Prof. Dr. S.J.C. Hemels, Mr. B.J. Kuck, Mr. Dr. P.H.N. Quist, Mr. E. Schieman, Mr. J.D.M. Schoonbrood, Mr. Dr. M.J. van Uchelen-Schipper, *De stichting, een onbegrensde rechtsvorm?*, WPNR boekenreeks, KNB preadviezen, Den Haag: SDU 2024

Schiltkamp 1969

Mr. J.A. Schiltkamp, *Bestuur en rechtspraak in de Nederlandse Antillen ten tijde van de West-Indische Compagnie*, Arnhem: 1969

Udo 2015

Mr. Dr. F.W. Udo, *Bestuursaansprakelijkheid bij de ondernemende stichting*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2015

Visee 2013

S.W.A.M. Visee, M.J. van Uchelen-Schipper, *Bestuur en toezicht bij stichtingen: governance bij zorginstellingen en pensioenfondsen*, Zutphen: Paris 2013

Regelgeving

WET van 5 december 2024, houdende vaststelling van een nieuw Burgerlijk Wetboek, S.B. 2024 no. 164

Memorie van Toelichting, S.B. 2024, no. 164

WET van 5 december 2024, houdende nieuwe bepalingen met betrekking tot het handelsregister, S.B. 2024 no. 169

WET van 01 oktober 2019, houdende regels met betrekking tot de uitoefening van het notarisambt, S.B. 2019, no. 119

Decreet van 15 juni 1982, houdende regelen met betrekking tot de uitgifte van domeingrond, S.B. 1982 no. 11

WET van 5 maart 1872 betreffende het recht van zegel, S.B. 2022, no. 119

WET van 19 november 2022, houdende vaststelling van regels inzake het voorkomen en bestrijden van money laundering en de financiering van terrorisme, S.B. 2022 no. 138

WET van 5 september 2002, houdende vaststelling van regelingen betreffende melding van ongebruikelijke transacties bij dienstverlening, S.B. 2002, no. 65

Kamerstukken 2, 1953-1954, 3463, nr. 3 op 29 april 1954

Suriname's second national risk assessment (money laundering, terrorism financing and proliferation financing) gepubliceerd op 29 augustus 2024

Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, Stb. 1954, nr. 596

Wet op stichtingen Nederland, Stb. 1956 nr. 327

Landsverordening op Stichtingen, P.B. 1967, no. 191

Wet van 10 oktober 2010, Burgerlijk Wetboek van Curaçao, A.B. 2010, no. 87

LANDSBESLUIT, HOUDENDE ALGEMENE MAATREGELEN, van de 4de juni 2024 ter uitvoering van artikel 45, vijftiende en zestiende lid, van de Algemene landsverordening Landsbelastingen (Landsbesluit UBO-registratie), P.B. 2024, no. 58

Nota van toelichting behorende bij het Landsbesluit UBO-registratie, P.B. 2024, no. 58

Landsverordening op de Kamers van Koophandel en Nijverheid, P.B. 2025, no. 149

LANDSBESLUIT van de 24ste april 2013, no. 13/0990, houdende vaststelling van de tekst van de Algemene landsverordening Landsbelastingen, P.B. 2013, no. 53

Jurisprudentie

Hof van Justitie, 15 okt 2021, SRU 2023, 76

Hof van Justitie, 1 juni 2018, G.R. no. 15105, 84

Gerecht in eerste aanleg van Curaçao, 27 juni 2024, OGEAC 2024, 114

Gerecht in eerste aanleg van Curaçao, 20-04-2020, ECLI:NL:OGEAC:2020:94

Gerecht in eerste aanleg van Curaçao, 28-03-2022, ECLI:NL:OGEAC:2022:47

Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, 12-12-2017, ECLI:NL:OGHACMB:2017:146

Gerechtshof Arnhem, 10 juli 2012, ECLI:NL:GHARN:2012:BX0852

Hoge Raad, 10 januari 1990, NJ 1990, 466

Hoge Raad, 07-06-2019, ECLI:NL:HR:2019:851

Parket bij de Hoge Raad, 22-03-2019, ECLI:NL:PHR:2019:267

Internetbronnen

Starnieuws Suriname, *Polemiek rondom grondproblematiek*, 14 januari 2020, starnieuws.com, voor het laatst bezocht op 25 mei 2026

ABC online nieuws youtube, *Misbruik van Stichtingen moet in nieuw BW tegen gegaan worden*, 10 mei 2024, youtube.com, voor het laatst bezocht op 25 mei 2026

De Ware Tijd Suriname, *Notaris Kalisingh: ‘Overheid moet zelf inzien dat zestien aanvragen door één persoon niet kan’*, 12 april 2024, dwtonline.com, voor het laatst bezocht op 25 mei 2026

Culturu Nieuws, *Gebruik en misbruik van stichtingen*, 10 april 2023, culturu.com, voor het laatst bezocht op 25 mei 2026

Bijlagen

Bijlage 1: Vragenlijst notarissen Suriname

1. Kunt u aangeven hoelang u werkzaam bent als notaris?
2. Kunt u beschrijven hoe vaak u in uw praktijk betrokken bent bij de oprichting, wijziging of overdracht van stichtingen?
3. Kunt u toelichten voor welke doeleinden stichtingen in uw praktijk doorgaans worden opgericht?
4. In hoeverre komt het voor dat het feitelijke gebruik van een stichting afwijkt van het doel zoals opgenomen in de statuten?
5. Kunt u beschrijven hoe in uw praktijk wordt omgegaan met stichtingen waarin onroerend goed wordt ondergebracht?
6. Welke motieven geven cliënten doorgaans aan voor het onderbrengen van onroerend goed in een stichting?
7. Kunt u aangeven of u in uw praktijk situaties bent tegengekomen waarin naar uw oordeel sprake was van oneigenlijk gebruik of misbruik van de stichting?
8. Welke vormen van misbruik of oneigenlijk gebruik komen volgens u het meest voor?
9. In hoeverre acht u het huidige gebruik van de stichting in overeenstemming met de bedoeling van de wetgever zoals neergelegd in artikel 2:50 BW?
10. Welke juridische of maatschappelijke risico's ziet u verbonden aan het huidige gebruik van stichtingen in Suriname?
11. Kunt u toelichten hoe u in de praktijk vaststelt wie de uiteindelijk belanghebbende(n) van een stichting zijn?
12. In hoeverre bent u daarbij afhankelijk van informatie die door cliënten zelf wordt aangeleverd?
13. Welke knelpunten ervaart u als notaris bij het ontbreken van een wettelijk verplicht UBO-register?

14. Kunt u aangeven in hoeverre het handelsregister bij de KKF naar uw oordeel voldoende inzicht biedt in zeggenschap en eigendomsverhoudingen binnen stichtingen?
15. Hoe ervaart u uw rol als poortwachter bij de oprichting en wijziging van stichtingen?
16. In hoeverre beschikt u naar uw oordeel over voldoende juridische instrumenten om misbruik van stichtingen te voorkomen?
17. Welke beperkingen ervaart u in de huidige wet- en regelgeving bij het uitvoeren van deze poortwachtersrol?
18. Bent u bekend met de Stichting Particulier Fonds (SPF) zoals die in Curaçao bestaat, en zo ja, hoe beoordeelt u deze rechtsvorm?
19. Kunt u toelichten of en waarom u van mening bent dat een afzonderlijke rechtsvorm voor privévermogensbeheer in Suriname wenselijk of onwenselijk zou zijn?
20. In hoeverre denkt u dat de invoering van een SPF kan bijdragen aan het terugdringen van misbruik van de gewone stichting?
21. Kunt u aangeven welke rol een wettelijk verplicht UBO-register volgens u zou kunnen spelen in het vergroten van transparantie en rechtszekerheid?
22. Welke wetswijzigingen of beleidsmaatregelen acht u noodzakelijk om misbruik van stichtingen in Suriname effectiever tegen te gaan?
23. Tot slot: hoe ziet u de toekomstige rol van de notaris bij het waarborgen van integriteit en transparantie binnen het stichtingenrecht?

Bijlage 2: Vragenlijst notaris/kandidaat-notaris Curaçao

1. Wat is uw functie (notaris/kandidaat-notaris) en hoeveel jaar werkervaring heeft u?
2. Hoe vaak bent u in de praktijk betrokken bij de oprichting van een SPF? (nooit / zelden / regelmatig / vaak)
3. Wat is in uw praktijk de meest voorkomende reden voor cliënten om een SPF op te richten? (graag kort toelichten)
4. Heeft de insteller volgens uw ervaring na oprichting nog feitelijke invloed op beslissingen van het bestuur? (ja/nee) Zo ja, op welke wijze?
5. Wordt er binnen SPF-structuren waar u bij betrokken bent gebruikgemaakt van een Raad van Advies of vergelijkbaar orgaan? (ja/nee) Zo ja, wat is de rol daarvan?
6. Wordt in de praktijk een register van begunstigden bijgehouden zoals wettelijk vereist? (altijd / meestal / soms / nooit)
7. In hoeverre is het voor derden (bijv. autoriteiten) mogelijk om de uiteindelijk belanghebbende van een SPF te achterhalen? (goed / beperkt / nauwelijks / niet) Graag kort toelichten.
8. Bent u in uw praktijk gevallen tegengekomen waarbij een SPF mogelijk werd gebruikt voor het afschermen van vermogen of belastingontwijking? (ja/nee) Zo ja, in welke vorm (globaal omschrijven)?
9. Welke concrete voordelen ziet u in de praktijk bij het gebruik van een SPF ten opzichte van een gewone stichting?
10. Onder welke voorwaarden of waarborgen (bijv. regelgeving, toezicht, transparantie) zou invoering van een SPF in Suriname volgens u verantwoord zijn? Graag kort toelichten.

Bijlage 3: Vragenlijst vertegenwoordiger van het team verantwoordelijk voor het opstellen van de concept wet UBO-register Suriname

1. Wat was de directe aanleiding voor het opstellen van de conceptwet voor een wettelijk verplicht UBO-register in Suriname?
2. Welke doelstellingen beoogt de conceptwet concreet te realiseren?
3. Hoe wordt het begrip “ultimate beneficial owner” in de conceptwet gedefinieerd, en welke criteria zijn doorslaggevend voor kwalificatie als UBO?
4. Welke entiteiten vallen onder de reikwijdte van de voorgestelde registratieplicht?
5. Welke gegevens van UBO's dienen volgens de conceptwet te worden geregistreerd?
6. Wie krijgt toegang tot het UBO-register en welke afwegingen zijn gemaakt tussen transparantie en privacy?
7. Op welke wijze wordt de juistheid en actualiteit van de geregistreerde UBO-gegevens gewaarborgd?
8. Welke verplichtingen worden opgelegd aan meldingsplichtige instellingen (zoals notarissen) in relatie tot het UBO-register?
9. Hoe sluit de conceptwet aan bij internationale standaarden en in hoeverre is aansluiting gezocht bij andere rechtsstelsels zoals Curaçao?
10. Welke belangrijkste juridische en praktische knelpunten zijn tijdens het opstellen van de conceptwet geïdentificeerd?

Bijlage 4: Vragenlijst rechter Suriname

1. Kunt u aangeven hoe lang u werkzaam bent als rechter?
2. Kunt u beschrijven hoe vaak u in uw rechtspraak wordt geconfronteerd met rechtsgedingen waarbij sprake is van (mogelijk) misbruik van stichtingen?
3. Welke typen zaken komen daarbij het meest voor (bijv. vastgoedtransacties, fraudezaken, misbruik rechtspersoon, schijnconstructie)?
4. Kunt u voorbeelden geven van situaties waarin naar uw oordeel (vermeend/mogelijk) sprake was van oneigenlijk gebruik of misbruik van een stichting?
5. In hoeverre komt het voor dat stichtingen worden gebruikt om vermogensbestanddelen af te schermen of buiten het zicht van derden (zoals schuldeisers of ex-partners) te houden?
6. In hoeverre is het van belang de uiteindelijk belanghebbende (UBO) van een stichting vast te stellen in een rechtsgeding? Ervaart u in de praktijk problemen bij het vaststellen van de UBO van een stichting in rechtsgedingen? Zo ja, op welke wijze belemmert dit de rechtsvinding c.q. bewijswaardering, bewijslastverdeling of feitelijke vaststelling?
7. Ziet u in uw praktijk dat het ontbreken van een wettelijk UBO-register leidt tot bewijsproblemen of onzekerheid in procedures? Kunt u dit toelichten?
8. In hoeverre biedt het huidige wettelijke kader (met name art. 2:50 BW e.v.) naar uw oordeel voldoende mogelijkheden om misbruik van stichtingen te sanctioneren of te corrigeren?
9. Welke buitenwettelijke rechtsnormen kunnen volgens u misbruik van de stichting ook voorkomen?
10. In hoeverre acht u het wenselijk dat er aanvullende regelgeving wordt ingevoerd, zoals een verplicht UBO-register of een afzonderlijke rechtsvorm voor vermogensbeheer (bijv. een Stichting Particulier Fonds (SPF))?
11. Ziet u risico's dat een afzonderlijke rechtsvorm voor vermogensbeheer (zoals een SPF) zelf vatbaar kan worden voor misbruik? Zo ja, welke waarborgen zijn noodzakelijk?
12. Welke concrete wetwijzigingen of beleidsmaatregelen acht u noodzakelijk om misbruik van stichtingen in Suriname effectief tegen te gaan?

Bijlage 5: Codering van transcripten

Bron	Tekst (fragment)	Open codering	Axiaal codering	Selectief coderen
Interview rechter	- Geeft aan dat stichtingen "in vrijwel alle gevallen" betrokken zijn bij grondkwesties. - Noemt grondhuur, erfpacht, levering van grondhuurrechten, beslagen op percelen. - Stichtingen worden soms opgericht als alternatief wegens lange wachttijden bij grondzaken. - OM zou actiever moeten optreden bij onregelmatigheden rond grondhuurconstructies.	Stichtingen in grond(huur)kwesties	Grondhuurkwesties	Grondhuurkwesties
Interview mr. Anneke Chin-A-Lin	- Noemt grondhuurconstructies van buitenlanders. - Schat dat minstens 50% van stichtingen betrokken is bij grondaanvragen, conversies of hypotheekconstructies.	Stichtingen in grond(huur)kwesties	Grondhuurkwesties	Grondhuurkwesties

Interview mr. Dewnarain Kalisingh	- Beschrijft constructies waarbij buitenlandse cliënten via stichtingen grondhuur verkrijgen en daarna conversie aanvragen. - Stichting wordt daarna ontbonden zodat perceel alsnog privé terechtkomt.	Stichtingen in grond(huur)kwesties	Grondhuurkwesties	Grondhuurkwesties
Interview mr. Robert Huang	- Noemt gebruik van stichtingen voor grondhuur- en erfpachtpercelen. - Ook aankoop van onroerend goed vooruitlopend op echtscheiding.	Stichtingen in grond(huur)kwesties	Grondhuurkwesties	Grondhuurkwesties
Interview mr. Manav Kanhai	- Cliënten gebruiken stichtingen om vermogen eenvoudiger aan kinderen over te dragen. - Minder kosten dan testamentaire overdracht.	Stichtingen worden gebruikt voor vermogensbeheer/estate planning	Vermogensbeheer/estate planning	Vermogensbeheer/estate planning
Interview mr. Anneke Chin-A-Lin	Stichtingen worden gebruikt voor vermogensplanning en structurering van familievermogen.	Stichtingen worden gebruikt voor vermogensbeheer/estate planning	Vermogensbeheer/estate planning	Vermogensbeheer/estate planning

Interview mr. Robert Huang	- Noemt estate planning expliciet. - Ook voorkomen van boedelproblematiek bij overlijden.	Stichtingen worden gebruikt voor vermogensbeheer/estate planning	Vermogensbeheer/estate planning	Vermogensbeheer/estate planning
Interview anonieme notaris 9	- Geeft aan dat stichtingen voornamelijk worden gebruikt voor estate planning. - Onroerend goed wordt ondergebracht om latere verdeling tussen kinderen te regelen.	Stichtingen worden gebruikt voor vermogensbeheer/estate planning	Vermogensbeheer/estate planning	Vermogensbeheer/estate planning
Interview mr. Melissa Morpurgo	Geeft aan dat vermogensbeheer hoofddoel is; sociale doelen zijn minderheid.	Stichtingen worden gebruikt voor vermogensbeheer/estate planning	Vermogensbeheer/estate planning	Vermogensbeheer/estate planning
Interview anonieme notaris 5	Cliënten gebruiken stichtingen als vehikel voor vermogensbestanddelen.	Stichtingen worden gebruikt voor vermogensbeheer/estate planning	Vermogensbeheer/estate planning	Vermogensbeheer/estate planning
Interview rechter	Nieuwe wetgeving zoals UBO-register heeft weinig nut zonder effectief toezicht.	De invoering van een wettelijk UBO-register brengt niet	Wettelijk verplicht UBO-register geen vanzelfsprek	UBO-register: geen oplossing

		vanzelfsprekend een oplossing	ende oplossing	
Interview mr. Manav Kanhai	UBO-register heeft weinig zin zonder toezichthoudende instantie.	De invoering van een wettelijk UBO- register brengt niet vanzelfsprekend een oplossing	Wettelijk verplicht UBO-register geen vanzelfsprek ende oplossing	UBO- register: geen oplossing
Interview mr. Anneke Chin-A-Lin	- UBO-register niet zaligmakend. - Stromannen blijven mogelijk. - Wel eerste stap naar transparantie.	De invoering van een wettelijk UBO- register brengt niet vanzelfsprekend een oplossing	Wettelijk verplicht UBO-register geen vanzelfsprek ende oplossing	UBO- register: geen oplossing
Interview anonieme notaris 5	UBO-register helpt alleen indien toezicht en controle effectief worden uitgevoerd.	De invoering van een wettelijk UBO- register brengt niet vanzelfsprekend een oplossing	Wettelijk verplicht UBO-register geen vanzelfsprek ende oplossing	UBO- register: geen oplossing
Interview anonieme notaris 9	Vraagt zich af hoeveel verschil een register werkelijk zou maken.	De invoering van een wettelijk UBO- register brengt niet vanzelfsprekend een oplossing	Wettelijk verplicht UBO-register geen vanzelfsprek ende oplossing	UBO- register: geen oplossing
Interview rechter	- Toezicht moet proactiever. - Wildgroei stichtingen.	Er is onvoldoende toezicht en	Onvoldoende toezicht en	Onvoldoende toezicht/cont role

	- Nieuwe wetgeving zonder toezicht werkt niet.	controle op stichtingen	controle stichtingen	
Interview mr. Anneke Chin-A-Lin	Centrale registratiesystemen en toezicht ontbreken.	Er is onvoldoende toezicht en controle op stichtingen	Onvoldoende toezicht en controle stichtingen	Onvoldoende toezicht/controlerole
Interview anonieme notaris 5	- Ontbreken preventief én repressief toezicht. - Gebrek aan controle vormt kernprobleem.	Er is onvoldoende toezicht en controle op stichtingen	Onvoldoende toezicht en controle stichtingen	Onvoldoende toezicht/controlerole
Interview Widjendra Baboelal	- Extra mankracht nodig voor toezicht. - Zonder toezicht verliest UBO-register effectiviteit.	Er is onvoldoende toezicht en controle op stichtingen	Onvoldoende toezicht en controle stichtingen	Onvoldoende toezicht/controlerole
Interview mr. Dewnarain Kalisingh	- Koppeling KKF–Belastingdienst ontbreekt. - Meer controle noodzakelijk.	Er is onvoldoende toezicht en controle op stichtingen	Onvoldoende toezicht en controle stichtingen	Onvoldoende toezicht/controlerole
Interview mr. Anneke Chin-A-Lin	- Grote afhankelijkheid van cliëntinformatie. - Vooral bij buitenlandse cliënten.	De notaris is in grote mate afhankelijk van informatie die de client doorgeeft	Afhankelijkheid van informatie client	Afhankelijkheid van informatie client
Interview anonieme notaris 5	Andere controlemechanismen zijn beperkt beschikbaar.	De notaris is in grote mate afhankelijk van informatie die	Afhankelijkheid van informatie client	Afhankelijkheid van informatie client

		de client doorgeeft		
Interview mr. Melissa Morpurgo	Volledig afhankelijk van cliëntinformatie.	De notaris is in grote mate afhankelijk van informatie die de client doorgeeft	Afhankelijkh eid van informatie client	Afhankelijkh eid van info client
Interview mr. Manav Kanhai	- Grootste beperking ligt bij cliëntinformatie. - Notaris kan niet verder gaan dan beschikbare informatie.	De notaris is in grote mate afhankelijk van informatie die de client doorgeeft	Afhankelijkh eid van informatie client	Afhankelijkh eid van info client
Interview mr. Anneke Chin-A-Lin	- Notaris kan geen diepgaand feitenonderzoek verrichten. - Kan slechts binnen wettelijke kaders handelen.	De notaris is geen opsporingsambt enaar	Notaris is geen opsporingsa mbtenaar	Notaris is geen opsporingsa mbtenaar
Interview mr. Manav Kanhai	- Notaris mag niet functioneren als opsporingsambtenaar. - Poortwachterrol mag niet verder worden uitgebreid.	De notaris is geen opsporingsambt enaar	Notaris is geen opsporingsa mbtenaar	Notaris is geen opsporingsa mbtenaar
Interview mr. Anneke Chin-A-Lin	- SPF kan privévermogensbeheer beter inkaderen. - Zonder toezicht werkt SPF niet.	Invoering SPF als oplossing/aparte rechtsvorm wenselijk	Invoering SPF wenselijk	Invoering SPF wenselijk

Interview mr. Dewnarain Kalisingh	- SPF moet er komen. - Geeft duidelijk alternatief voor gewone stichting.	Invoering SPF als oplossing/aparte rechtsvorm wenselijk	Invoering SPF wenselijk	Invoering SPF wenselijk
Interview mr. Robert Huang	SPF wenselijk om onderscheid ideële stichting / vermogensbeheer duidelijk te maken.	Invoering SPF als oplossing/aparte rechtsvorm wenselijk	Invoering SPF wenselijk	Invoering SPF wenselijk
Interview mr. Melissa Morpurgo	- Zeer wenselijk. - Gewone stichting wordt nu feitelijk al als SPF gebruikt.	Invoering SPF als oplossing/aparte rechtsvorm wenselijk	Invoering SPF wenselijk	Invoering SPF wenselijk
Interview anonieme notaris 9	SPF zou voor burgers een geruststelling zijn.	Invoering SPF als oplossing/aparte rechtsvorm wenselijk	Invoering SPF wenselijk	Invoering SPF wenselijk
Interview rechter	Echtscheiding: echtgenoot richt tientallen stichtingen op om huwelijksvermogen af te schermen.	Misbruik stichting door afscherming vermogen van schuldeisers/hu welijksvermoge n	Misbruik stichtingen door afscherming vermogen	Misbruik stichtingen
Interview mr. Robert Huang	Aankoop onroerend goed vooruitlopend op echtscheiding.	Misbruik stichting door afscherming vermogen van schuldeisers/hu	Misbruik stichtingen door afscherming vermogen	Misbruik stichtingen

		welijksvermogen		
Interview anonieme notaris 9	Vermogen wordt in stichting geplaatst om gemeenschap van goederen te ontwijken.	Misbruik stichting door afscherming vermogen van schuldeisers/huwelijksvermogen	Misbruik stichtingen door afscherming vermogen	Misbruik stichtingen
Interview mr. Anneke Chin-A-Lin	Schuldeisers ontlopen via stichting vormt grens tussen gebruik en misbruik.	Misbruik stichting door afscherming vermogen van schuldeisers/huwelijksvermogen	Misbruik stichtingen door afscherming vermogen	Misbruik stichtingen
Interview mr. Manav Kanhai	KKF toont vooral bestuurders.	Handelsregister KKF biedt onvoldoende inzicht	Handelsregister KKF onvoldoende inzicht	Handelsregister KKF onvoldoende inzicht
Interview mr. Anneke Chin-A-Lin	Werkelijke zeggenschap ontbreekt.	Handelsregister KKF biedt onvoldoende inzicht	Handelsregister KKF onvoldoende inzicht	Handelsregister KKF onvoldoende inzicht
Interview anonieme notaris 5	Economische belangen blijven verborgen.	Handelsregister KKF biedt onvoldoende inzicht	Handelsregister KKF onvoldoende inzicht	Handelsregister KKF onvoldoende inzicht
Interview anonieme notaris 9	Interne verhoudingen zijn niet zichtbaar.	Handelsregister KKF biedt onvoldoende inzicht	Handelsregister KKF onvoldoende inzicht	Handelsregister KKF onvoldoende inzicht

Interview mr. Robert Huang	Geen UBO vast te stellen door inzage.	Handelsregister KKF biedt onvoldoende inzicht	Handelsregis ter KKF onvoldoende inzicht	Handelsregis ter KKF onvoldoende inzicht
Interview mr. Anneke Chin-A-Lin	Witwassen, belastingontduiking en corruptie zijn grootste risico's.	Witwassen / belastingontd uiking / corruptie	Witwassen / belastingontd uiking / corruptie	Witwassen / belastingontd uiking / corruptie
Interview Widjendra Baboelal	- FATF, AML/CFT, NRA en internationale verplichtingen zijn aanleiding voor UBO-wetgeving. - Stichtingen geïdentificeerd als AML-risico.	Witwassen / belastingontd uiking / corruptie	Witwassen / belastingontd uiking / corruptie	Witwassen / belastingontd uiking / corruptie
Interview mr. Melissa Morpurgo	Overdrachtsbelasting vermijden via stichtingconstructies.	Witwassen / belastingontd uiking / corruptie	Witwassen / belastingontd uiking / corruptie	Witwassen / belastingontd uiking / corruptie
Interview rechter	Corruptiegevoelige situaties ontstaan rond grondzaken en wildgroei stichtingen.	Witwassen / belastingontd uiking / corruptie	Witwassen / belastingontd uiking / corruptie	Witwassen / belastingontd uiking / corruptie

Bijlage 6: Analysetabel

Code	Respondent	Fragment	Tekst
Grondhuurkwesties	10	10.2	Geeft aan dat stichtingen "in vrijwel alle gevallen" betrokken zijn bij grondkwesties.
	10	10.4	Noemt grondhuur, erfpacht, levering van grondhuurrechten, beslagen op percelen.
	10	10.9	Stichtingen worden soms opgericht als alternatief wegens lange wachttijden bij grondzaken.
	10	10.12	OM zou actiever moeten optreden bij onregelmatigheden rond grondhuurconstructies.
	7	7.2	Noemt grondhuurconstructies van buitenlanders.
	7	7.7	Schat dat minstens 50% van stichtingen betrokken is bij grondaanvragen, conversies of hypotheekconstructies.
	8	8.7	Beschrijft constructies waarbij buitenlandse cliënten via stichtingen grondhuur verkrijgen en daarna conversie aanvragen.
	8	8.8	Stichting wordt daarna ontbonden zodat perceel alsnog privé terechtkomt.
	2	2.6	Noemt gebruik van stichtingen voor grondhuur- en erfpachtpercelen.

	2	2.8	Ook aankoop van onroerend goed vooruitlopend op echtscheiding.
Vermogensbeheer/estate planning	1	1.6	Cliënten gebruiken stichtingen om vermogen eenvoudiger aan kinderen over te dragen.
	1	1.6	Minder kosten dan testamentaire overdracht.
	7	7.6	Stichtingen worden gebruikt voor vermogensplanning en structurering van familievermogen.
	2	2.6	Noemt estate planning expliciet.
	2	2.6	Ook voorkomen van boedelproblematiek bij overlijden.
	9	9.3	Geeft aan dat stichtingen voornamelijk worden gebruikt voor estate planning.
	9	9.6	Onroerend goed wordt ondergebracht om latere verdeling tussen kinderen te regelen.
	3	3.3	Geeft aan dat vermogensbeheer hoofddoel is; sociale doelen zijn minderheid.
	5	5.6	Cliënten gebruiken stichtingen als vehikel voor vermogensbestanddelen.
UBO-register: geen oplossing	10	10.10	Nieuwe wetgeving zoals UBO-register heeft weinig nut zonder effectief toezicht.
	1	10.13	UBO-register heeft weinig zin zonder toezichthoudende instantie.
	7	7.11	UBO-register niet zaligmakend.
	7	7.13	Stromannen blijven mogelijk.

	7	7.13	Wel eerste stap naar transparantie.
	5	5.21	UBO-register helpt alleen indien toezicht en controle effectief worden uitgevoerd.
	9	5.13	Vraagt zich af hoeveel verschil een register werkelijk zou maken.
Onvoldoende toezicht/controle	10	10.8	Toezicht moet proactiever.
	10	10.10	Wildgroei stichtingen.
	10	10.12	Nieuwe wetgeving zonder toezicht werkt niet.
	7	7.17	Centrale registratiesystemen en toezicht ontbreken.
	5	5.17	Ontbreken preventief én repressief toezicht.
	5	5.20	Gebrek aan controle vormt kernprobleem.
	6	6.7	Extra mankracht nodig voor toezicht.
	6	6.10	Zonder toezicht verliest UBO-register effectiviteit.
	8	8.10	Koppeling KKF–Belastingdienst ontbreekt.
	8	8.10	Meer controle noodzakelijk.
Afhankelijkheid van info client	7	7.12	Grote afhankelijkheid van cliëntinformatie.
	7	7.12	Vooraf bij buitenlandse cliënten.
	5	5.12	Andere controlemechanismen zijn beperkt beschikbaar.
	3	3.12	Volledig afhankelijk van cliëntinformatie.
	1	1.17	Grootste beperking ligt bij cliëntinformatie.

	1	1.17	Notaris kan niet verder gaan dan beschikbare informatie.
Notaris is geen opsporingsambtenaar	7	7.17	Notaris kan geen diepgaand feitenonderzoek verrichten.
	7	7.17	Kan slechts binnen wettelijke kaders handelen.
	1	1.17	Notaris mag niet functioneren als opsporingsambtenaar.
	1	1.23	Poortwachterrol mag niet verder worden uitgebreid.
Invoering SPF wenselijk	7	7.18	SPF kan privévermogensbeheer beter inkaderen.
	7	7.20	Zonder toezicht werkt SPF niet.
	8	8.9	SPF moet er komen.
	8	8.9	Geeft duidelijk alternatief voor gewone stichting.
	2	2.19	SPF wenselijk om onderscheid ideële stichting / vermogensbeheer duidelijk te maken.
	3	3.19	Zeer wenselijk.
	3	3.20	Gewone stichting wordt nu feitelijk al als SPF gebruikt.
	9	9.19	SPF zou voor burgers een geruststelling zijn.
Misbruik stichtingen	10	10.5	Echtscheiding: echtgenoot richt tientallen stichtingen op om huwelijksvermogen af te schermen.
	2	2.8	Aankoop onroerend goed vooruitlopend op echtscheiding.

	9	9.8	Vermogen wordt in stichting geplaatst om gemeenschap van goederen te ontwijken.
	7	7.4	Schuldeisers ontlopen via stichting vormt grens tussen gebruik en misbruik.
Handelsregister KKF onvoldoende inzicht	1	1.14	KKF toont vooral bestuurders.
	7	7.14	Werkelijke zeggenschap ontbreekt.
	5	5.14	Economische belangen blijven verborgen.
	9	9.14	Interne verhoudingen zijn niet zichtbaar.
	2	2.14	Geen UBO vast te stellen door inzage.
Witwassen / belastingontduiking / corruptie	7	7.16	Witwassen, belastingontduiking en corruptie zijn grootste risico's.
	6	6.1	FATF, AML/CFT, NRA en internationale verplichtingen zijn aanleiding voor UBO-wetgeving.
	6	6.1	Stichtingen geïdentificeerd als AML-risico.
	3	3.2	Overdrachtsbelasting vermijden via stichtingconstructies.
	10	10.8	Corruptiegevoelige situaties ontstaan rond grondzaken en wildgroei stichtingen.